

Stadsrevisionen • Borås

Årsrapport

2016

Innehållsförteckning

Utgångspunkter för granskningen	5
Nämndbesök	6
Presidiemöten	6
Revisionsberättelser för Kommunstyrelsen och Borås Stads nämnder	7
Granskningsrapporter för Borås Stads bolag	29
Lekmannarevisorernas granskning	50
Första revisorsgruppens granskning	54
Kommunstyrelsen	54
Valnämnden	64
Lokalförsörjningsnämnden	66
Service­nämnden	70
Fritids- och folkhälsonämnden	74
Samhällsbyggnadsnämnden	78
Tekniska nämnden	82
Miljö- och konsumentnämnden	88
Andra revisorsgruppens granskning	92
Kulturnämnden	92
Utbildningsnämnden	96
Sociala omsorgsnämnden	100
Överförmyndarnämnden	106
Arbetslivsnämnden	110
Stadsdelsnämnden Norr	114
Stadsdelsnämnden Väster	122
Stadsdelsnämnden Öster	128
Granskning av Borås Stads årsredovisning 2016	136
Bedömning av delårsrapport januari-augusti 2016	144
Stadsrevisionens årsberättelse 2016	146
Inledning	146
Resultatanalys	147
Verksamhetsanalys	149

Inledning

Denna årsrapport är det sammanfattade dokumentet över Stadsrevisionens granskning av 2016 års verksamhet i Borås Stad. Revisionen har genomförts av Första och Andra revisorsgrupperna och av lekmannarevisorerna med sakkunnigt biträde från Revisionskontoret. Upphandlade konsulter har använts i viss utsträckning. Granskningen har utförts i enlighet med lagstiftning, God Revisionssed, revisionsreglemente, upprättade revisionsplaner och granskningsplaner. Granskningar som resulterat i separata rapporter har avrapporterats löpande under året till berörda nämnder/styrelser och Kommunfullmäktige.

Revisorerna ska lämna revisionsberättelser som underlag för ansvarsprövningen i Kommunfullmäktige. Separata revisionsberättelser för varje nämnd och för Kommunstyrelsen är bilagda denna årsrapport. När det gäller de kommunala bolagen sammanfattas lekmannarevisorernas granskning i årsrapporten och lekmannarevisorernas granskningsrapporter biläggs. Revisionsberättelserna för bolagen från de ansvarsprövande revisorerna biläggs bolagens årsredovisningar.

Enskilda revisionsrapporter kan laddas ner från Stadsrevisionens hemsida eller beställas från Revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Ingwer Kliche
Ordförande

Ola Sabel
Revisionschef

Stadsrevisionen – medborgarnas förlängda arm

Utgångspunkter för granskningen

Stadsrevisionen är Kommunfullmäktiges instrument för att kontrollera att kommunala beslut och aktuell lagstiftning följs. Granskningen ska samtidigt främja en effektiv och ändamålsenlig kommunal verksamhet utifrån ett helhetsperspektiv.

Stadsrevisionens granskning tar sin utgångspunkt i en årlig risk- och väsentlighetsanalys. Med analysen som grund formulerar Första och Andra revisionsgrupperna revisionsplaner för revisionsåret. Revisionsplanerna är styrande för granskningsinsatserna, men oförutsedda händelser kan föranleda specifika granskningsinsatser och anpassning av planerna.

Revisionskritik ska framgå av revisionsberättelsen, och berörd nämnd/styrelse ska ges möjlighet att bemöta kritiken. Revisionskritik ska enligt lagstiftningen och God revisionssed riktas som en anmärkning, med eller utan tillstyrkande av ansvarsfrihet. Stadsrevisionen redovisar även iakttagelser och bedömningar som inte föranleder formell revisionskritik enligt lagstiftning och God revisionssed, men som bör leda till åtgärder på olika områden. Om utvecklingsprocesser är initierade uppmärksammas åtgärderna, och utvecklingen följs i avvaktan på uppföljningsbara resultat.

Nämndernas verksamhet, ekonomiska resultat och interna kontroll granskas löpande under revisionsåret. Efter avslutat verksamhetsår genomför Stadsrevisionen en översiktlig granskning av Kommunstyrelsens och nämndernas årsredovisningar. Stadsrevisionen granskar även Borås Stads årsredovisning. Från och med år 2014 innefattar Kommunfullmäktiges budgetvision 2025 och de strategiska målområdenas indikatorer med målvärden.

Stadsrevisionens granskning bygger på avvikelser, dvs för bedömningarna granskas i vilka avseenden verksamheten i nämnder och Kommunstyrelse inte har skötts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt, om man inte har uppnått målvärden, respektive om uppdrag inte har genomförts.

Vi bedömer ett inte helt uppnått målvärde som ej uppnått, och ett inte fullt ut genomfört uppdrag som ej genomfört. Nämnderna och Kommunstyrelsen redovisar i många fall att de uppnått målvärden till en viss andel, och att ett uppdrag till en del är genomfört. Detta är ur revisionell synvinkel svårhanterlig information när bedömningarna av delvis uppnådda mål och uppdrag inte alltid är belagda och det inte går att avgöra hur trovärdig informationen/bedömningen är.

Den grundläggande granskningen tillsammans med granskningen av årsredovisningarna och särskilda rapporter från den fördjupade granskningen enligt granskningsplanerna, ligger till grund för revisorernas rapportering i revisionsredogörelser och för upprättande av revisionsberättelser till Kommunfullmäktige inför ansvarsprövningen. Fördjupade granskningar presenteras löpande under året för Kommunfullmäktige.

Stadsrevisionen redovisar granskningsresultat från fördjupade granskningar i revisionsrapporter och kortrapporter. Längre revisionsrapporter sammanfattas i rapportsammandrag. I förekommande fall kan resultatet från granskningar rapporteras enbart till förvaltnings- eller bolagsledningarna.

- Rapporter tillställs granskade nämnder och styrelser för åtgärder, alternativt för kännedom. I missivbrev framgår revisorernas bedömningar och datum för förväntat svar
- Revisionsrapporter, kortrapporter och rapportsammandrag sänds till Kommunfullmäktiges presidium
- Rapportsammandrag och kortrapporter distribueras till Kommunfullmäktiges ledamöter
- En sammanfattande revisionsredogörelse med revisionsberättelse tillställs samtliga nämnder och Kommunstyrelsen
- All granskning som har genomförts under året sammanfattas i Stadsrevisionens årsrapport. Till årsrapporten biläggs revisionsredogörelser och granskningsrapporter för lekmanrevisionen
- Revisionsrapporter, rapportsammandrag, kortrapporter och årsrapporten publiceras på Stadsrevisionens hemsida, liksom inkomna svar från nämnder och styrelser

Lekmannarevisorn i ett kommunalt bolag ska - i den omfattning som följer av god revisionssed - granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av nämnder/förvaltningar och styrelser/bolag har därför i grunden samma utgångspunkt med den skillnaden att lekmannarevisorernas granskning inte ligger till grund för ansvarsprövning. Lekmannarevisorerna redovisar sin granskning i en granskningsredogörelse och i förekommande fall i separata revisionsrapporter för fördjupade granskningar. Redogörelser och rapporter tillställs styrelsen för respektive bolag, och lekmannarevisorn upprättar en granskningsrapport som biläggs bolagets årsredovisning.

I årsrapporten redovisas sammanfattande resultat av årets lekmanrevision av de kommunala bolagen, och granskningsrapporterna biläggs. Resultaten av den lagstadgade, ansvarsprövande räkenskapsrevisionen framgår i revisionsberättelse som biläggs respektive bolags årsredovisning.

Nämndbesök

Stadsrevisionen är angelägen om att informera om revisionens uppgifter och roll och att upprätthålla en bra dialog med nämnder och styrelser för att få till stånd förbättringar med utgångspunkt från iakttagelserna. Revisorsgrupperna genomför nämndbesök vid samtliga nämnder under mandatperioden. Vi dessa möten träffar respektive revisorsgrupp och bevakningsansvarig yrkesrevisor hela nämnden och förvaltningschefen. Syftet med besöken är att informera om revisionens uppgifter och roll och nämndledamöters ansvar.

Presidiemöten

I enlighet med beslut i revisorsgrupperna har samtliga nämndpresidier och Kommunstyrelsens presidium besökts under 2016. I mötena har bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, nämndernas/Kommunstyrelsens presidier, bevakningsansvariga yrkesrevisorer och berörda förvaltningstjänstemän deltagit. Avsikten är att vidmakthålla en god dialog med nämnderna/Kommunstyrelsen och att stämma av granskningsresultat i den grundläggande granskningen.

Styrelsebesök

I likhet med förhållandena för nämnderna har lekmanarevisorerna uttalat att bolagstyrelserna ska besökas en gång per mandatperiod. Lekmanarevisorerna, deras sakkunniga biträden och ansvariga auktoriserade revisorer har under 2016 besökt styrelsen i Fristadbostäder AB. Syftet med styrelsebesöken är likartat med nämndbesöken. Styrelseledamöterna informeras om revisorernas roll och om styrelseledamöternas ansvar, och revisorer har en dialog med styrelseledamöterna.

Kommunfullmäktiges sammanträden

En förtroendevald revisor från varje revisorsgrupp deltar i Kommunfullmäktiges möten och avrapporterar till respektive grupp vid nästkommande möte. De förtroendevalda revisorerna (ordförandena i grupperna och ordförande i revisorskollegiet) deltar i det fullmäktigemöte som behandlar ansvarsprövningen.

Kommunfullmäktiges presidium

Revisorskollegiets presidium har regelbundna möten med Kommunfullmäktiges presidium för avrapportering av granskning, revisionsplanering och för Stadsrevisionens budgetberedning. Under år 2016 har två möten genomförts.

Sammanfattning av granskningen

Sammanfattande resultat av 2016 års granskning redovisas nedan. Granskningen rapporteras nämndvis för Första och Andra revisorsgrupperna. Redovisningen inleds med revisionsberättelserna för Kommunstyrelse och nämnder.

Fördjupade granskningar (projekt) redovisas för den nämnd granskningen i huvudsakligen berör. Om flera nämnder/bolag är berörda görs en hänvisning till projektet för respektive nämnd. Lekmanarevisorernas granskning av de kommunala bolagen sammanfattas, och granskningsrapporterna är bilagda.

Fakta

Revisionsrapporter som avser granskning av 2016 års verksamhet

- 2016-06-15 Borås Stads flyktingmottagande
- 2016-10-24 Styrning av de kommunala bolagen
- 2016-11-14 Granskning av rutiner för externa hyror
- 2016-11-21 Elevdokumentationen i Borås Stads grundskolor
- 2016-12-13 Kvaliteten i förskoleverksamheten
- 2016-12-17 Personalpolitiken i de kommunala bolagen
- 2017-01-30 Kvalitet i förskoleklass och fritidshem
- 2017-01-30 Hemlöshet och sociala boendelösningar

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR BORÅS STADS NÄMNDER

Kommunstyrelsen

Valnämnden

Lokalförsörjningsnämnden

Servicenämnden

Fritids- och Folkhälsonämnden

Samhällsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Miljö- och konsumentnämnden

Kulturnämnden

Sociala omsorgsnämnden

Arbetslivsnämnden

Överförmyndarnämnden

Stadsdelsnämnden Norr

Stadsdelsnämnden Väster

Stadsdelsnämnden Öster

Utbildningsnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Revisionsberättelse för Kommunstyrelsen år 2016

Vi har granskat Kommunstyrelsens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller Kommunstyrelsens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för 13 av de 17 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål och att man anger åtgärder för att nå målen. Sju av Kommunfullmäktiges 15 uppdrag till nämnden är inte genomförda. Vi bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger rimliga förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Resultatanalysen i Kommunstyrelsens årsredovisning innehåller inte någon analys av positiva budgetavvikelser. Vi noterar att buffert inte är upprättad för Kommunstyrelsen i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Vi bedömer att riskerna för att Borås Stad inte ska kunna leva upp till lagstiftningens krav och lokala politiska beslut när det gäller flyktingmottagandet är betydande. De olika verklighetsbeskrivningar och uppfattningar om hur allvarlig situationen är som friläggs i granskningen, är tungt vägande argument för att styrning, ledning och samordning på området behöver stärkas med utgångspunkt från såväl Kommunstyrelsens uppsiktsplikt som nämndernas och de kommunala bostadsbolagens ansvar.

Vi bedömer att den genomförda personalpolitiken i de kommunala bolagen inte fullt ut når upp till målsättningarna i det personalpolitiska programmet. Några av bolagen kan inte erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Kommunstyrelsen ska inom ramen för uppsiktsplikten säkerställa att de kommunala bolagen följer av Kommunfullmäktige fattade beslut på det personalpolitiska området, vilka bland annat innefattar att bolagen ska erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor.

Granskningen av Borås Stads arbete mot hemlöshet och med sociala boendelösningar visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås, och att verksamheten mot hemlöshet och med boendelösningar inte är ändamålsenlig.

Vår sammantagna bedömning är att Kommunstyrelsens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig. Utvecklingsområden är att anta egna regler och anvisningar för intern kontroll, att utveckla riskanalysen genom att samtliga identifierade risker bedöms, och att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker.

Vi bedömer att Borås Stads årsredovisning 2016 i huvudsak är upprättad enligt God redovisningssed, lagen om kommunal redovisning, kommunallagen och Rådet för Kommunal Redovisnings rekommendationer. Resultat och ekonomisk ställning redovisas på ett rättvisande sätt. Avvikelse från lagen om kommunal redovisning och Rådet för Kommunal Redovisnings rekommendationer presenteras i en separat revisionsrapport.

Det föreligger brister i måluppfyllelse när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer och i genomförandet av Kommunfullmäktiges uppdrag till Kommunstyrelsen/nämnderna. Vi bedömer att analysen av avvikelserna när det gäller indikatorer och uppdrag är otillräcklig i Borås Stads årsredovisning 2016.

Vi tillstyrker att Kommunstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Valnämnden år 2016

Vi har granskat Valnämndens årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Vi bedömer att Valnämnden sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig, med hänsyn tagen till nämndens begränsade verksamhet under året och det faktum att nämnden i budget lyfter risker och redogör för hur nämnden ska arbeta med dessa.

Vi tillstyrker att Valnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Lokalförsörjningsnämnden år 2016

Vi har granskat Lokalförsörjningsnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionsred i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål och att man anger åtgärder för att nå målen.

Vår sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig. Utvecklingsområden är att anta egna regler och anvisningar för intern kontroll, att utveckla riskanalysen genom att samtliga identifierade risker bedöms, och att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker. Uppföljningen av den interna kontrollen redovisas inte i samband med årsredovisningen. Vidare bedöms att nämnden inte har en tillräcklig intern kontroll när det gäller rutiner för externa hyresgäster.

Vi tillstyrker att Lokalförsörjningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Service- nämnden år 2016

Vi har granskat Servicenämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fyra av de sex indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål.

Vår sammantagna bedömning är att Servicenämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Servicenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Fritids- och folkhälsonämnden år 2016

Vi har granskat Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de fyra indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Ett av Kommunfullmäktiges tre uppdrag till nämnden är inte genomfört. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Vi bedömer att Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Fritids- och folkhälsonämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Samhällsbyggnadsnämnden år 2016

Vi har granskat Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionsred i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för två av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Ett av Kommunfullmäktiges tre uppdrag till nämnden är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Vi bedömer att Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig. Utvecklingsområden är att utveckla riskanalysen genom att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker.

Vi tillstyrker att Samhällsbyggnadsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Tekniska nämnden år 2016

Vi har granskat Tekniska nämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fem av de sex indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Fyra av Kommunfullmäktiges sju uppdrag till nämnden är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Tekniska nämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Tekniska nämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Miljö- och konsumentnämnden år 2016

Vi har granskat Miljö- och konsumentnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de fyra indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Nämndens två uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Miljö- och konsumentnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Miljö- och konsumentnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-13

Nils-Gunnar Blanc
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Lennart Krok

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Kultur- nämnden år 2016

Vi har granskat Kulturnämndens verksamhet och årsredovisning för år 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fyra av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Två av Kommunfullmäktiges tre uppdrag till nämnden är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Kulturnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, men konstaterar att måluppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig men att den kan utvecklas avseende verksamhetsprocesser.

Vi tillstyrker att Kulturnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Sociala omsorgsnämnden år 2016

Vi har granskat Sociala omsorgsnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de sex indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Båda av Kommunfullmäktiges två uppdrag till nämnden är genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål.

Granskningen av Borås Stads arbete mot hemlöshet och med sociala boendelösningar visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås, och att verksamheten mot hemlöshet och med boendelösningar inte är ändamålsenlig.

Vi bedömer att Sociala omsorgsnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig. Utvecklingsområdena är att komplettera förvaltningens riskanalys med nämndens egen riskanalys samt att nämnden antar egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Vi tillstyrker att Sociala omsorgsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Arbetslivs- nämnden år 2016

Vi har granskat Arbetslivsnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fyra av de åtta indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Nämnden har genomfört de två uppdrag som Kommunfullmäktiges riktat till nämnden. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till större budgetavvikelser och varför man inte uppnår mål.

Vi bedömer att Arbetslivsnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig. Utvecklingsområde är att följa upp samtliga identifierade risker samt att i uppföljningen av den interna kontrollen årligen ange åtgärder som syftar till att riskerna kan hanteras. Vidare bör nämnden säkerställa att samtliga kontrollmoment som beslutats i planen för intern kontroll genomförs.

Vi tillstyrker att Arbetslivsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-04-10

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Överförmyndarnämnden år 2016

Vi har granskat Överförmyndarnämndens verksamhet och årsredovisning 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att Kommunfullmäktige inte angett några indikatorer eller uppdrag till nämnden för 2016.

Vi bedömer att Överförmyndarnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig. Utvecklingsområden är att komplettera förvaltningens riskanalys med nämndens egna riskanalys samt att nämnden antar egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Vi tillstyrker att Överförmyndarnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-04-10

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Stadsdelsnämnden Norr år 2016

Vi har granskat Stadsdelsnämnden Norrs verksamhet och årsredovisning för år 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionsred i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att inget målvärde för de 18 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt är uppnått. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för indikatorerna. Ett av Kommunfullmäktiges nio uppdrag till nämnden är inte genomfört. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Stadsdelsnämnden Norrs verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, men konstaterar att målpuppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Stadsdelsnämnden Norr beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Stadsdelsnämnden Väster år 2016

Vi har granskat Stadsdelsnämnden Västers verksamhet och årsredovisning för år 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för 16 av de 18 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Två av Kommunfullmäktiges tio uppdrag till nämnden är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Stadsdelsnämnden Väster verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, men konstaterar att måluppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Stadsdelsnämnden Väster beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Stadsdelsnämnden Öster år 2016

Vi har granskat Stadsdelsnämnden Östers verksamhet och årsredovisning för år 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för 17 av de 18 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Tre av Kommunfullmäktiges 14 uppdrag till nämnden är inte genomförda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Stadsdelsnämnden Öster verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, men konstaterar att måluppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Stadsdelsnämnden Öster beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Utbildningsnämnden år 2016

Vi har granskat Utbildningsnämndens verksamhet och årsredovisning för år 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår sammanfattande revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för sju av de nio indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Det är väsentligt att nämnden analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål, och att man anger åtgärder.

Vi bedömer att Utbildningsnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, men konstaterar att måluppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi tillstyrker att Utbildningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Förskole- nämnden år 2016

Vi har granskat Förskolenämndens verksamhet 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Vi bedömer att Förskolenämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi tillstyrker att Förskolenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Grundskole- nämnden år 2016

Vi har granskat Grundskolenämndens verksamhet 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Vi bedömer att Grundskolenämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi tillstyrker att Grundskolenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Individ- och familjeomsorgsnämnden år 2016

Vi har granskat Individ- och familjeomsorgsnämndens verksamhet 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Vi bedömer att Individ- och familjeomsorgsnämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi tillstyrker att Individ- och familjeomsorgsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Vård- och äldrenämnden år 2016

Vi har granskat Vård- och äldrenämndens verksamhet 2016. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Vi bedömer att Vård- och äldrenämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi tillstyrker att Vård- och äldrenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Borås 2017-03-20

Boris Preijde
Ordförande

Gerd Jansson
Vice ordförande

Lennart Gabre

Thomas Gustafsson

Jan G Nilsson

Kenneth Larsson

GRANSKNINGSRAPPORTER FÖR BORÅS STADS BOLAG

Borås Stadshus AB

Borås Energi och Miljö AB

Boras Waste Recovery AB

Borås Elnät AB

Borås Djurpark AB

Industribyggnader i Borås AB

Industribyggnader i Borås 2 AB

Eolus6 AB

Borås Kommuns Parkerings AB

BoråsBorås TME AB

Inkubatorn i Borås AB

BSTF AB

AB Bostäder i Borås

Borås Lokaltrafik AB

Fristadbostäder AB

AB Sandhultsbostäder

Viskaforshem AB

AB Toarpshus

Borås Kongresscenter AB

Till årsstämman i Borås Stadshus AB
Organisationsnummer 556547-5646

Granskningsrapport för år 2016

Vi – Nils-Gunnar Blanc och Ingwer Kliche – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekmannarevisorer i Borås Stadshus AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i vår granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Vi bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll varit tillräcklig.

Borås 2017-02-14

Nils-Gunnar Blanc

Ingwer Kliche

Till årsstämman i Borås Energi och Miljö AB
Organisationsnummer 556527-5590

Granskningsrapport för år 2016

Vi – Ingwer Kliche och Boris Preijde – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekmannarevisorer i Borås Energi och Miljö AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016. Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och God revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i vår granskning.

Årets granskning visar att risker för ytterligare kostnadsökningar för EMC har tillförts som en följd av tidsförskjutningar orsakade av överprövningar av upphandlingar.

Stadsrevisionen har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Stadsrevisionen har granskat personalpolitiken i bolagen. Vi bedömer att personalpolitiken i Borås Energi och Miljö AB inte fullt ut är ändamålsenlig genom att bolaget inte har konkurrenskraftiga anställningsvillkor i enlighet med Borås Stads personalpolitiska målsättningar.

Vi bedömer att bolagets löpande verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Energi och Miljö AB 2016.

Borås 2017-02-22

Ingwer Kliche

Boris Preijde

Till årsstämman i Borås Waste Recovery AB
Organisationsnummer 556960-7715

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Ingwer Kliche – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Waste Recovery AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Bolaget har under 2016 varit i ett utvecklingsskede, och av detta skäl bedöms inte om verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet, den kommunala kompetensen, god ekonomisk hushållning, och med en tillräcklig intern kontroll.

Borås 2017-02-23

Ingwer Kliche

Till årsstämman i Borås Elnät AB
Organisationsnummer 556527-5582

Granskningsrapport för år 2016

Vi – Jan G Nilsson och Thomas Gustafsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekmannarevisorer i Borås Elnät AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016. Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och God revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisorer och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i vår granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Lekmannarevisorerna har granskat personalpolitiken i bolagen. Vi bedömer att personalpolitiken i Borås Elnät AB inte fullt ut är ändamålsenlig genom att bolaget inte har konkurrenskraftiga anställningsvillkor i enlighet med Borås Stads personalpolitiska målsättningar.

Vi bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Elnät AB 2016.

Borås 2017-02-23

Jan G Nilsson

Thomas Gustafsson

Till årsstämman i Borås Djurpark AB
Organisationsnummer 556073-0359

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Gerd Jansson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Djurpark AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde genom Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Stadsrevisionen har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Stadsrevisionen har granskat personalpolitiken i bolagen. Vi bedömer att personalpolitiken i Borås Djurpark AB bedrivs i enlighet med Borås Stads personalpolitiska målsättningar.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Djurpark AB för 2016.

Borås 2017-02-16

Gerd Jansson

Till årsstämman i Industribyggnader i Borås AB
Organisationsnummer 556080-0087

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Kenneth Larsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Industribyggnader i Borås AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Stadsrevisionen har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribyggnader i Borås AB 2016.

Borås 2017-02-27

Kenneth Larsson

Till årsstämman i Industribygnader i Borås 2 AB
Organisationsnummer 556737-5026

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Kenneth Larsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Industribygnader i Borås AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribygnader i Borås AB 2016.

Borås 2017-02-27

Kenneth Larsson

Till årsstämman i Eolus6 AB
Organisationsnummer 559009-9965

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Kenneth Larsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Eolus6 AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribyggnader i Borås AB 2016.

Borås 2017-02-27

Kenneth Larsson

Till årsstämman i Borås Kommuns Parkerings AB
Organisationsnummer 556062-1640

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Lennart Gabre – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Kommuns Parkerings AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Stadsrevisionen har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Stadsrevisionen har granskat personalpolitiken i bolagen. Vi bedömer att personalpolitiken i Borås Kommuns Parkerings AB bedrivs i enlighet med Borås Stads personalpolitiska målsättningar.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Kommuns Parkerings AB 2016.

Borås 2017-02-14

Lennart Gabre

Till årsstämman i Borås
Borås TME AB
Organisationsnummer 556784-7719

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Gerd Jansson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i BoråsTME AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Stadsrevisionen har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Stadsrevisionen har granskat personalpolitiken i bolagen. Vi bedömer att personalpolitiken i BoråsTME AB bedrivs i enlighet med Borås Stads personalpolitiska målsättningar.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för BoråsTME AB 2016.

Borås 2017-02-23

Gerd Jansson

Till årsstämman i Borås Kongresscenter AB
Organisationsnummer 559009-9957

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Gerd Jansson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Kongresscenter AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Borås 2017-02-23

Gerd Jansson

Till årsstämman i Inkubatorn i Borås AB
Organisationsnummer 556685-7362

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Bill Johansson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Inkubatorn i Borås AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Inkubatorn i Borås AB 2016.

Borås 2017-02-27

Bill Johansson

Till årsstämman i BSTF AB
Organisationsnummer 556565-1493

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Bill Johansson – är av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i BSTF AB för år 2016. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Bolaget har under 2016 varit i ett utvecklings- och omprövningsskede, och av detta skäl kan det inte fullt ut bedömas om verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet, den kommunala kompetensen, god ekonomisk hushållning, och med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för BSTF AB 2016.

Borås 2017-02-25

Bill Johansson

Till årsstämman i AB Bostäder i Borås
Organisationsnummer 556024-8782

Granskningsrapport för år 2016

Vi – Nils-Gunnar Blanc och Thomas Gustafsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i AB Bostäder i Borås - har granskat bolagets verksamhet under år 2016. Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i vår granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Bolaget har under 2016 genomfört det av Kommunfullmäktige beslutade uppdraget att sälja ut delar av bolagets fastighetsbestånd i områden där bolaget är en dominerande aktör. De frigjorda resurserna är tänkta att användas till nyproduktion av bostäder. Bolaget uppger att de kan och vill ta ett ansvar för nyproduktion av bostäder men uppger att de inte får någon marktilldelning från Borås Stad. Vi bedömer att förutsättningarna för nybyggnation behöver förbättras genom styrning och samordning av de processer som är väsentliga i sammanhanget.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig. Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelser för AB Bostäder 2016.

Borås 2017-02-23

Nils-Gunnar Blanc

Thomas Gustafsson

Till årsstämman i Borås Lokaltrafik AB
Organisationsnummer 556043-2246

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Lennart Krok – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Lokaltrafik AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde.

Jag bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelsen för Borås Lokaltrafik AB 2016.

Borås 2017-02-23

Lennart Krok

Till årsstämman i Fristadbostäder AB
Organisationsnummer 556516-3119

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Bo-Lennart Bäcklund – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Fristadbostäder AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelser för Fristadbostäder AB 2016.

Borås 2017-02-23

Bo-Lennart Bäcklund

Till årsstämman i AB Sandhultsbostäder
Organisationsnummer 556236-8133

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Bo-Lennart Bäcklund – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekman-arevisor i AB Sandhultsbostäder - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelser för AB Sandhultsbostäder 2016.

Borås 2017-02-23

Bo-Lennart Bäcklund

Till årsstämman i Viskaforshem AB
Organisationsnummer 556517-4454

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Bill Johansson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Viskaforshem AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig, intern kontrollplanen är inte antagen av styrelsen vilket är ett förbättringsområde under 2017.

Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelser för Viskaforshem AB 2016.

Borås 2017-02-23

Bill Johansson

Till årsstämman i AB Toarpshus
Organisationsnummer 556012-3233

Granskningsrapport för år 2016

Jag – Kenneth Larsson – av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i AB Toarpshus - har granskat bolagets verksamhet under år 2016.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och utnyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Lekmannarevisorerna har granskat om styrningen av de kommunala bolagen är ändamålsenlig. En väsentlig del att beakta är den brist på samsyn som föreligger mellan bolagen och Kommunstyrelsen när det gäller tolkningen av styrningens förutsättningar utifrån lagstiftning, normer och lokala beslut.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat med avseende på ovanstående områden specificeras i granskningsredogörelser för AB Toarpshus 2016.

Borås 2017-02-23

Kenneth Larsson

LEKMANNAREVISORERNAS GRANSKNING

Lekmannarevisorernas granskning

Lekmannarevisorerna genomför en grundläggande granskning för bedömning av styrelsens och verkställande direktörens ledning och styrning. Utgångspunkten är det kommunala ändamålet, bolagsordning och ägardirektiv. Granskning genomförs i enlighet med God revisionsred (SKL) och redovisar avvikelser/väsentliga händelser för revisionsåret. Därutöver genomförs fördjupningar baserade på risk- och väsentlighetsanalysen. Fördjupningarna kan vara specifika bevakningsområden eller fördjupade granskningar som redovisas i separata rapporter.

Under 2016 har fyra fördjupade granskningar genomförts vid bolagen. Granskningen ”Borås Stads flyktingmottagning” riktar sig mot Kommunstyrelsen och de kommunala bostadsbolagen. Granskningen ”Borås Stads personalpolitik i de kommunala bolagen” riktar sig mot Kommunstyrelsen och de kommunala bolagen, men berör i första hand de bolag som har ett stort antal anställda. Granskningen ”Styrningen av de kommunala bolagen” riktar sig mot Kommunstyrelsen och samtliga kommunala bolag. Granskningen ”Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad” riktar sig mot Kommunstyrelsen och de kommunala bostadsbolagen.

Lekmannarevisorerna, deras sakkunniga biträden och ansvariga auktoriserade revisorer har under 2016 besökt styrelsen i Fristadbostäder AB.

I det nedanstående ges en sammanfattning av iakttagelserna från 2016 års granskning. En mer utförlig redovisning av granskningsresultatet återfinns i granskningsredogörelser som tillställs styrelserna för respektive bolag, och i separata granskningsrapporter för de fördjupade granskningarna.

I bilagor till årsrapporten återfinns granskningsrapporter för varje bolag. Granskningsrapporterna bygger på granskningsresultat som presenteras i granskningsredogörelserna. Lekmannarevisorerna informerar Kommunfullmäktige om förhållanden i bolagen, men har inte till uppgift att ansvarspröva. Ansvarsprövningen genomförs av den auktoriserade revisorn som avlämnar en revisionsberättelse.

I lekmanrevisionens grundläggande del granskas bolagen på områdena styrning/ledning/ändamålsenlighet, ekonomi och riskanalys/internkontroll. I 2016 års granskning noteras avvikelser/väsentliga händelser enligt nedanstående.

Lekmannarevisorn noterar att verksamheten i BSTF AB under 2016 fortsatt har varit under omprövning. Den för Borås/Borås TME AB och BSTF gemensamma VDn har drivit denna utvecklingsprocess. Lekmannarevisorn noterar att förtydliganden har gjorts under 2016, men att utvecklings- och omprövningsskedet medför att lekmanarevisorn inte kan bedöma om verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet, den kommunala kompetensen, god ekonomisk hushållning, och med en tillräcklig intern kontroll.

En motsvarande bedömning görs av lekmanarevisorn i Waste Recovery AB. Bolaget har under 2016 varit i ett utvecklings- och omprövningsskede och lekmanarevisorn framhåller att det inte kan bedömas om verksamheten bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet, den kommunala kompetensen, god ekonomisk hushållning, och med en tillräcklig intern kontroll.

Betydande positiva avvikelser mot budget noteras för Borås Elnät AB, Borås Kommuns Parkerings AB, IBAB, Borås Lokaltrafik AB, AB Bostäder i Borås¹, och Toarpshus. Övriga bolag uppvisar resultat i nivå med eller negativt mot budget. Lekmannarevisorerna konstaterar att det finns godtagbara förklaringar till avvikelserna.

¹ Det ekonomiska resultatet för AB Bostäder i Borås blev för 2016; 368,2 miljoner kronor innan skatt. Budgeterat resultat var 13,3 miljoner kronor. Den stora resultatavvikelsen kan härledas till försäljning av delar av fastighetsbeståndet.

Sammantaget uppvisar bolagen goda ekonomiska resultat för 2016. Lekmannarevisorerna i Borås Stadshus AB och i dess ingående dotterbolag, framhåller att det trots goda ekonomiska resultat för 2016 föreligger risker när det gäller de finansiella förutsättningarna för bolagsverksamheten i staden på sikt. Flera bolag är beroende av att bolag inom Borås Stadshus AB kan generera överskott och ge koncernbidrag. Lekmannarevisorerna vill med dessa utgångspunkter peka på vikten av att genomgripande riskanalyser genomförs årligen inom Borås Stadshus AB. De affärsmässiga och finansiella riskerna ökar ytterligare genom de mycket stora investeringar som planeras inom Borås Energi och miljö, Borås Elnät AB och AB Bostäder i Borås.

Borås Elnät AB har under 2016 varit involverat i rättsliga processer. I samband med bredbandsutbyggnaden har Entreprenören Relacom inte fullgjort sitt avtal med en tidsförskjutning som följd. Relacom står för kostnaderna.

Fibertjänst AB gjorde i mars 2016 en anmälan till Konkurrensverket mot Borås Elnät AB och hävdade bl a det föreligger en osund marknadssituation, och att bolaget använder kommunala resurser på ett felaktigt sätt. Konkurrensverket beslutade 2016-05-31 att inte utreda frågan vidare. Då Fibertjänst också lyfte frågan om samförläggning hänvisade Konkurrensverket till den nya lagstiftningen (beslut 2016-07-01) och att PTS (Post och Telestyrelsen) är första instans för prövning. Fibertjänst driver dels frågan om utlämning av handlingar, del krav på samförläggning enligt den nya lagstiftningen.

Ett antal Elnätsbolag har drivit en process om elnätstaxor mot Energimarknadsinspektionen. Dom till elnätsföretagens förmån föll i Förvaltningsrätten i Linköping i december 2016. Energimarknadsinspektionen kommer att överklaga domen.

Borås Energi och Miljö AB genomför investeringar i nytt kraftvärmeverk och nytt avloppsreningsverk. Lekmannarevisorn i Borås Energi och Miljö AB och Första revisorsgruppen har tidigare granskat beslutsunderlag från bolaget och Kommunstyrelsen. Lekmannarevisorerna konstaterar att projekt EMC under 2016 drabbats av ytterligare förseningar på grund av överprövningar av upphandlingar.

Överprövningarna med åtföljande förseningar av EMC kommer att få ytterligare konsekvenser på längre sikt. Investeringarnas långsiktiga ekonomiska förutsättningar påverkas.

För EMC är nu också överföringsledningarna en riskfaktor. Nya hinder uppstår successivt, och projektet är komplicerat också för att ett stort antal tillstånd behövs med bl a markägare. Investeringen i avloppsreningsverket påverkas negativt av förseningarna för kraftvärmeverket genom att synergieffekterna inte kan nyttiggöras. Nobina AB har för sin busstrafik i Borås Stad valt en annan leverantör av biogas än Borås Energi och Miljö AB. Beslutet får konsekvenser för bolaget genom att biogasen måste få nya användningsområden.

Lekmannarevisorerna i Borås Energi och Miljö, i Borås Stadshus AB och Första revisorsgruppen, har i tidigare granskning av förutsättningarna för investeringarna konstaterat att de affärsmässiga och finansiella riskerna ytterst tas av Borås Stad genom att Staden är ägare av bolaget och genom att internbanken lånar upp investeringsmedel på marknaden för finansiering av investeringarna. Utvecklingen under 2016 med överprövningar av upphandlingar innebär förseningar och merkostnader vilket riskerar att påverka lönsamheten för EMC negativt.

AB Bostäder i Borås har genomfört det av Kommunfullmäktige beslutade uppdraget att sälja ut delar av bolagets fastighetsbestånd i områden där bolaget är en dominerande aktör. Styrelsen beslutade om försäljningen den 12 oktober 2015 och Kommunfullmäktige godkände försäljningen den 19 november 2015. Försäljningen har skett genom bolaget Viskan 1 Fastighets AB dit berörda fastigheter överförts, tillträde till fastigheterna var den 1 mars 2016 och försäljningssumman 531 miljoner kronor. Totalt såldes 13 procent av bolagets totala antal hyresrätter. De frigjorda resurserna är tänkta att användas

till nyproduktion av bostäder. Bolaget uppger att de kan och vill ta ett ansvar för nyproduktion av bostäder men att de inte har fått någon marktilldelning från Borås Stad. Bolaget har under året färdigställt 35 lägenheter på Tunnländsgatan och 11 på Ringaregatan.

Fristadbostäder AB har under året förvärvat ett lägenhetsbestånd på 47 lägenheter i området Karlsberg i Fristad för ca 40 Mkr. Förvärvet finansierades med lån.

Borås Lokaltrafik AB förlorade upphandlingen av stadstrafiken i juni 2013, sedan dess har en omfattande rättslig process kring upphandlingen pågått. Högsta förvaltningsrätten har den 22 februari 2016 avgjort målet till Västtrafiks fördel. Avtalet med bolaget är uppsagt och Västtrafik har tecknat avtal med Nobina AB som tar över trafiken den 2 april 2017. Förberedelser pågår för att avveckla linjetrafiken och den operativa verksamheten i bolaget. Nobina AB tar över all personal förutom VD och ekonomichef. Bolagets verksamhetslokaler kommer att hyras ut till Nobina AB.

Styrning av de kommunala bolagen

Stadsrevisionen har under 2016 (beslut 2016-10-24) granskat styrningen av de kommunala bolagen i Borås Stad. Granskningen avser dels Första revisorsgruppens granskning av Kommunstyrelsens uppsiktsplikt, dels lekmannarevisorernas granskning av de kommunala bolagens styrning. Granskningen har redovisats i separat granskningsrapport. I denna årsrapport redovisas en längre sammanfattning i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen ovan. I det nedanstående redovisas noteringar och bedömningar som i första hand berör bolagen.

Stadsrevisionen granskade 2013 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt (2013-03-11). I denna granskning konstaterades att styrningen av bolagen är svagare och mer otydlig än styrningen av nämnderna. Förhållandet är likartat i flertalet av landets kommuner och delvis en följd av att bolagsformen i sig väljs för att verksamheten ska kunna drivas och styras på ett mer självständigt sätt. Kommunstyrelsen har efter Stadsrevisionens förra granskning uttalat att styrning av bolagen ska utvecklas, och lagstiftningen har därtill skärpts. I augusti 2016 beslutade Kommunstyrelsen om en förstärkt bolagsstyrning. Effekterna av de förändringar som nu initierats kan av naturliga skäl inte avläsas ännu.

Stadsrevisionen anser att Kommunstyrelsens beslut om en förstärkt ägarstyrning är ett steg i rätt riktning, men bedömer att styrningen av bolagen behöver utvecklas och förtydligas ytterligare. Bolagen uppfattar och tolkar styrsignalerna på olika sätt, och man styr sina verksamheter och sin ekonomi med olika grad av självständighet. Stadsrevisionen bedömer att en ökad tydlighet kan nås om styrningen på ett entydigt sätt förmedlas genom ägardirektiven med beslut på bolagsstämmorna. Det är i sammanhanget väsentligt att ägardirektiven utformas på ett sätt som säkerställer att det finns en gemensam tolkning i Kommunstyrelsen och bolagen, vilket inte är fallet i nuläget.

Borås Stads bolag ska följa styr- och ledningssystemet. I ägardirektiven framgår att bolagen ska följa "...av Kommunfullmäktige utfärdade direktiv...", men det preciseras inte vad detta innebär, och ingen systematisk uppföljning genomförs. Otydligheten medför att bolagen agerar på olika sätt. Det föreligger också en osäkerhet i vissa av bolagen när det gäller vilka frågor som ska tas upp för beslut i fullmäktige.

Personalpolitiken i de kommunala bolagen

Stadsrevisionen har under 2016 (2016-12-05) granskat om Borås Stads personalpolitik så som den uttrycks i Borås Stads personalpolitiska program är ändamålsenlig, och vilka förutsättningar de kommunala bolagen har att nå de personalpolitiska målsättningarna. Granskningen avser dels Första revisorsgruppens granskning av Kommunstyrelsens uppsiktsplikt, dels lekmannarevisorernas granskning av de kommunala bolagens uppfyllande av Borås Stads personalpolitiska målsättningar. En längre sammanfattning av granskningsrapporten redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen ovan. I det nedanstående redovisas noteringar och bedömningar som i första hand berör bolagen.

Stadsrevisionen bedömer att granskningsresultaten i stora delar bekräftar resultaten av tidigare genomförd granskning av styrningen av de kommunala bolagen i det att det föreligger oklarheter i vilka styrdokument bolagen ska följa och att uppföljning av följsamheten mot styrdokumenterna är bristfällig.

Bolagens tillämpningar av personalpolitiska styrdokument följs inte upp, och Stadsrevisionen bedömer att bolagen inte i alla delar har förutsättningar att följa beslutade styrdokument. Informationen om nya riktlinjer till bolagen är otydlig. Delar av de personalpolitiska riktlinjerna och arbetsmiljöpolicyn är i dagsläget inte möjliga att implementera i bolagen eftersom bolagen inte har nödvändiga systemstöd, och bolagens personalansvariga ingår inte i Stadskansliets mötes- och informationsstruktur.

Stadsrevisionen bedömer att Borås Energi och miljö AB och Borås Elnät AB inte fullt ut når upp till målsättningarna i det personalpolitiska programmet genom att bolagen inte har konkurrenskraftiga löner, vilket medför betydande problem att tillgodose kompetensförsörjningen. Stadsrevisionen konstaterar att lönepolitiken i bolagen i praktiken styrs med utgångspunkt i förhandlingsdelegationens beslut om löneutrymme och att denna ordning stämmer överens med instruktionerna i ägardirektiven om att de lönenivåer som Borås Stad fastställer för kommunen också ska gälla för bolagen. Respektive bolagsstyrelse har ansvar för bolagets verksamhet, resurser och resultat, vilket enligt Stadsrevisionens bedömning ska innefatta hela ansvaret för lönepolitiken.

Stadsrevisionen bedömer sammanfattningsvis att de kommunala bolagen implementerar det personalpolitiska programmet och andra styrdokument på området i mindre utsträckning än nämnderna, och att bolagen inte har samma förutsättningar som nämnderna.

Intern kontroll i bolagen

Flertalet bolag genomför riskanalyser och uppdaterar årligen sina planer för intern kontroll. Planerna för intern kontroll tas fram av tjänstemän i bolagen, och beslutas av styrelserna.

För 2016 görs följande noteringar avseende den interna kontrollen. När det gäller BSTF AB, Waste Recovery AB gör lekmannarevisorerna inga bedömningar av rutiner för intern kontroll. Bolagen har haft en begränsad verksamhet eller en verksamhet som är föremål för omprövning, och det är mot denna bakgrund inte möjligt att uttala sig som intern kontroll. Avseende Viskafors AB noteras att styrelsen inte antagit bolagets internkontrollplan.

FÖRSTA REVISORSGRUPPENS GRANSKNING

Kommunstyrelsen 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Kommunstyrelsen redovisar ett underskott på 12 480 tkr jämfört med budget avseende Stadskansliets budgettram. Den kommungemensamma budgetramen redovisar ett underskott på 1 599 tkr. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna. Stadsrevisionen noterar att buffert inte är upprättad för Kommunstyrelsen i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Överskott mot budget analyseras inte.

Stadskansliets budgettram

- Under året har kostnaderna för den nya IT-plattformen, varit 11 700 tkr högre än budgeterat. Detta finansieras via öronmärkta medel från bokslutet 2012. Därutöver har kostnader (3 300 tkr) avseende omorganisationen belastat Kommunstyrelsen
- Enligt information från Stadsledningskansliet utanför årsredovisningen uppvisar verksamheten Personal och förhandling ett överskott på 2 571 tkr i förhållande till budget, huvudsakligen orsakat av att man på grund av omorganisationen inte har genomfört centrala utbildningsinsatser

Kommungemensam verksamhetsbudgettram

- Underskottet är hänförligt till ökade kostnader för korta resor med Västtrafik för personer över 65 år. Vidare har inte 1 200 tkr i driftbidrag för Inkubatorn inte varit budgeterade

Investeringsredovisning

Investeringarna år 2016 gäller främst exploateringsområden i Viared och Nordskogen samt inköp av bostadsområden. Enskilda investeringsprojekt går inte att följa i årsredovisningen.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Kommunstyrelsen redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

8 ■ 5 ◆ 4 ● 0 ■ av 17 Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunstyrelsen har inte uppnått målvärdena för 13 av de 17 indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt. Alla målvärden kommenteras i den mån Kommunstyrelsen kan påverka dem. Åtgärder för att nå upp till målvärden saknas för tio av indikatorerna.

I texten nedan framgår Kommunstyrelsens kommentarer och åtgärder gällande de indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts:

- **Antal genomförda medborgardialoger**
Tjänstemän och förtroendevalda har varit på plats varje vecka i Orangeriet under våren
- **Borås Stads näringslivsklimat – ranking enligt Svenskt näringsliv**
Attitydundersökning har genomförts där Näringslivsenheten analyserar resultatet
- **Företagsklimat enl. öppna jämförelser (Insikt) – Totalt, Nöjd Kund Index**
Förbättringsarbetet i förvaltningarna pågår. Beslut har fattats om näringslivets servicecenter
- **Antal nya bostäder i detaljplan i stadskärnan**
Utfallet avser 2016 och under den perioden tillkom laga kraftvunna detaljplaner för 0 bostäder i stadskärnan
- **Förtätning av stadskärnan antal, nyinflyttade till centrum**
Inom centrumområdet bodde det 147 personer fler än året innan, i första hand personer 20-29 år samt personer 50 år eller äldre
- **Antal nyproducerade bostäder i Borås tätort**
Kommunstyrelsen redovisar siffrorna avseende år 2015 och uppgår till 302 nyproducerade lägenheter där målet är satt till 500 stycken
- **Andel hushåll och företag som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s**
Andelen uppgår till 58 %, avser statistik för år 2015. Stadsnätet SplitVision m fl aktörer har kommit igång med fiberinstallationer och fiberutbyggnad så analysen är att det antagligen är högre siffror för år 2016
- **Antal nyproducerade bostäder utanför Borås tätort**
Nyproducerade bostäder uppgift till 94 stycken, 67 i flerbostadshus och 27 i småhus
- **Antal nya bostäder i detaljplan utanför stadskärnan**
Det har antagits 99 byggrätter för bostäder utanför stadskärnan år 2016, antalet ligger under målvärdet på 500 stycken
- **Kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv och kollektivtrafikresandet ska öka varje år, ökning/år i procent**
Kollektivtrafiken har ökat med 2 % mot målvärdet som är 4 %
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid**
Andelen har minskat jämfört med föregående år men målvärdet nås inte. Enskilda sjukfall har dragit upp sjukfrånvaron, vilket märks tydligt på en liten förvaltning. Försök att tidigt fånga upp ohälsa och initiera insatser och åtgärder har genomförts
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten**
Anledningen till ökningen är enstaka fall då avlöningsformen har bedömts lämplig
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro**
Målvärdet har inte uppnått och trenden går åt fel håll. Stadskansliet arbetar systematiskt med hälsofrämjande arbetsmiljöarbete med målet att andelen friska medarbetare ska öka i det längre perspektivet

Kommunstyrelsens indikatorer med målvärden

Kommunstyrelsen har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunstyrelsen har avseende 2016 fått 15 uppdrag från Kommunfullmäktige. Sju av dessa är inte genomförda. De uppdrag som inte har genomförts kommenteras med åtgärder i den mån Kommunstyrelsen kan påverka dem.

1 ■ 6 ◆ 8 ● av 15 uppdrag

I texten nedan framgår Kommunstyrelsens kommentarer och åtgärder gällande de indikatorer för vilka uppdrag inte är genomförda:

- **Kommunstyrelsen uppdras att verka för att det i Borås inrättas en mottagning för sprututbyte**
Borås deltar i och genomför en förstudie om sprututbytesprogram tillsammans med Västra Götalandsregionen. Ingen rapport har ännu inkommit gällande programmet
- **En utredning om skolstrukturen där användning, förändringar och var nya skolor ska byggas ska tas fram. Utredningen ska även innefatta hur Borås Stad ska möta en växande förskolas behov av lokaler**
Utredningen påbörjades i mitten av maj 2016, förslag har sammanställts till en åtgärdsplan som ska verkställas av berörda nämnder och förvaltningar under 2017
- **Alla delar i byggprocessen som påverkas av Borås Stads agerande ska ses över. Det ska vara enkelt att komma igång med byggen i Borås Stad. Företag som vill bygga bostäder får snabbare beslut när det gäller planer, markanvisningar och bygglov. Kommunstyrelsen får i uppdrag att fastställa hur översynen ska gå till**
Arbetet pågår i ett antal arbetsgrupper
- **Kommunstyrelsen uppdras att under 2016 tillämpa dubbel markanvisning i minst ett fall**
Utredning pågår om vilka projekt som kan vara lämpliga för dubbel markanvisning
- **Kommunstyrelsen uppdras att inleda arbetet för att få med väg 180 i Trafikverkets planering**
Borås är med när Västra Götalandregionen tar fram förslag till Regionala infrastrukturplanen som pågår och förväntas komma på remiss under 2017
- **Staden har behov av en samlad ”Plan för personal- och kompetensförsörjning”. Planen ska bidra till att säkerställa verksamhetens kvalitet och uppdrag mot kommuninvånarna. Planen ska behandla hur Borås Stad ska attrahera, rekrytera, introducera, behålla, utveckla och avveckla kompetens. Omvärldsanalys och löneöversynsprocess ska redovisas i underlag för planen.**
Mall finns framtagen och tre planer har arbetats fram. Varje förvaltning kommer att få i uppdrag under 2017 att ta fram specifik plan per förvaltning. En översyn av villkor för kompetensutveckling pågår
- **Under 2016 ska samtliga förvaltningar ta fram könsdelad statistik för att möjliggöra analys av resursfördelning ur ett genusperspektiv**
Stegvist införande av jämställdhetsintegrerad budget pågår, successivt införande under 2017

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget

Kommunfullmäktige har under 2016 beslutat om uppdrag för nämnderna som inte ingår i fullmäktiges budgetbeslut. Kommunchefen har med utgångspunkt från Kommunstyrelsen uppsiktligt fastställt en rutin för hur uppdrag från Kommunfullmäktige som inte ingår i budgeten ska hanteras. Rutinen gäller för alla nämnder och bolag. Nämnderna ska återrapportera uppdragen till Kommunstyrelsen två gånger per år. Alla beslut som inte verkställs ska rapporteras tills dess att de är verkställda. Stadsrevisionen noterar att rutinen inte fullt ut har följts under 2016 då flertalet nämnder inte har

återrporterat uppdragen. Uppdragen är inte tidssatta, vilket medför att uppdragens genomförande inte kan bli föremål för ansvarsprövning för 2016.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har gällande Kommunstyrelsen särskilt bevakat nedanstående områden.

Koncernutveckling

Stadsrevisionen granskar koncernutvecklingen ur flera olika perspektiv. Första revisorsgruppen tar sin utgångspunkt i Kommunstyrelsen uppsiktsplikt, och lekmannarevisorerna i sin granskning av bolagens verksamhet och interna kontroll.

VDn för BoråsBorås TME AB och BSTF AB har under året fortsatt arbetat med gränsdragningsfrågor och synkronisering av verksamheterna mellan bolagen och i förhållande till andra verksamheter i Simonsland.

Såväl Borås Elnät AB som Borås kommuns Parkeringsbolag AB uppvisar resultat väsentligt över budget för 2016, medan de sk underskottsbolagen uppvisar resultat i nivå med, eller något sämre, än budget. Detta innebär att förutsättningarna för finansiering av underskottsbolagen har varit gynnsamma år 2016.

Kommunstyrelsen tog i augusti 2016 ett beslut om förstärkt ägarstyrning av bolagen. Stadsrevisionen bedömer att detta är ett steg i rätt riktning när det gäller styrning och koncernutveckling, men att ytterligare utveckling är påkallad när det gäller tydligheten i styrningen och bolagsgruppens omfattning och struktur. Samverkan mellan bolag och förvaltningar är fortsatt ett utvecklingsområde.

Internhyressystemet

Kommunstyrelsen beslutade 2016-04-28 om ett förslag till nya principer för prissättning av internhyror som gäller fr.o.m. 2017. Lokalkostnaderna påverkas av principer för avskrivningar och ränteberäkning. Det pågår ett arbete om förändring av dessa principer inom Stadskansliet, vilket kan komma att påverka hyresnivåerna.

IT-plattform

Projektet IT-plattform har fortsatt pågått under 2016. En slutredovisning av projektet beräknar man färdigställa under år 2017.

CKS

Kommunstyrelsen inrättade under 2016 i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut avdelningen Centrum för Kunskap och Säkerhet (CKS) vid Stadskansliet. Avdelningen har bemannats under hösten 2016 och en verksamhetsplan har utarbetats. Verksamhetens inriktning och de inledande åtgärderna beskrivs i Kommunstyrelsens årsredovisning.

Stadsrevisionen har haft inledande kontakter med CKS. Verksamhetsgranskning har inte genomförts med motiveringen att verksamheten har varit i en tidig uppstartsfas under senare delen av 2016.

Översiktsplan 2016

Avdelningen för Strategisk samhällsplanering har i uppdrag att ta fram en ny översiktsplan för kommunen. Översiktsplanen ska vägleda kommunen i strategiska beslut och prioriteringar som rör den fysiska planeringen och utvecklingen. Under året har arbete pågått med att ta fram en samrådshandling.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Orangeriet

Stadsrevisionen har granskat om verksamheten i Orangeriet följer Kommunfullmäktiges beslut och om den interna kontrollen i Lokalförvaltningsnämnden och Miljö- och konsumentnämnden är tillräcklig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Miljö- och konsumentnämnden.

Borås Stads flyktingmottagande

Stadsrevisionen har granskat ändamålsenligheten i Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktingmottagningen. I en förstudie har bostadsförsörjning, utbildning och personalförsörjning identifierats som de mest väsentliga riskområdena, och en utveckling av styrning, ledning och samordning som central. Ändamålsenlighet innefattar att leva upp till lagar/regler och beslut i fullmäktige, nämnder och styrelser.

Stadsrevisionen bedömer att riskerna för att Borås Stad inte ska kunna leva upp till lagstiftningens krav och lokala politiska beslut när det gäller flyktingmottagandet är betydande. De olika verklighetsbeskrivningar och uppfattningar om hur allvarlig situationen är som friläggs i granskningen, är tungt vägande argument för att styrning, ledning och samordning på området behöver stärkas med utgångspunkt från såväl Kommunstyrelsens uppsiktsplikt som nämndernas och de kommunala bostadsbolagens ansvar.

Stadsrevisionen bedömer det som väsentligt att Kommunstyrelsen och berörda nämnder/bolag kontinuerligt genomför dokumenterade riskanalyser kopplade till flyktingsituationen och dess konsekvenser för Borås Stad, och att Kommunstyrelsen säkerställer samordningen av flyktingmottagandet i en process som är kontinuerlig och inte enbart är föremål för krisledning i krisledningsnämnden.

Stadsrevisionen är väl medveten om att frågeställningarna kring flyktingmottagning är likartade för ett stort antal kommuner, och att det inte finns några enkla lösningar, inte minst som flera av grundproblemen - som bostads- och personalförsörjning - är aktuella oavsett flyktingsituationen.

Kommunstyrelse, nämnder och bolag bör säkerställa beredskap och alternativa lösningar för flyktingmottagningen som kan hantera betydligt fler nyanlända än de man idag planerar för. Om inte alternativa boendelösningar tas fram, blir sannolikt en ökad trångboddhet med åtföljande problem en av de lösningar som de nyanlända tvingas till. Det är också väsentligt att Kommunstyrelsen säkerställer en kontinuerlig och genomgripande omvärldsanalys eftersom flyktingmottagningen innebär att en global händelseutveckling får direkta konsekvenser för den lokala kommunala verksamheten.

Styrning av de kommunala bolagen

Stadsrevisionen granskade 2013 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt (2013-03-11). I denna granskning konstaterades att styrningen av bolagen är svagare och mer otydlig än styrningen av nämnderna. Kommunstyrelsen har efter Stadsrevisionens förra granskning uttalat att styrning av bolagen ska utvecklas, och lagstiftningen har därtill skärpts. I augusti 2016 beslutade Kommunstyrelsen om en förstärkt bolagsstyrning.

Stadsrevisionen anser att Kommunstyrelsens beslut om en förstärkt ägarstyrning är ett steg i rätt riktning, men bedömer att styrningen av bolagen behöver utvecklas och förtydligas ytterligare. Bolagen uppfattar och tolkar styrsignalerna på olika sätt, och man styr sina verksamheter och sin ekonomi med olika grad av självständighet. Stadsrevisionen bedömer att en ökad tydlighet kan nås

om styrningen på ett entydigt sätt förmedlas genom ägardirektiven med beslut på bolagsstämmorna. Kommunstyrelsens förstärkta ägarstyrning innefattar en förändring av ägardirektiven. Bolagen ska ha en gemensam del följd av en bolagsspecifik. Stadsrevisionen bedömer det som väsentligt att Kommunstyrelsen i detta sammanhang enligt ovan förtydligar ägardirektiven med avseende på styrning, och att tillämpbarheten för relevanta styrdokument, eventuella uppdrag och ekonomiska och finansiella mål ska förmedlas i ägardirektiven. Det är i sammanhanget väsentligt att ägardirektiven utformas på ett sätt som säkerställer att det finns en gemensam tolkning i Kommunstyrelsen och bolagen, vilket inte är fallet i nuläget.

Borås Stads bolag ska följa styr- och ledningssystemet. I ägardirektiven framgår att bolagen ska följa "...av Kommunfullmäktige utfärdade direktiv...", men det preciseras inte vad detta innebär och ingen systematisk uppföljning genomförs. Otydligheten medför att bolagen agerar på olika sätt. Det går inte att följa om och hur Kommunfullmäktiges strategiska målområden bryts ner till indikatorer och hur bolagen arbetar med Kommunfullmäktiges målområden. De bolag som arbetar med de strategiska målområdena följs inte upp på detta i någon större utsträckning. Stadsrevisionen bedömer att avsaknaden av uppföljningsbara mål i ägardirektiven medför svårigheter att avgöra om bolagen bedriver en ändamålsenlig verksamhet.

Stadsrevisionen bedömer att även den ekonomiska och finansiella styrningen är ett utvecklingsområde. Bolagens budgetar ska godkännas av Kommunstyrelsen, och ekonomistyrning vid stadskansliet har en löpande dialog med bolagen om ekonomin. Samtidigt saknas till stor del adekvata finansiella mål.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen i enlighet med SKL:s rekommendationer bör utveckla och besluta om en ägaridé och en bolagspolicy. I arbetet med en ägaridé bör prövas vilken bolagsstruktur som är den mest ändamålsenliga för Staden i dess helhet och vad man långsiktigt vill att bolagen ska ha för roll. I bolagspolicyen bör styrningsprinciper och beslutsordningar konkretiseras.

Kommunstyrelsen bereder och följer upp bolagens verksamhet genom Stadskansliet. Stadsrevisionen bedömer att den förstärkta ägarstyrningens beslut om utökad antal PLUPP-samtal, förtydligande av tjänstemannaansvar, utökade personella resurser och en utökad mötesaktivitet kommer att stärka ägarstyrningen. Bedömningen är samtidigt att en förutsättning för utväxling på dessa åtgärder är att styrningen genom ägardirektiven enligt ovan fullföljs och att uppföljningen av bolagens verksamhet förstärks. Uppföljningen bör innefatta protokollförda PLUPP-samtal och en ordning där styrelseprotokoll från bolagen är anmälningsärenden vid Kommunstyrelsemöten. Vidare bör bolagsfrågornas hantering i Kommunfullmäktige förtydligas. Det föreligger idag en osäkerhet i vissa av bolagen när det gäller vilka frågor som ska tas upp för beslut i fullmäktige.

Det råder personunion mellan styrelsen i Borås Stadshus AB och Kommunstyrelsen, vilket kan ge fördelar ur styrningssynpunkt. I den förstärkta ägarstyrningen görs inga förändringar härvidlag. Stadsrevisionen vidhåller tidigare bedömning att arrangemanget - som är vanligt i svenska kommuner - är problematiskt när det gäller uppsikt och ansvarsprövning.

Inom ramen för Kommunstyrelsens förstärkta ägarstyrning stärks Stadshus AB:s roll. Stadsrevisionen bedömer detta som positivt, men den strategiska rollen behöver förtydligas, liksom koncernstrategin utifrån en ägaridé. I dagsläget uppfattar de ingående bolagen att stadshuskoncernen enbart har en roll när det gäller resursfördelning och skattefrågor och inte när det gäller strategiska verksamhetsfrågor. I enlighet med ovanstående bedömer Stadsrevisionen att Kommunstyrelsen inom ramen för en ägaridé bör överväga koncernbildningarnas ändamålsenlighet, inklusive bostadsbolagens ställning.

Granskningen har innefattat en jämförelse av styrningen av Borås Stads bolag med ett antal andra kommuner, i första hand med utgångspunkt från en jämförelse av bolagsordningar och ägardirektiv. Styrdokumentet är i flertalet avseenden lika i kommunerna. Borås Stad avviker på några områden.

Granskningen ger inte underlag för att avgöra om dessa avvikelser medför några betydande skillnader i styrningen av bolagen i de jämförda kommunerna i praktiken. I enlighet med ovanstående bedömer Stadsrevisionen det som väsentligt att säkerställa att dessa avvikelser inte utgör avsteg från lagstiftning och normer.

Kvaliteteten i förskoleverksamheten

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kvaliteten i förskoleverksamheten. Stadsdelsnämnderna och Kommunstyrelsen har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Personalpolitiken i de kommunala bolagen

Stadsrevisionen granskade under 2015 om Borås Stads personalpolitik så som den uttrycks i Borås Stads personalpolitiska program är ändamålsenlig, och om den genomförda personalpolitiken lever upp till de personalpolitiska målsättningarna. Granskningen omfattade samtliga nämnder och Kommunstyrelsen. Under 2016 har en motsvarande granskning genomförts i ett antal av de kommunala bolagen. Granskningen omfattar Kommunstyrelsens uppsiktspflicht och lekmanarevisorernas granskning av bolagen.

Stadsrevisionen bedömer att bolagen implementerar det personalpolitiska programmet och andra styrdokument på området i mindre utsträckning än nämnderna, och att bolagen inte har samma förutsättningar som nämnderna. Kommunstyrelsen säkerställer inte följsamheten mot beslutade styrdokument, och det genomförs ingen uppföljning av bolagens personalsituation med avseende på kompetensförsörjning, sjuktal, personalomsättning m.m.

Flera av bolagen har inte konkurrenskraftiga anställningsvillkor, och det är framför allt lönerna som inte är konkurrenskraftiga. Stadsrevisionen konstaterar att löneutvecklingen i likhet med förhållandena i nämnderna bestäms av förhandlingsdelegationen, och denna ordning stämmer överens med instruktionerna i ägardirektiven om att de lönenivåer som Borås Stad fastställer för kommunen också ska gälla för bolagen.

Kommunstyrelsen ska inom ramen för uppsiktspflichten säkerställa att de kommunala bolagen följer av Kommunfullmäktige fattade beslut på det personalpolitiska området, vilka bland annat innefattar att bolagen ska erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Vi bedömer att personalpolitiken i bolagen inte fullt ut är ändamålsenlig genom att flera av bolagen inte har konkurrenskraftiga anställningsvillkor.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Granskningen visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås, och att verksamheten mot hemlöshet och med boendelösningar inte är ändamålsenlig.

De strukturella åtgärderna avser framför allt kommunens bostadsförsörjningsansvar och en planering för bostadsförsörjningen som ska möjliggöra även för personer med svag ställning på bostadsmarknaden att få tillgång till bostäder. Detta ställer stora krav på organisation och samordning och en konkretisering av vad det i praktiken innebär att kommunen har det yttersta ansvaret för sina medborgare i fråga om bostäder. Stadsrevisionen konstaterar att flera nämnder och bolag har ansvar när det gäller hemlöshet och bedömer det som väsentligt att arbetet med strukturella åtgärder utvecklas på ett sätt som möjliggör för personer med svagare ställning på bostadsmarknaden att få tillgång till bostäder. Kopplingen mellan bostadsförsörjning och socialtjänst behöver säkerställas. Ansvaret för verksamheten för hemlösa och boendelösningar behöver förtydligas och styrning och samordning måste säkerställas.

De nämnder som arbetar med individuell biståndsbedömning till hemlösa behöver säkerställa att enskilda får sina behov prövade och tillgodosedda i enlighet med rådande lagstiftning. Villkoren för det vråkningsförebyggande arbetet behöver ses över och ges förutsättningar att uppnå fastställda mål. Kartläggningen av hemlöshet behöver fördjupas och analyseras i förhållande till åtgärder och styrdokument med utgångspunkt i samordnings- och uppföljningsansvaret för hemlöshet/boendelösningar.

Myndighetsutövning och service mot företagare

Stadsrevisionen har under 2016 granskat Näringslivsenhetens arbete med att förbättra företagsklimatet. Enheten har under 2016 tagit fram en handlingsplan för ett förbättrat företagsklimat - Insikt - som ska genomföras i samverkan mellan näringslivsenheten och nämnderna inom fem myndighetsområden; bygglov, markupplåtelse, serveringstillstånd, miljö- och hälsoskydd och brandtillsyn. Handlingsplanen består av åtta målområden med åtgärder som har arbetats fram utifrån NKI-seminarier och workshops. Handlingsplanen ska arbetas in som mål och aktiviteter i det ordinarie verksamhetsplanearbetet vid berörda förvaltningar. Näringslivsenheten har det övergripande ansvaret, och arbetet med implementeringen av handlingsplanen har pågått under året vid berörda förvaltningar med stöd från Näringslivsenheten. Tidplanen har inte kunnat följas för fyra av de åtta utvecklingsområdena. Stadsrevisionen noterar att arbetet med handlingsplanen inte kommenteras i årsredovisningen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Riskanalysen omfattar 13 moment där ett av momenten inte är riskbedömt. Planen för intern kontroll omfattar åtta kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Kommunstyrelsen. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Kommunstyrelsen har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Kommunstyrelsen har inte antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Presidie möte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-12-05 med Kommunstyrelsens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Kommunstyrelsens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom fullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att nämnden anger åtgärder som kan leda till att målen nås.

Kommunstyrelsen har under året inte uppnått målvärdena för 13 av 17 indikatorer. Åtgärder för att nå målen har i den mån man kan påverka dem vidtagits under året.

Sju av totalt 15 uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger rimliga förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts, och anger rimliga åtgärder som kan leda till att uppdragen genomförs.

Stadsrevisionen bedömer att riskerna för att Borås Stad inte ska kunna leva upp till lagstiftningens krav och lokala politiska beslut när det gäller flyktingmottagandet är betydande. De olika verklighetsbeskrivningar och uppfattningar om hur allvarlig situationen är som friläggs i granskningen, är tungt vägande argument för att styrning, ledning och samordning på området behöver stärkas med utgångspunkt från såväl Kommunstyrelsens uppsiktsplikt som nämndernas och de kommunala bostadsbolagens ansvar.

Stadsrevisionen bedömer att den genomförda personalpolitiken i de kommunala bolagen inte fullt ut når upp till målsättningarna i det personalpolitiska programmet. Några av bolagen (främst Borås Energi och Miljö AB och Borås Elnät AB) kan inte erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Kommunstyrelsen ska inom ramen för uppsiktsplikten säkerställa att de kommunala bolagen följer av Kommunfullmäktige fattade beslut på det personalpolitiska området, vilka bland annat innefattar att bolagen ska erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor.

Granskningen av Borås Stads arbete mot hemlöshet och med sociala boendelösningar visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås, och att verksamheten mot hemlöshet och med boendelösningar inte är ändamålsenlig.

Stadsrevisionen noterar att buffert inte är upprättad för Kommunstyrelsen i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att överskott mot budget inte analyseras.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig. Utvecklingsområden är att anta egna regler och anvisningar för intern kontroll, att utveckla riskanalysen genom att samtliga identifierade risker bedöms, och att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker.

Valnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse för nämnden som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 132 tkr i förhållande till budget.

Nämnden har haft två sammanträden under året. Valkansliet har utöver sedvanliga arbetsuppgifter främst ägnat sig åt arbetet med valdistriktsindelning och utbildning och att införa ett nytt valdatasystem (Kaskelot).

Resultaträkningen stämmer mot avstämningen i ekonomisystemet.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Kommunfullmäktige har inte antagit några mål för nämnden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Verksamheten har inte fått några uppdrag från Kommunfullmäktige.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Valnämnden har inte antagit någon intern kontrollplan och har inte heller antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Valnämnden lyfter i budget att uppmärksamheten skärpts kring rutinfrågor och yttre former kring val. Nämnden har inlett ett arbete i syfte att skapa jämnare valdistrikt och därmed minska svårigheterna gällande räkning av mottagna röster.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av årsredovisningen utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Stadsrevisionen bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig, med hänsyn tagen till nämndens begränsade verksamhet under året, och det faktum att nämnden i budget lyfter risker och redogör för hur nämnden ska arbeta med detta.

Superm

jag är
av sock
Består a
förytelset

Lokalförsojningsnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprovning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 5 606 tkr jämfört med Kommunfullmäktiges budget för fastighetsförvaltningsverksamheten, och ett underskott på 14 123 tkr för övrig verksamhet. Nämnden framhåller i årsredovisningen att underbudgeteringar i ramarna för övrig verksamhet medför att underskotten är förväntade. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning mot ekonomisystemet.

Fastighetsförvaltning

- I nämndens redovisning framgår att ingen avräkning inom internhyressystemet kommer att göras, vilket har medfört en kostnad (utebliven intäkt) på 4 037 tkr utöver budget
- De budgeterade kapitalkostnaderna blev 6 728 tkr mindre än beräknat enligt budget
- Felavhjälpande underhåll överstiger budget med 7 635 tkr

Övrig verksamhet

- Kompensationen för "Övrig verksamhet" uppgår till 7 490 tkr och avser underskotten på äldreboenden, LSS-fastigheter samt övriga boenden inom Sociala omsorgsnämndens verksamhetsområden. En fastighet utsattes för brand vilket medförde kostnader på 2 164 tkr
- Kostnader för Fullmäktigehusets samlingsall/grupprum uppgår till 1 738 tkr, vilket nämnden har begärt kompensation för från Kommunstyrelsen. Kompensation har även begärts för kostnader i samband med stadens omorganisation (819 tkr)

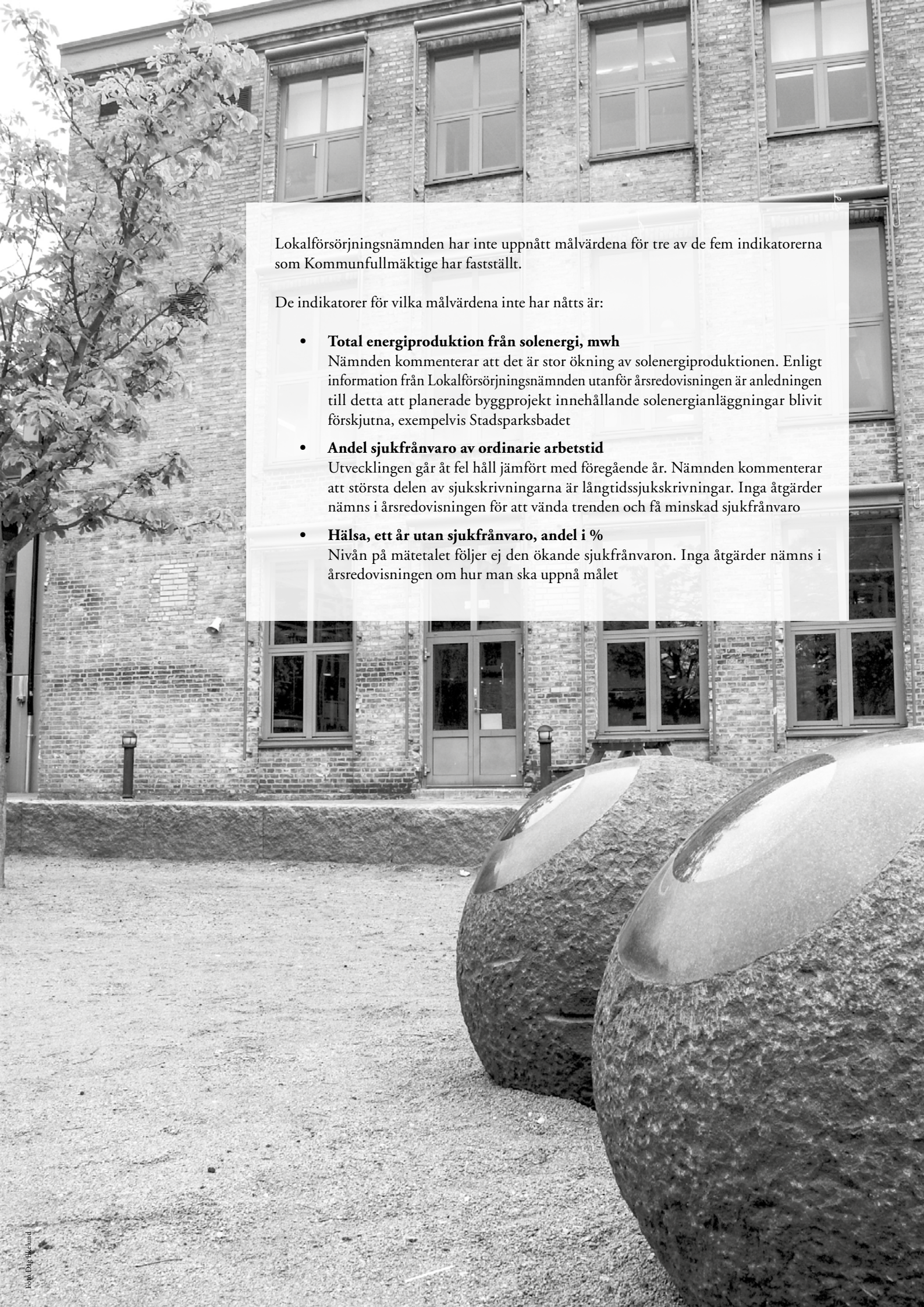
Investeringsredovisning

Investeringarna under år 2016 uppgår till totalt 182 019 tkr. Investeringsprojekten är väl redovisade. Följande projekt har överskridit budget för år 2016; Sandareds bad och idrottshall (3 095 tkr), Milstengårdens förskola (1 313 tkr), Särilaskolan ombyggnad (758 tkr), Trandaredgårdens förskola (747 tkr), Orangeriet Stadsparken (489 tkr). Därutöver har även belysningsarbeten (3 023 tkr) och hyresgästpassningar (2 924 tkr) överskridit budgeterade belopp.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Lokalförsojningsnämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

2 ■ 1 ◆ 2 ● 0 ■ av 5 Kommunfullmäktiges indikatorer

Lokalförsljningsnämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de fem indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Total energiproduktion från solenergi, mwh**
Nämnden kommenterar att det är stor ökning av solenergiproduktionen. Enligt information från Lokalförsljningsnämnden utanför årsredovisningen är anledningen till detta att planerade byggprojekt innehållande solenergianläggningar blivit förskjutna, exempelvis Stadsparksbadet
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid**
Utvecklingen går åt fel håll jämfört med föregående år. Nämnden kommenterar att största delen av sjukskrivningarna är långtidssjukskrivningar. Inga åtgärder nämns i årsredovisningen för att vända trenden och få minskad sjukfrånvaro
- **Hälsa, ett år utan sjukfrånvaro, andel i %**
Nivån på mätetalet följer ej den ökande sjukfrånvaron. Inga åtgärder nämns i årsredovisningen om hur man ska uppnå målet

Nämndens indikatorer med målvärden

Lokalförvaltningsnämnden har antagit fem egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Lokalförvaltningsnämnden har fått fem uppdrag från Kommunfullmäktige för år 2016. Alla är genomförda.

0 0 5 av 5 uppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående område för Lokalförvaltningsnämnden.

Internhyressystemet

Kommunstyrelsen beslutade 2016-04-28 om ett förslag till nya principer för prissättning av internhyror som gäller fr.o.m. 2017. Lokalkostnaderna påverkas av principer för avskrivningar och ränteberäkning. Det pågår ett arbete om förändring av dessa principer inom Stadskansliet, vilket kan komma att påverka hyresnivåerna.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Orangeriet

Stadsrevisionen har granskat om verksamheten i Orangeriet följer Kommunfullmäktiges beslut och om den interna kontrollen i Lokalförvaltningsnämnden och Miljö- och konsumentnämnden är tillräcklig. Stadsrevisionen bedömer att Miljö- och konsumentnämnden och Lokalförvaltningsnämnden inte har säkerställt att de ursprungliga intentionerna och besluten för Orangeriet förverkligas och att den verksamhet som bedrivs i byggnaden inte svarar mot intentioner och beslut i Kommunfullmäktige. Lokalförvaltningsnämnden uppvisar betydande brister i den interna kontrollen genom ofullständiga rutiner för att säkerställa hyresinbetalningar/hyrestillägg, påminnelseavgifter, dröjsmålsränta, och förmedling till inkasso. Hanteringen av operatörsavtalet har medfört risker för ett otillbörligt gynnande av enskild näringsidkare i strid med Kommunallagen.

Rutiner för externa hyror

Stadsrevisionen har granskat om den interna kontrollen för hantering av hyresavtal med externa hyresgäster är tillräcklig. Granskningen visar på brister i den interna kontrollen med avseende på kontroll av hyresgäster, principer för hyressättning, dokumentation, användande av systemstöd och rutiner för att säkerställa avtalsefterlevnad, samt risk- och väsentlighetsanalysen med avseende på kontrollmoment för externa hyresavtal.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Risken analysen omfattar 13 moment där ett av momenten inte är riskbedömt. Planen för intern kontroll omfattar sju kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment kommer att avrapporteras till Lokalförvaltningsnämnden i mars månad. Ingen uppföljning är godkänd i samband med årsredovisningen. Lokalförvaltningsnämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Lokalförvaltningsnämnden har inte antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Lokalförvaltningsnämnden har även ett kvalitetssystem som inte redovisat för år 2016.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-11-15 med Lokalförjärningsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Lokalförjärningsnämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom fullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att nämnden anger åtgärder som kan leda till att målen nås.

Lokalförjärningsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för tre av fem indikatorer. Åtgärder för att nå målen har i förekommande fall ej beskrivits. Samtliga uppdrag har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att de båda ekonomiska ramarna budgeterats med underskott av nämnden. Buffert är inte upprättad för Lokalförjärningsnämnden i enlighet med Kommunfullmäktiges budget. Nämnden har inte anvisat någon åtgärdsplan för att komma till rätta med budgetunderskott.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig. Utvecklingsområden är att anta egna regler och anvisningar för intern kontroll, att utveckla riskanalysen genom att samtliga identifierade risker bedöms, och att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker. Uppföljningen av den interna kontrollen redovisas inte i samband med årsredovisningen. Vidare bedöms att nämnden inte har en tillräcklig intern kontroll när det gäller rutiner för externa hyresgäster.

Serviceämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 2 648 tkr jämfört med budget. Nämnden har, i enlighet med beslut i Kommunfullmäktiges budget, därutöver ett resultatkrav i budget på 5 000 tkr. Totala överskottet uppgår till 7 648 tkr.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning mot ekonomisystemet.

Serviceämnden redovisar procentuella överskott som kommenteras i resultatanalysen, samt i tkr per verksamhet i tabellform i årsredovisningen:

- Överskottet på avdelningarna låg på mellan 0,5 och 1,2 procent som andel av produktionsvolymen
- I intäkterna för 2016 ingår extraordinära intäkter på 6 251 tkr hänförliga till den rättsprocess som nämnden och Borås Stad varit involverade i

Investeringsbudget

- Investeringsbudgeten uppgår till 12 782 tkr

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Serviceämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

3 1 2 0 av 6 Kommunfullmäktiges indikatorer

Serviceämnden har inte uppnått målvärdena för fyra av de sex indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Andel ekologiska livsmedel i procent**
Nämnden framhåller att kök, med tillagningskök, har ökat sin andel av ekologiska livsmedel med 11 %, de som inte har tillagningskök har svårt att uppnå målet. Inga åtgärder nämns i årsredovisningen om hur man ska uppnå målet

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid.**
För att identifiera orsaker till ökningen och kunna vidta relevanta åtgärder har nämnden genomfört en utredning av sjukfrånvaron. Analyser genomförs varje månad. Många långa sjukdomsperioder har visats sig inte vara arbetsrelaterade. Rehabilitering sker för att medarbetare ska kunna arbeta på i alla fall deltid
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Servicenämnden har behov av att använda timavlönade vid idrottsevenemang och andra insatser såsom storstädningar eller annan korttidsfrånvaro än sjukdom
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Nämnden konstaterar att nivån på mätetalet följer den ökande sjukfrånvaron

Servicekommitténs indikatorer med målvärden

Servicekommittén har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Servicekommittén har inte fått något uppdrag av Kommunfullmäktige år 2016

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har gällande Servicekommittén särskilt bevakat nedanstående områden:

IT-plattform

Projektet IT-plattform fortsatte under år 2016 då återstående frågor kvarstår och hanteras av upphandlad konsult. En slutredovisning av projektet beräknas färdigställas under år 2017.

Rättsprocess

Rättsprocessen om Servicekommitténs entreprenadverksamhet i angränsande kommuner avslutades år 2016-02-15 med ett utslag i Borås Stads favör.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 12 kontrollmoment, riskanalysen 15 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 21 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Servicekommittén har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Servicekommittén har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Servicekommittén har till uppföljningen av den interna kontrollen bifogat redovisning av kvalitetssystemen ISO9001 och 14001.

Presidie möte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-10-18 med Servicekommitténs presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Revisionskontoret och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Servicekommitténs årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Servicekommittén har under året inte uppnått fyra av sex indikatorers målvärden. Kommittén har inte uppnått målvärdena för samtliga tre indikatorer inom ekonomi och egen organisation och trenden går åt fel håll för två av dem i jämförelse med föregående år. Kommittén har vidtagit åtgärder som bedöms rimliga i förhållande till målvärdena.

Servicekommitténs analys av det ekonomiska utfallet per verksamhet är begränsad och utgör ett förbättringsområde.

Servicekommitténs uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser, men enbart kontrollmoment för uppdatering av reglemente ingår i planen för intern kontroll. Stadsrevisionen bedömer att planen för intern kontroll bör utvecklas genom att verksamhetsrisker som identifieras i riskanalysen införs i planen för intern kontroll.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Fritids- och folkhälsonämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 3 822 tkr jämfört med budget avseende fritidsramen. Bidragsramen redovisar ett underskott på 9 tkr. Stadsrevisionen noterar att bufferten som är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget är för lågt satt, och att ingen åtgärdsplan har upprättats. Bufferten var dessutom på förhand in-tecknad för kostnader i samband med ombyggnaden av Stadsparksbadet och Överenskommelsen¹.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Fritidsramen

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett underskott på 3 592 tkr avseende badenheten och anläggningarna Stadsparksbadet och Borås Simarena (personalkostnader). Underskottet är en konsekvens av den planerade stängningen för renovering
- Det negativa underskottet kan också härledas till kostnader som avser projektet ”Ung till Ung” med finansiering från den sociala investeringsfonden
- Övriga kostnader avviker med ett underskott på 2 469 tkr i jämförelse med budget. Underskottet består bl.a av städkostnader, fastighetsskötsel, och materialkostnader
- Intäkter för tränings- och arrangemangavgifter är större än budgeterat, och genererar ett överskott på 1 943 tkr, detta trots underskott avseende intäkter på badenheten om 707 tkr. Intäkterna avser till stor del försäljningsintäkter på skidstadion

Nämnden framhåller att det finns kostnader som påverkat resultatet negativt och som är kommunövergripande karaktär eller som avser beviljade medel i den sociala investeringsfonden som nämnden räknar blir reglerade:

- Kapitalkostnader för kommunövergripande investeringar 2 138 tkr
- Beviljade medel ur den sociala investeringsfonden 1 277 tkr

¹ Överenskommelsen handlar om hur Borås Stad och De Idéburnas organisationer i Borås ska kunna utveckla och fördjupa sitt samarbete.

Kommungemensam verksamhets budgetram
Bidragsramen har en negativ avvikelse på 9 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 4 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de fyra indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Andel sjukfrånvaro har minskat med 1,5 procentenheter jämfört med 2015.
Nämnden når dock inte upp till målvärde för 2016
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Indikatorn har förbättrats marginellt jämfört med 2015
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Indikatorn har förändrats marginellt jämfört med 2015

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

3 ■ 4 ◆ 1 ● 1 ■ av 9 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått tre uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är två uppdrag ej genomförda.

0 ■ 1 ◆ 2 ● 0 ■ av 3 uppdrag

Det uppdrag som ej är genomfört är:

- Knalleland har år efter år blivit allt mer av en mötesplats kring idrott och evenemang. Under 2016 ska Borås stad och föreningslivet utreda hur området kan kompletteras till ett fullskaligt eventområde, och vilka investeringar detta skulle kräva

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2016 gett fyra uppdrag till förvaltningen, av dessa är två uppdrag ej genomförda.

0 ■ 2 ◆ 2 ● 0 ■ av 4 nämndens uppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående område.

Renoveringen av stadsparksbadet

Kommunfullmäktige har beslutat att renovera Stadsparksbadet. I Budget 2016 beräknades den totala investeringsutgiften (avseende etapp 1) till 54 000 tkr och 43 000 tkr avsattes under 2016 och 7 Mkr avseende 2017. Den reviderade planen innebar att renoveringen skulle ha påbörjats den 1 april 2016, men inget anbud inkom på upphandlingen och renoveringen sköts därför upp. Lokalförsörjningsförvaltningen genomförde ytterligare en upphandling där endast ett anbud inkom som bedömdes vara för dyrt. I ett tredje försök genomfördes en så kallad samverkansupphandling som vanns av byggbolaget Serneke. En samverkansupphandling innebär att Borås Stad och Serneke delar på riskerna. Den reviderade tidplanen är att det renoverade badhuset ska vara klart till sommaren 2018.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern

kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 30 kontrollmoment, riskanalysen 39 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 20 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Stadsrevisionen noterar att Fritids- och folkhälsoförvaltningen inte anmäler alla delegationsärenden till nämnden, bl.a. har inga personalärenden anmälts till nämnden under 2016.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-06-08 med Fritids- och folkhälsönämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för tre av fyra indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett av tre uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 3 829 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisning, men noterar att nämnden inte i enlighet med Kommunfullmäktiges budget har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet. Stadsrevisionen noterar vidare att bufferten har varit för lågt satt och dessutom in-tecknad på förhand.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert, samt att användningen av bufferten sker i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Samhällsbyggnadsnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 2 302 tkr jämfört med budget. Intäkterna uppvisar ett överskott om 2 441 tkr vilket främst härrör från högre intäkter inom bygglovsverksamheten. Kostnaderna uppvisar ett underskott på 377 tkr vilket främst beror på större inköp av material. Personalkostnaderna uppvisar ett överskott på 4 094 tkr på grund av flertalet vakanta tjänster under året. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Plan- och bygglovsavdelningens intäkter visar ett överskott på 2 710 tkr. Utfallet beror främst på en ökande marknadsefterfrågan gällande bostäder. Personalkostnader redovisar ett överskott på 3 138 tkr som till största delen beror på flertalet vakanta tjänster under året. Material- och tjänstekostnaderna redovisar ett underskott på 1 476 tkr vilket främst beror på materialinköp samt ökade kostnader för konsulter. Totalt redovisar avdelningen ett överskott på 4 372 tkr jämfört med årsbudget
- Geodataavdelningen Material- och tjänstekostnaderna uppvisar underskott på 4 096 tkr mot årsbudget. Avvikelsen, som godkänts av Samhällsbyggnadsnämnden, beror på materialinköp i form av drönare och mätinventarier och kostnader för laserskanning av hela kommunen. Totalt redovisar avdelningen ett underskott på 3 348 tkr mot årsbudget

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

2 0 3 0 av 5 Kommunfullmäktiges indikatorer

Samhällsbyggnadsnämnden har inte uppnått målvärdena för två av de fem indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte nåtts är:

- **Andel av ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast åtta veckor efter ansökan, %.**

Kommunfullmäktiges målvärde om 100 % uppnås inte och utvecklingen visar att en minskad andel beslut inom åtta veckor efter ansökan minskar 2016 jämfört med 2014 och 2015.

Utfallet förklaras med att tjänster varit vakanta under delar av året

- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbetare.**

Kommunfullmäktiges målvärde uppnås inte men utvecklingen visar på en minskning jämfört med 2015.

Utfallet förklaras med att timanställning varit nödvändig för att kvalitetssäkra arbetet vid arbetsanhopning

Samhällsbyggnadsnämndens indikatorer med målvärden

Samhällsbyggnadsnämnden har i enlighet med Borås Stads styr- och ledningssystem antagit åtta egna indikatorer med målvärden, och redovisar måluppfyllelsen enligt nedanstående.

3 ■ 1 ◆ 4 ● 0 ■ av 8 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Samhällsbyggnadsnämnden har avseende 2016 fått tre uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är ett uppdrag ej genomfört.

0 1 2 0 av 3 uppdrag

Det uppdrag som ej är genomfört är:

- **Samhällsbyggnadsnämnden uppdrag att ta fram förslag på en träbyggnadsstrategi.** Uppdraget är inte genomfört under 2016, men förslag till träbyggnadsstrategi har remitterats till berörda nämnder

Nämndens uppdrag

Nämnden har för 2016 antagit 15 egna uppdrag till förvaltningen. Genomförandet är enligt nedanstående:

0 9 6 0 av 15 nämndens uppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har minskat jämfört med 2014 och 2015 och samhällsbyggnadsnämnden har under 2016 uppnått Kommunfullmäktiges indikator om andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid på 6%. Frisknärvaron har ökat jämfört med 2014 och 2015 och Samhällsbyggnadsnämnden har under 2016 uppnått Kommunfullmäktiges indikator om hälsa - ett år utan sjukfrånvaro på 42%. Förvaltningen har under året utvecklat det främjande och förebyggande hälsoarbetet och det tillsammans med avslutade långtidssjukskrivningar, är bidragande orsaker till att målen uppnås.

Rekrytering/Bemanning

Samhällsbyggnadsnämnden har under en tvåårsperiod haft närmare 10 % av tillsvidareanställda som avslutat sina anställningar på grund av pension. Flertalet vakanta tjänster under 2016 är enligt årsredovisningen en bidragande orsak till att en av Kommunfullmäktiges indikatorer, och två av nämndens indikatorer, inte uppnåtts. Upphandling av konsulttjänster har ökat under året.

Personalomsättning

Personalomsättningen har under 2016 varit hög inom vissa yrkesgrupper, främst på grund av pensionsavgångar.

Arbetsmiljö

Samhällsbyggnadsnämnden har under året arbetat med hälsofrämjande arbetsmiljöarbete och ökad trivsel. Förvaltningens friskvårdsgrupp har arbetat aktivt med olika strategiska aktiviteter. Friskfaktorer har kartlagts under året. Arbetet har bidragit till att Kommunfullmäktiges indikatorer om andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid och hälsa - ett år utan sjukfrånvaro uppnåtts.

Fördjupade granskningar**Borås Stads flyktingmottagning**

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktingmottagningen. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 11 kontrollmoment och riskanalysen 16 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Samhällsbyggnadsnämnden. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Samhällsbyggnadsnämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Samhällsbyggnadsnämnden har 2016-10-27 antagit regler och anvisningar för intern kontroll, dessa har dock inte hunnit tillämpas på verksamhetsåret 2016.

Presidietmöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-10-24 med Samhällsbyggnadsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Samhällsbyggnadsnämnden har under året inte uppnått två av fem indikatorer, ett avseende livskraftig stadskärna och ett avseende ekonomi och egen organisation. Åtgärder för att nå målen har vidtagits under året, men utfallet uppvisar trots detta i huvudsak en negativ trend. Stadsrevisionen noterar även att målvärdena för fyra av totalt åtta av nämndens egna indikatorer avseende livskraftig stadskärna inte uppnås. Utvecklingsområden bedöms finnas gällande måluppfyllelse av Kommunfullmäktiges och nämndens indikatorer.

Ett av totalt tre uppdrag från kommunfullmäktige har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger en rimlig förklaring till varför uppdraget inte har genomförts, samt anger rimliga åtgärder som kan leda till att uppdraget genomförs.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 2 302 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig. Utvecklingsområden är att utveckla riskanalysen genom att i ökad omfattning ta ställning till verksamhetsrisker.

Tekniska nämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprovning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 3 357 tkr jämfört med budget. Väghållning, skog, parker m.m. redovisar ett överskott på 300 tkr jämfört med budget och ett underskott för persontransporter på 3 657 tkr. Enligt Kommunfullmäktiges budget 2016 fastslås att nämnderna ska ha buffertar för oförutsedda utgifter och händelser. Innan denna buffert får användas ska alla andra åtgärder ha prövats, och en åtgärdsplan ska ha upprättats. I granskningen noteras att nämnden har beslutat om en redovisning av kostnadsöversyn inom persontransportavdelningen, vilket är en form av åtgärdsplan.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Väghållning, skog, parker m.m. budgetram

- Gatuavdelningen redovisar ett resultat på 3 088 tkr inklusive driftinvesteringar som belastar resultatet. Dessa investeringskostnader (2 000 tkr) är i bokslutet överförda till driften då anläggningarna inte tillhör Borås Stad och därför inte ska belasta det ackumulerade resultatet. Det gäller utbyggnad av GC-väg utmed riksväg 42 mellan Klinten och Frufällan
- Väghållningsbudgeten överskreds med drygt 12 000 tkr varav störst delen, ca 9 000 tkr, utgjordes av kostnader för vinterväghållning. Redan efter årets tre första månader var hela årets vinterbudget (22 200 tkr) förbrukad
- Parkeringsverksamheten visar ett överskott i förhållande till budget. Överskottet består till största delen av felparkeringsavgifter på 3 000 tkr

Persontransporter budgetram

- Avdelningen redovisar ett underskott på 3 657 tkr. Ökningen av färdtjänstresandet samt ökade personalkostnader är orsakerna till underskottet

Investeringsredovisning

Nämndens investeringar under året uppgår till 45 333 tkr. Redovisningen av investeringsprojekten är utförlig och informativ.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

3 ■ 2 ◆ 1 ● 0 ■ av 6 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för fem av de sex indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Antal cyklister vid kommunens cykelbarometrar.**
Mätningen visar att antal cyklister har ökat jämfört med föregående år men nämnden når inte upp till målsättningen
- **Tillgängliga cykelstråk, km.**
Nämnden når inte målvärdet fullt ut för att planerade cykelvägar inte har kunnat byggas ut enligt planen
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid.**
Nämnden har inte uppnått målvärdet och trenden går åt fel håll i jämförelse med föregående år. För att identifiera orsaker till ökningen och kunna vidta relevanta åtgärder har förvaltningen genomfört en screening av arbetsmiljön i de delar av förvaltningen där sjukfrånvaron är som störst. En handlingsplan som består av riskfaktorsinventering, riskbedömning och åtgärder har utarbetats
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Nämnden har inte uppnått målvärdet och trenden går åt fel håll i jämförelse med föregående år. Vissa delar av Tekniska förvaltningens verksamheter kräver ständig bemanning och det finns ett tydligt samband mellan ökning av sjukfrånvaron och andelen arbetad tid utförd av timavlönade. Nämnden har tillsatt vikarier när det har varit känt att ordinarie medarbetare kommer att vara frånvarande under 14 dagar eller mer
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Nämnden har inte uppnått målvärdet och trenden går åt fel håll i jämförelse med föregående år. Nivån på mätetalet följer den ökande sjukfrånvaron. Arbetet med analyser av sjukfrånvaron förväntas ge en tydligare bild av sjukfallens längd och var i organisationen de flesta fallen finns. Åtgärder kommer att vidtas i enlighet med analysen av arbetsmiljön.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit två egna indikatorer med målvärden, vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 2 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått sju uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är fyra uppdrag inte genomförda.

0 ■ 4 ◆ 3 ● 0 ■ av 7 uppdrag

De uppdrag som inte är genomförda är:

- **Kommunstyrelsen uppdras att i lämpliga upphandlingar ställa krav, eller ha som bedömningskriterier, huruvida uppdragstagaren kan erbjuda funktionsnedsatta arbete i samband med uppdraget.**

- Tekniska nämnden uppger att arbetet är påbörjat med att se över hur dessa krav ska ställas
- **Tekniska nämnden ska starta en cykelpool/cykeluthyrning som är tillgänglig för allmänheten, med sikte på både arbetspendling och turister.**
Utredning pågår med extern konsult för att om möjligt få till stånd cykelpool/cykeluthyrning av mindre omfattning
 - **Tekniska nämnden ska inventera trafikfarliga miljöer och föreslår åtgärder för att minska riskerna. Bland annat behöver trafiken göras tryggare på Norrby och Hässleholmen. Nämnden ska ta ett helhetsgrepp där och presentera förslag till lösningar.**
Tekniska nämnden anger att samråd har genomförts med representanter för boende på Norrby där förslag till centrumupprustningsåtgärder på Östgötagatan och Norrby torg diskuterats för att öka trivselen och förbättra trafiksäkerheten inom området. Fartdämpande åtgärder presenterades också på ett flertal platser där tidigare samråd legat till grund till förslagen. Punktvisa trafiksäkerhetsåtgärder kommer vid tjänlig väderlek att utföras under vinterperioden
 - **Tekniska nämnden får i uppdrag att arbeta fram en policy när det gäller inventarier som syftar till att i första hand använda det som Borås Stad redan äger. En för Borås Stad gemensam förmedling av inventarier ska starta och vara förstahandsalternativ, innan nyanskaffning sker.**
Nämnden uppger att arbetet har påbörjats med att inventera möjligheterna för att återanvända inventarier samt hur detta ska hanteras av Borås Stad. För att få styrning och uppföljning på återanvändning av inventarier krävs en struktur samt ansvarig utförare

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Beloppsgränser vid upphandling

Kommunfullmäktige har beslutat (2016-03-17) om att kommunens nämnder var för sig definieras som en upphandlande myndighet. Tidigare fastställda beloppsgränser vid direktupphandling upphävs till förmån för de beloppsgränser som vid var tid gäller enligt lag.

Upphandlingsverksamheten

Kommunfullmäktige har beslutat (2016-05-26) om Regler för upphandling som gäller alla nämnder och bolag. I reglerna framgår det att nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att ingångna avtal följs, kontroll av att leveranser sker till avtalade villkor och att beloppsgränser kopplade till upphandling inte överskrids. Tekniska nämnden ska strategiskt styra koncernöverskridande upphandlingsverksamhet samt vara kommunens kompetenscentrum och inköpscentral. Arbetet för att motverka att oseriösa leverantörer får del av kommunala upphandlingskontrakt pågår. Upphandlings- och inköpsavdelningen kommer att flyttas från Tekniska nämnden till Kommunstyrelsen 2017-01-01.

Beläggningsunderhåll

Fr.o.m. 2015 har beläggningsverksamheten fått ändrad redovisningsmetod innebärande att beläggningsunderhållet fortsättningsvis kommer att betraktas som investering och den del som innehåller smärre asfaltsunderhåll som t.ex. potthålslagningar kommer att finansieras inom driftbudgeten.

Nämnden framhåller att beläggningsvolymen för 2016 har begränsats av grävning av fiberschakt över hela kommunen. Det kommer att finnas ett större behov av satsning på beläggningsunderhållet framöver då det inte är ovanligt att flera av fiberföretagen har grävt på båda sidan av gatan. Därför kommer vissa gator att behöva beläggas över hela bredden. Den ersättning som tas ut för återställning kommer därför inte att täcka hela kostnaden för beläggningen. Därigenom uppstår en skuld som fibergrävorna lämnar efter sig som ska finansieras av staden. Genom de omfattande schakterna i gatunätet för fiber kommer livslängden på slitlagret att minska vilket innebär att nämnden får räkna med ett mer omfattande behov av att lägga om fler gator framöver inom ramen för beläggningsprogrammet. Med

hänsyn till de pågående fibergrävningarna krävs därför en ökad satsning på beläggningsunderhållet under kommande år.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 14 kontrollmoment, riskanalysen 12 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 23 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll under året.

Presidie möte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-06-21 med nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för fem av sex indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer men utfallet visar en negativ trend inom flera områden. Fyra av sju uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 3 357 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser och administrativa kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

HårAkuten

Miljö- och konsumentnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 1 044 tkr jämfört med nämndens budget. För 2016 budgeterade nämnden ett överskott på 1 359 tkr med avsikt att balansera tidigare ackumulerat underskott på 1 423 tkr från bokslut 2015. I Kommunstyrelsens sammanställning för beslut i Kommunfullmäktige redovisars ett överskott på 315 tkr jämfört med Kommunfullmäktiges budget.

Kommunfullmäktiges budget fastslås att nämnderna ska ha buffertar för oförutsedda utgifter och händelser. Innan denna buffert får användas ska alla andra åtgärder ha prövats, och en åtgärdsplan ska ha upprättats.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna enligt nämndens budget.

Verksamhetens budgetram

- Avdelningen för livsmedelskontroll redovisar ett underskott på 539 tkr och avser personalkostnader
- Miljötillsyn redovisar ett underskott på 914 tkr som beror på hög personalomsättning under året
- Avdelningen för Miljökommunikation inklusive Orangeriet redovisar ett underskott på 579 tkr och består till stor del av en felbudgeterad hyresintäkt från Orangeriet

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

3 0 1 0 av 4 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de fyra indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid.**
Nämnden når inte målvärdet och resultatet har försämrats i jämförelse med föregående år. I de fall det är aktuellt har rehabiliteringsarbete bedrivits
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Nämnden når inte målvärdet och resultatet har försämrats i jämförelse med föregående år. Nämnden använder i undantagsfall timanställda och det kan vara vid olika arrangemang eller tillfälliga resursförstärkningar
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Nämnden når inte målvärdet och resultatet har försämrats i jämförelse med föregående år. Förvaltningen bedriver ett medvetet arbete för en god arbetsmiljö inklusive hälsofrämjande insatser

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått två uppdrag från Kommunfullmäktige, samtliga uppdrag är inte genomförda.

0 ■ 2 ◆ 0 ● 0 ■ av 2 uppdrag

De uppdrag som inte är genomförda är:

- Revidering av Borås Stads miljömål ska påbörjas under 2016. Som underlag för revideringen ska bland annat genomföras en kartläggning av Borås Stads beredskap för att hantera följdverkningar av den globala uppvärmningen, och vilket behov som kan finnas av klimatanpassningsåtgärder. Revidering av Borås Stads miljömål har påbörjats under 2016. I arbetet ingår kartläggningen m.m.
- Miljö- och Konsumentnämnden uppdras att ta fram en kemikalieplan. En kemikalieplan har arbetats in i miljömålen i samband med revideringen

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Miljömål

Revidering av miljömålen har pågått intensivt under året och ett förslag till reviderade miljömål 2017-2020 kommer att skickas ut på remiss. Arbetet med revideringen av miljömålen har gjorts i samverkan med nyckelpersoner inom förvaltningar och bolag, för att säkra att målen blir utmanande utan att vara omöjliga att uppnå. En styrgrupp med förtroendevalda från Miljö- och konsumentnämnden samt två kommunalråd har diskuterat målformuleringar under arbetets gång.

Ekonomisk rådgivning

Verksamheten har haft 2 072 klientkontakter under året, av de sökande är flest i åldern mellan 45-54 år, fördelningen mellan män och kvinnor är ganska lika och hyresrätt är den vanligaste boendeformen. En stor andel av de sökande har barn. De allra flesta skulder avser konsumtionsskulder, i dessa ingår banklån utan säkerhet, kreditkort och övriga lån och därefter skulder till tele/internet, fordonsrelaterade skulder och skulder till sjukvård. Av de sökande har de flesta utmätning från Kronofogden när de söker rådgivning. Verksamheten har haft förebyggande information/föreläsningar vid 46 tillfällen under året.

Fördjupade granskningar

Orangeriet

Stadsrevisionen har granskat om verksamheten i Orangeriet följer Kommunfullmäktiges beslut och om den interna kontrollen i Lokalförsörjningsnämnden och Miljö- och konsumentnämnden är tillräcklig. Stadsrevisionen bedömer att Miljö- och konsumentnämnden och Lokalförsörjningsnämnden inte har säkerställt att de ursprungliga intentionerna och besluten för Orangeriet förverkligas och att den verksamhet som bedrivs i byggnaden inte svarar mot intentioner och beslut i Kommunfullmäktige. Stadsrevisionen bedömer vidare att en grundläggande omprövning av användandet av Orangeriet måste komma till stånd i syfte att uppfylla Kommunfullmäktiges intentioner och beslut.

Kommunchefen har under hösten 2016 lett ett antal workshops och diskussioner med berörda förvaltningar och verksamheter med syfte att göra en omprövning av användandet av Orangeriet. Kommunstyrelsen beslutade 2016-12-12 att Kulturnämnden ges i uppdrag att ta fram ett förslag till hur verksamheten kan utvecklas och bedrivs utifrån angivna förutsättningar samt att Kulturnämnden får i uppdrag att ansvara för driften fr.o.m. 1 juni 2017.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Sociala omsorgsnämnden.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 17 kontrollmoment och riskanalysen 17 identifierade risker. Uppföljning av den interna kontrollen har genomförts under året och kommer att avrapporteras till nämnden i mars månad. Uppföljningen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll under året.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-10-17 med Nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Övriga iakttagelser

Stadsrevisionen noterar att nämnden har betydande kompetensförsörjningsproblem. Under 2016 har en chef och sex medarbetare slutat, varav tre för pension. Fem medarbetare har varit föräldralediga. Avdelningen för Miljötillsyn har tappat flera erfarna miljöinspektörer när dessa har fått bättre erbjudande från andra arbetsgivare. Personalomsättningen och rekryteringsproblemen påverkar verksamheten och intäkterna negativt.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för tre av fyra indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer men utfallet visar en negativ trend inom flera områden. Nämndens två uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomförda. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar ett överskott i jämförelse med Kommunfullmäktigesbudget och ett underskott i jämförelse med nämndens budget. Stadsrevisionen konstaterar att nämnden har följt Regler och principer för ekonomistyrning (2002-02-18) som anger att nämnden ska arbeta in underskott från tidigare år.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser och administrativa kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men uppföljningen ska beslutas i samband med årsredovisningen enligt Borås Stads regler för intern kontroll.

ANDRA REVISORSGRUPPENS GRANSKNING

Kulturnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 4 459 tkr jämfört med budget. Nämnden förväntar sig tre bokslutsjusteringar om totalt 3 785 tkr. Stadsrevisionen noterar att bufferten som är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget är för lågt satt, och att ingen åtgärdsplan har upprättats.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av:

- Kulturhistoriska museer med ett underskott på 1 567 tkr, vilket beror på byggnationen av basutställningen Textil Kraft, som nämnden räknar med bokslutsjustering för
- Borås konstmuseum med ett underskott på 3 434 tkr, av detta kan 2 096 tkr relateras till Skulpturbiennalen som nämnden räknar med bokslutsjustering för. Den övriga delen kan främst härledas till Ernst Billgrens utställning

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

2 2 1 0 av 5 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för fyra av de fem indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer som inte har nåtts är:

- **Antal besökare på Textilmuseet.**
Nämnden kommenterar inte målutfallet
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Sjukfrånvaron har ökat med 1,1 procentenhet jämfört med föregående år
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Nyckeltalet har förbättrats jämfört med 2015. Kulturförvaltningen framhåller att verksamheten är beroende av att ha visst antal timavlönade
- **Hälsa - 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Indikatorn har försämrats med 10,5 procentenheter.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått 3 uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är 2 uppdrag ej genomförda.

1 1 1 0 av 3 Kommunfullmäktiges uppdrag

De uppdrag som ej är genomförda är:

- **Kulturhuset är den centrala mötesplatsen för teater, bibliotek och konstmuseum. Alla dessa verksamheter får i uppdrag att nå fram till fler kommuninvånare. Detta arbete kan till exempel innebära ett ökat fokus på uppsökande verksamhet på skolor, fritidsgårdar, träffpunkter, lekplatser, bibliotek, och parker. Stadsteatern ska nå ut till en större och bredare publik med teater av hög konstnärlig kvalitet för att öka besöksantalet.**

Konstmuseet, Stadsteatern och Stadsbiblioteket har under året arbetat med uppsökande verksamhet i bostadsområden och skolor. En gemensam varumärkesplattform är viktig för att tydliggöra Kulturhuset som mötesplats och ett förslag till ny grafisk profil har tagits fram i samarbete med en reklambyrå

- **Kulturnämnden får i uppgift att sänka tröskeln till Kulturskolan genom att sänka avgiften.**

I uppdraget framkommer att hur stor sänkningen 2016 kan bli avgörs av storleken på det av regeringen aviserade statsbidraget. Bidragsansökan för ändamålet sänkta terminsavgifter kunde endast göras av kommuner med terminsavgift som översteg landets genomsnittliga terminsavgift 650 kronor, Borås fick inget bidrag därför sänktes inte avgiften. På sikt är ambitionen att Kulturskolan skall vara helt avgiftsfri

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Hanteringen av konsten som är utlånad till förvaltningen

Rutin för konstutlåning till förvaltningarna är framtagen och tillämpas. Merparten av konstverken uppges vara inskrivna i inventariesystemet.

Konstmuseets verksamhet

Konstmuseet har under 2016 producerat tre större utställningar. Museets budget utökades för året med 1 200 tkr, främst med anledning av Ernst Billgren utställningen. Publiktillströmningen har inte nått den nivå som budgeterats under 2016. Utställningens intäkter (förhöjd entréavgift) uppnådde endast hälften (700 tkr) av de på förhand uppskattade intäkterna (1400 tkr).

Textilmuseet – möjligheter att bedriva verksamhet utifrån driftsbudgeten

Museets hyra reglerades i budget 2016 ner med ca 300 tkr. De Kulturhistoriska museerna har för 2016 ett underskott på ca 1 568 tkr. Underskottet kan förklaras med att söka bidrag ej bifallits, samt att ekonomisk sponsring uteblivit.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 9 kontrollmoment, riskanalysen 15 identifierade risker. Intern kontrollplanen innehåller få risker avseende verksamheten. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Kulturnämnden den 21 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt

förvaltningens riskanalys. Nämnden har under året antagit regler och anvisningar för intern kontroll, dessa har dock inte hunnit tillämpas på verksamhetsår 2016.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-11-07 med Kulturnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för fyra av fem indikatorer. Det framkommer inte i redovisning av eventuella åtgärder nämnden vidtagit för att uppnå Kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktiges indikatorer visar en negativ trend inom flera områden. Två av totalt tre uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 4 459 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen, men noterar att Kulturnämnden inte i enlighet med Kommunfullmäktiges regler för användning av buffert har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet. Stadsrevisionen noterar vidare att bufferten har varit för lågt satt och dessutom in-tecknad på förhand.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller få verksamhetsprocesser. Stadsrevisionen bedömer att planen för intern kontroll bör utvecklas genom att verksamhetsrisker tas upp i riskanalysen, och vid behov införs i den interna kontrollplanen.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll, dessa avser dock 2017.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Dock behöver nämnden säkerställa att insatser sker för att nå målvärdena för Kommunfullmäktiges indikatorer. Nämnden behöver vidare ha en tillräckligt stor buffert och användningen av bufferten bör ske i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men kan utvecklas avseende verksamhetsprocesser.

Utbildningsnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 9 891 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten som är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget är för lågt satt. Bufferten har med undantag av den del som fördelats till fristående skolor om 300 tkr inte använts under året.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgettram

Överskottet kan till stor del förklaras av att alla verksamheter förutom, vuxenutbildning (-527 tkr) och flyktingmottagande (+0) har positiva budgetavvikelser. Bland de större budgetavvikelserna kan nämnas:

- Gemensam administration har en positiv budgetavvikelse på 1 800 tkr, som bl.a. kan härledas till lägre kostnader för personal, material, och köpta tjänster
- Gymnasieskolan har en positiv budgetavvikelse på 1 000 tkr, verksamheten har fått mer statsbidrag än budgeterat, högre intäkter från cafeteria, servering, kostleveranser och övrig försäljning än budgeterat. Samtidigt har kostnaden för köpta tjänster varit högre än budgeterat
- Avdelningen för Verksamhetsutveckling har en positiv budgetavvikelse på 1 300 tkr till följd av lägre personalkostnader och högre intäkter än budgeterat
- Bufferten på 4 400 tkr är ej förbrukad under året

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

3 4 2 0 av 9 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för sju av de nio indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer som inte har nåtts är:

- **Antal genomförda medborgardialoger.**
Nämnden har inte genomfört medborgardialog då nämnden inte identifierat något behov
- **Genomsnittlig betygspoäng i gymnasieskolan (max är 20 poäng).**
Genomsnittlig betygspoäng för elever med examen i Borås Stads gymnasieskolor är under det satta målvärdet men stabilt jämfört med tidigare år
- **Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola, %.**
Elever som får examen från ett högskoleförberedande program har alltid grundläggande behörighet. På yrkesprogram finns valbar möjlighet att läsa till kurser för att få grundläggande högskolebehörighet. Nämnden uppger att 38,4 % på yrkesprogram hade grundläggande högskolebehörighet
- **Andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan, %.**
Trygghet ingår som en del i det goda pedagogiska och sociala klimatet. Varje skola och skolenhet uppger analysera sitt resultat så att åtgärder kan vidtas
- **Andel ekologiska livsmedel, %.**
Nämnden ökar andelen ekologiska livsmedel för femte året i rad, men är fortfarande långt från målvärdet
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Sjukfrånvaron har ökat något sedan 2015. Nämnden uppger att de arbetar aktivt med systematiskt arbetsmiljöarbete för att förebygga och undanröja risker i arbetsmiljön
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Under 2016 har verksamheten kring SFI och språkintröduktion succesivt ökat. I takt med det har också antalet timavlönade ökat då nämnden uppger att det har funnits ett behov av flexibel bemanning fram till att omfattningen av verksamheten stabiliserats och rekryteringar genomförts

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 ■ 3 ◆ 2 ● ■ av 9 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har fått 1 uppdrag från Kommunfullmäktige, uppdraget är genomfört.

0 ■ 0 ◆ 1 ● 0 ■ av 1 Kommunfullmäktiges uppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående område.

Modersmålsundervisning

CFL (Centrum för flerspråkigt lärande) som till och med 2016 legat under Stadsdelsförvaltning Norrs ansvarsområde, ansvarar för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Verksamheten har cirka 2 300 grundskoleelever och 500 gymnasieelever. Respektive skolas rektor avgör om eleven har rätt att söka modersmålsundervisning, och modersmåls läraren avgör om eleven har de grundläggande kunskaperna i språket. Antal elever har ökat med cirka 1 000 elever de senaste två åren. Undervisningen sker på 32 språk varav de flesta studerar arabiska, somaliska och dari. CFL:s bedömning är att de i regel hittar lämpliga lärare, men att det kan vara svårt i enstaka språk där lärarna p.g.a. elevunderlaget får en låg tjänstgöringsgrad. Ansvaret för modersmålsundervisningens kvalitet är delad, CFL:s rektor ansvarar för att rekrytera lämpliga lärare, svarar för det pedagogiska ledarskapet, samt för kompetensutveckling. Skolans rektor svarar för att underlätta för undervisningen genom att skapa goda förutsättningar för modersmåls läraren, samt att tillhandahålla lämpliga lokaler.

Inom ramen för den regelbundna tillsynen i Borås Stad prövar Skolinspektionen om ledningsstruktur och organisering av utbildningen inom CFL är förenlig med författningarnas krav (se Skolinspektionens dnr. 2016:4673).

Fördjupade granskningar

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads flyktingmottagning. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 15 kontrollmoment, riskanalysen 26 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Utbildningsnämnden den 21 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har under året antagit regler och anvisningar för intern kontroll, dessa har dock inte hunnit tillämpas på verksamhetsår 2016.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-08-29 med Nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Utbildningens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för sju av nio indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer (med undantag för indikatorn Antal genomförda medborgardialoger), men utfallet visar en negativ trend inom flera områden.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Nämnden har under året antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Sociala omsorgsnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprovning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 4 927 tkr jämfört med budget efter ianspråktagande av 1 100 tkr av ackumulerat resultat för arbete mot en ökad hälsa hos medarbetare. Nettokostnadsökningen under 2016 för nämnden är 2,7 % att jämföra med förra årets ökning på 5,5 %. Nämnden kommer att begära kompensation av Kommunstyrelsen för kostnader motsvarande 13 472 tkr för vårdformen tvång i öppenvård, en kraftig ökning jämfört med föregående års kostnad på 7 073 tkr för tvång i öppenvård. För vårdformen tvång i öppenvård saknas medel i kommunbidraget eftersom Sociala omsorgsnämnden inte kan påverka placeringar enligt denna lag. Kostnaderna för vårdformen har ökat dramatiskt och de fördelar sig inom myndighetsutövning IFO/Socialpsykiatri på verksamheterna vård och omsorg i särskilt boende och IFO Vuxen med ungefär lika delar. Nämnden har inte beslutat om åtgärdsplan gällande underskott för verksamheten. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

IFO Vuxen

Det finns ett underskott gentemot budget för verksamheten på 3 866 tkr. Intäkterna avviker med ett överskott på 1 969 tkr och kostnaderna avviker med ett underskott på 5 835 tkr. Kostnaderna avser framför allt ökad kostnad för institutionsvård, boende för psykiskt funktionshindrade, öppenvård för vuxna missbrukare samt familjehem. Orsaker är allt mer komplexa former av samsjuklighet i samband med psykisk sjukdom och missbruksproblem vilket har inneburit svårigheter att ge insatser på hemmaplan och den totala kostnaden för institutionsvård har ökat under året. Inom dessa kostnader finns beslut om tvångsvård i öppenvård. En iakttagelse är att patienter från exempelvis rättspsykiatri skrivs ut tidigare än förut, vilket indirekt medför ökade kostnader för kommunen. Det finns också brister i överenskommelser och rutiner när det gäller samfinansiering av institutionsplaceringar där insats krävs från både region och kommun.

Vård och omsorg i särskilt boende

Det finns ett underskott gentemot budget för verksamheten om 11 247 tkr. Intäkterna avviker med ett överskott om 5 614 tkr och kostnaderna avviker med ett underskott om 16 861 tkr. Den huvudsakliga förklaringen till kostnadsavvikelsen är vårdformen tvång i öppenvård. Antalet insatser och beslut om särskilt boende inom socialpsykiatri har hållit sig på en konstant nivå under året. Verksamheten eftersträvar att andra insatser prövas först, som exempelvis boendestöd i ordinärt boende. I dagsläget finns dock personer med beslutad insats som ej kunnat verkställas internt utan där extern placering blivit nödvändig. Alla boenden inom socialpsykiatri redovisar underskott 2016 främst utifrån personal och poolkostnader. Varje månad görs en uppföljning av respektive

chefs ansvarsområde och trenden har varit en fortsatt ökning under hösten. Kostnaderna har påverkats av utbildningar och sjuktal men främst av ökande personalresurser för att klara av brukarnas behov och/eller av arbetsmiljöskäl.

Insatser enligt LSS och LASS

Det finns ett överskott gentemot budget för verksamheten om 8 942 tkr. Intäkterna avviker med ett överskott om 10 963 tkr och kostnaderna med ett underskott 2 021 tkr. Förklaring till intäktsavvikelsen är i huvudsak överskott i intern köp och sälj av poolpersonal, insatser inom området till gruppen flyktingar där ersättningen översteg budget och icke budgeterat stimulansbidrag på ca 1 500 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Sociala omsorgsnämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

3 0 3 0 av 6 Kommunfullmäktiges indikatorer

Sociala omsorgsnämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de fem indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De målvärden som inte har nåtts är:

- Andel ekologiska livsmedel, %. Nämnden har inte uppnått Kommunfullmäktiges målvärde. Inom nämnden finns boendeenheter där de boende betalar en avgift för inköp av livsmedel. I dessa verksamheter kan man inte fullt ut tillämpa inköp av ekologiska livsmedel då det innebär en merkostnad för de enskilda och inskränker de boendes rätt att själva bestämma över sina inköp
- Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %. Sjukskrivningarna har fortsatt att öka och har från 2012 till 2016 ökat från 5,25 % till 8,6 %. Nämnden satsade extra resurser under 2016 på olika aktiviteter inom hälsa- och friskvård. En del av satsningen bestod av olika hälso- och friskvårdsaktiviteter och bildandet av en arbetsmiljögrupp
- Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten. Anledningen till ökningen förklaras med att nämnden har haft hög sjukfrånvaro under delar av året då ordinarie personal varit frånvarande och ersatts med timavlönad personal. All rekrytering av timavlönad personal till nämnden sköts via Bemanningenheten. Arbetad tid för timavlönade har minskat från 61,2 årsarbetare 2012 till 36,4 årsarbetare 2016

Nämndens indikatorer med målvärden

Sociala omsorgsnämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden för 2016.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Sociala omsorgsnämnden har fått två uppdrag från Kommunfullmäktige år 2016. Båda uppdragen är genomförda under 2016. Genomförande för uppdraget; arbetet med att avskaffa delade turer ska fortsätta, skattas inte i årsredovisningen. Kontakt med förvaltningen och systemstödet Stratsys anger dock uppdraget som genomfört.

0 0 2 0 av 2 uppdrag från Kommunfullmäktige

Nämndens uppdrag

Nämnden har under 2016 antagit ett eget uppdrag. Genomförandet är enligt nedanstående:

0 0 1 0 av 1 nämnduppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har gällande Sociala omsorgsnämnden särskilt bevakat nedanstående område.

Daglig verksamhet (prissättning)

Sociala omsorgsnämnden köper insats i form av daglig verksamhet av Arbetslivsnämnden som har utföransvar för funktionshindrade inom LSS målgrupper, för de som väljer att ha sin dagliga verksamhet inom Borås Stad.

Daglig verksamhet erbjuder arbetsliknande sysselsättning för funktionshindrade inom LSS. Arbetslivsnämnden har både egna arbetsplatser och arbetsplatser som är integrerade på olika företag och föreningar. Arbetsplatser i egen regi är bland annat caféverksamhet, bageri, café, park och natur och legoarbete.

Underskottet för Arbetslivsnämnden är enligt nedanstående tabell de tre senaste åren:

- År 2016, 6 966 tkr.
- År 2015, 5 025 tkr.
- År 2014, 4 388 tkr.

Resultatet för daglig verksamhet Socialpsykiatri de tre senaste åren ser ut enligt följande:

- År 2016 överskott med 592 tkr.
- År 2015 underskott med 7 tkr.
- År 2014 underskott med 418 tkr.

Ökning av underskotten de tre senaste åren beror enligt Arbetslivsnämnden främst på nya deltagare som har ett större omvårdnadsbehov.

Deltagare inom LSS daglig verksamhet har de tre senaste åren varit enligt nedanstående:

- 2016, 301 st.
- 2015, 308 st.
- 2014, 315 st.

Antalet deltagare inom socialpsykiatri har varit ca 200st de tre senaste åren.

Sociala omsorgsnämnden gör för daglig verksamhet LSS ett underskott om 4 150 tkr. En del av orsaken till underskottet är att nämnden haft kostnader för daglig verksamhet i ärenden där Arbetslivsnämnden inte kunnat verkställa insatsen.

Organisationen av LSS daglig verksamhet kommer förändras genom ny nämndorganisation som träder i kraft 2017-01-01. Enligt beslut i Kommunfullmäktige 2016-03-17 kommer då uföraransvaret för daglig verksamhet LSS och socialpsykiatri flyttas till Sociala omsorgsnämnden.

Fördjupade granskningar

Hemlöshet och sociala boendelösningar

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Granskningen visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås.

Individuella åtgärder för hemlösa i Borås Stad tar sin utgångspunkt i prövning om rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen och handläggs av flera nämnder. Individuella åtgärder innefattar olika former av boendelösningar för målgrupperna och bistånd i vräkningsförebyggande syfte. Sociala omsorgsnämnden, Arbetslivsnämnden och Stadsdelsnämnderna bedriver sitt arbete med utgångspunkt i väl definierade målgrupper där man har utarbetat boendekoncept för att tillmötesgå behoven inom respektive målgrupp.

Prioriterade grupper hemlösa är idag personer med missbruksproblem, dokumenterad och diagnostiserad psykisk ohälsa, barnfamiljer med försörjningsstöd och hyresskulder, relationsvåldsutsatta och ungdomar med bedömda vårdbehov. När det gäller andra grupper som har en mer diffus och/eller mångfacetterad problembild är möjligheterna till hjälp med boende mycket begränsade. Förvaltningarna hänvisar till varandra när det gäller ansvaret för dessa grupper.

Villkoren för det vräkningsförebyggande arbetet behöver ses över och ges förutsättningar att uppnå fastställda mål. Kartläggningen av hemlöshet behöver fördjupas och analyseras i förhållande till åtgärder och styrdokument med utgångspunkt i samordnings- och uppföljningsansvaret för hemlöshet/boendelösningar.

Stadsrevisionens bedömning är att de oklara ansvarsförhållandena medför risker för att enskilda personer inte får sin rätt till bistånd prövad i enlighet med gällande lagstiftning och att hemlösheten ökar med negativa följdverkningar för både individen och Borås Stad. Stadsrevisionen bedömer att bristen på helhetssyn och samsyn är påtaglig när det gäller individuell biståndsbedömning för hemlösa. Det föreligger betydande skillnader mellan nämnderna i hur man ser på hemlöshet, sociala boendelösningar och respektive nämnds/styrelses ansvar och uppdrag i dessa frågor. Bristande uppföljning medför att förhållanden för hemlösa inte synliggörs.

Presidietmöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-11-01 med Sociala omsorgsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 19 kontrollmoment och riskanalysen 24 moment. Planen antogs 2016-02-02, Intern kontroll 2016 för Sociala omsorgsnämnden. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Sociala omsorgsnämnden 2017-02-20. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden genomför även verksamhetskontroller inom ramen för Kvalitet- och patientsäkerhetsberättelse årligen. Sociala omsorgsnämnden har inte gjort en egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Sociala omsorgsnämnden har avseende 2016 inte antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Sociala omsorgsnämnden har under året inte uppnått tre av sex indikatorer, ett avseende ekologisk hållbarhet lokalt och globalt, och två avseende ekonomi och egen organisation. Åtgärder för att nå målen har vidtagits under året, men utfallet avseende indikatorerna ekonomi och egen organisation uppvisar trots detta i huvudsak en negativ trend. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger rimliga förklaringar till varför indikatorerna inte nås, samt redogör för vilka åtgärder som vidtagits i syfte att uppnå målen. Sociala omsorgsnämnden har genomfört båda de uppdrag från fullmäktige som riktats till nämnden 2016. Sociala omsorgsnämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden för 2016. Nämnden har antagit ett eget uppdrag till förvaltningen under året. Uppdraget har förvaltningen genomfört.

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Granskningen visar att målsättningarna i Program mot hemlöshet inte nås. Stadsrevisionen bedömer att bristen på helhetssyn och samsyn är påtaglig när det gäller individuell biståndsbedömning för hemlösa. Det föreligger betydande skillnader mellan nämnderna i hur man ser på hemlöshet, sociala boendelösningar och respektive nämnds/styrelses ansvar och uppdrag i dessa frågor. Bristande uppföljning medför att förhållanden för hemlösa inte synliggörs.

Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig. Utvecklingsområden är att komplettera förvaltningens riskanalys med nämndens egen riskanalys samt att nämnden antar egna regler och anvisningar för intern kontroll, vilket nämnden gjort avseende 2017.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 4 972 tkr. Stadrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men identifieras som ett utvecklingsområde.

Överförmyndarnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 56 tkr jämfört med budget. Överskottet beror främst på att flera handläggartjänster varit obesatta under delar av året samt att Arbetslivsnämnden för 2016 beslutade att överföra 500 tkr till nämnden som ett tillskott för att täcka ökade administrativa kostnader i samband med mottagandet av ensamkommande barn.

Intäkterna uppvisar en positiv avvikelse om 10 331 tkr. Kostnaderna uppvisar en negativ avvikelse om 10 332 tkr. Nämnden har inte tagit den avsatta bufferten om 57 tkr i anspråk. I redovisningen ingår stadsbidrag och fordran från Migrationsverket, vilket är förklaringen till avvikelserna inom intäkter och kostnader. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet.

Det totala antalet ärenden vid utgången av 2016 är i stort sett oförändrat jämfört med utgången av 2015. Den ökning som har kunnat ses vid jämförelser med tidigare år har delvis avstannat. Vissa ärendetyper har ökat medan andra har minskat. Verksamheten ser framför allt en ökning i antalet komplexa och tidskrävande ärenden.

Antalet ärenden avseende förordnande av god man för ensamkommande barn minskar. Det råder ingen brist på gode män. Tillströmningen av nya ärenden har under hösten varit mycket låg. Under 2017 kommer en tredjedel av de nuvarande drygt 300 ärendena att avslutas på grund av att barnen bli myndiga.

Under året har flera erfarna handläggare avslutat sin anställning hos Överförmyndarnämnden. Rekryteringar under hösten 2016 har resulterat i att tre handläggare har anställts för att ersätta vakanserna. Det innebär att samtliga tjänster nu är tillsatta. Nämnden har för 2017 beviljats medel för en permanent personalförstärkning med en handläggartjänst.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Överförmyndarnämnden har inga indikatorer med målvärden beslutade av Kommunfullmäktige för 2016

Överförmyndarnämndens indikatorer med målvärden

Överförmyndarnämnden har i enlighet med Borås Stads styr- och ledningssystem antagit fyra egna indikatorer med målvärden, och redovisar måluppfyllelsen enligt nedanstående.

1 ■ 2 ◆ 1 ● 0 ■ av 4 nämndens indikatorer

De indikatorer vars målvärden inte uppnåtts är:

- **Granskning av årsräkningar, 80 procent av inkomna i tid ska vara granskade före sista juni.** Nämnden uppnådde inte målvärdet om 80 %. Utfallet för 2016 var 42 %. Förklaringar till utfallet är i huvudsak att antalet ärenden där ställföreträdaren är redovisningsskyldig ökar och att förvaltningen haft vakanta tjänster med åtföljande nyrekryteringar under året.
- **Förordnande av god man för ensamkommande barn ska ske inom 14 dagar.** Nämnden uppnår inte målvärdet om 100 %. Utfallet för 2016 var 91 %. Förklaringen till utfallet är i huvudsak högt antal inkomna ärenden under första kvartalet 2016.
- **Handläggningen av behov av ställföreträdare enl. 11:4 och 11:7 FB ska vara klar inom fyra månader.** Nämnden uppnår inte målvärdet om 100 %. Utfallet för 2016 var 90 %. Förklaringen till utfallet är i huvudsak att antalet ärenden enligt 11:4 och 11:7 föräldrabalken ökar för varje år med allt fler anmälningar från myndighetspersoner, främst inom socialtjänsten. En trend är att ärendena blir allt mer komplexa med större andel psykiskt sjuka, vilket leder till svårigheter att hitta ställföreträdare som vill ta sig an uppdragen.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Överförmyndarnämnden har inte fått några uppdrag från Kommunfullmäktige för 2016

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden har inte antagit några uppdrag till förvaltningen under 2016

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har inte haft några specifika bevakningsområden avseende överförmyndarnämnden under 2016.

Fördjupade granskningar

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen och Sociala omsorgsnämnden.

Presidiemöte

Avstämningmöte genomfördes 2016-11-15 med Överförmyndarnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 6 kontrollmoment och riskanalysen 6 moment. Planen antogs 2016-04-19, § 39 Intern kontrollplan för Överförmyndarnämnden 2016. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Överförmyndarnämnden 2017-02-20. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Överförmyndarnämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har inte upprättat egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Överförmyndarnämnden har under året inte uppnått tre av fyra nämndsegna indikatorer med målvärden. Åtgärder för att nå målen har vidtagits under året. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför målen inte uppnås som kan bedömas som rimliga.

Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig. Utvecklingsområden är att komplettera förvaltningens riskanalys med nämndens egna riskanalys samt att nämnden antar egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 56 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men identifieras som ett utvecklingsområde.

Arbetslivsnämnden 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 1 910 tkr jämfört med budget. Intäkterna avviker med ett överskott om 53 073 tkr och kostnaderna avviker med ett underskott om 53 384 tkr. Nämnden har inte tagit den avsatta bufferten om 2 221 tkr i anspråk. Avvikelserna analyseras inte utifrån ett helhetsperspektiv i årsredovisningen, men anges vid kontakt med förvaltningen i huvudsak bero på överskott inom försörjningsstödet som används till fler arbetsmarknadsinsatser samt driften av evakueringsboenden åt Migrationsverket. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna per verksamhetsområde.

Verksamhetens budgetram

- Administrationen gjorde under 2016 ett överskott med 3 133 tkr, främst beroende på att administrativ personal under 2016 har arbetat med Migrationsverkets evakueringsboenden
- Individ- och familjeomsorg försörjningsstöd visar på ett överskott jämfört med budget på 5 750 tkr för 2016. Inom arbetet med försörjningsstöd läggs det ner mycket arbete på att det ska vara så lågt försörjningsstöd som möjligt, bland annat arbetas det med metoden växla bidrag mot lön som sänkt utbetalningarna inom försörjningsstödet för år 2016. Utbetalningen av försörjningsstöd visar en sjunkande trend sett till de senaste sex åren. Överskottet beror även på att alla tjänster inte varit tillsatta under året på grund av svårigheter i att få tag på utbildade socionomer.
- Verksamheten avseende integration gjorde ett överskott för år 2016 med 357 tkr. Intäkterna avviker med ett överskott om 12 968 tkr och kostnaderna avviker med ett underskott om 12 611 tkr. Avvikelserna analyseras inte i årsredovisningen. Under 2016 har arbetslivsnämnden fört över 51 219 tkr till Stadsdelsnämnden Norr och Utbildningsnämnden som avser statsbidrag inom flyktmottagandet och etableringsersättning. Boråsregionens etableringscenter (BREC) visar på ett överskott för 2016 på 2 838 tkr, främst beroende på ett större antal nyanlända till regionen än prognos. Överskottet fördelas ut till berörda kommuner
- Arbetsmarknadsinsatser gjorde ett underskott på 5 568 tkr för år 2016. Underskottet analyseras inte i årsredovisningen. Intäkterna avviker med ett överskott om 12 962 tkr och kostnaderna avviker med ett underskott om 18 530 tkr. Avvikelserna analyseras inte i årsredovisningen.
- Borås Stad har under perioden 2015-10-28 till 2016-08-31 bedrivit tre evakueringsboenden åt Migrationsverket. Evakueringsboendena har varit Lundbyhallen, Rotundan samt Sjöhagenskolan. Arbetslivsnämnden har varit samordnare av verksamheten. Varje förvaltning som haft kostnader har rapporterat in till Arbetslivsförvaltningen som sedan ansökt om medel från Migrationsverket. Verksamheten har under 2016 kostat 22 801 tkr. Av de 22 801 tkr har 13 314 tkr betalats in av Migrationsverket. Återstående 9 487 tkr har Arbetslivsnämnden ansökt om från Migrationsverket.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Arbetslivsnämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

2 ■ 2 ◆ 4 ● 0 ■ av 8 Kommunfullmäktiges indikatorer

Arbetslivsnämnden har inte uppnått målvärdena för fyra av de åtta indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer som inte har nåtts är:

- **Andel ekologiska livsmedel %.** Återbruks restaurang som är nämndens enda tillagningskök, uppnår inte målvärdet för indikatorn om 40 %. Åtgärder som vidtagits för att uppnå målet eller förklaringar till varför målet inte nås anges inte i årsredovisningen
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.** Nämnden uppnår inte målvärdet om 5,8 % även om utfallet visar på en förbättring jämfört med 2015. Förklaringen är i huvudsak långtidsjukskrivningar inom daglig verksamhet LSS.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbete.** Nämnden uppnår inte målvärdet om 3 %. Förklaringen är i huvudsak uppstart och drift av evakueringsboenden som lett till behov av timvikarier dygnet runt
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.** Nämnden uppnår inte målet om 31 % även om man är mycket nära att nå indikatorns målvärde.

Arbetslivsnämndens indikatorer med målvärden

Arbetslivsnämnden har i enlighet med Borås Stads styr- och ledningssystem antagit en egen indikator med målvärde, och redovisar måluppfyllelsen enligt nedanstående.

0 ■ 0 ◆ 1 ● 0 ■ av 1 nämndindikator

Kommunfullmäktiges uppdrag

Arbetslivsnämnden har fått två uppdrag från Kommunfullmäktige år 2016. Båda uppdragen har nämnden genomfört.

0 ■ 0 ◆ 2 ● 0 ■ av 2 Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämndens uppdrag

Nämnden har under 2016 inte antagit några egna uppdrag till förvaltningen

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har gällande Arbetslivsnämnden särskilt bevakat nedanstående områden.

Rutiner för praktikanter

Arbetslivsnämnden placerar inte längre praktikanter inom förskolan och har förstärkt kontrollerna i samband med fördelning av praktikanter till arbetsplatser. Rutinen för tillsättning av personer i arbetsmarknadsåtgärder har reviderats till att även innefatta att informationsöverlämning mellan nämnder. Arbetslivsnämnden har även infört verksamhetskontroller inom området i den interna kontrollen. Vid uppföljning av den interna kontrollen 2016 konstateras att rutinen är förankrad och ingår i introduktionen, behandlas vid APT-möten m.m. De stickprovskontroller som beslutats av nämnden i plan för intern kontroll 2016 i syfte att säkerställa att rutinen fungerar, har inte genomförts under året.

Daglig verksamhet prissättning

Sociala omsorgsnämnden köper insats i form av daglig verksamhet av Arbetslivsnämnden som har utföransvar för funktionshindrade inom LSS målgrupper, för de som väljer att ha sin dagliga verksamhet inom Borås Stad.

Daglig verksamhet erbjuder arbetsliknande sysselsättning för funktionshindrade inom LSS. Arbetslivsnämnden har både egna arbetsplatser och arbetsplatser som är integrerade på olika företag och föreningar. Arbetsplatser i egen regi är bland annat caféverksamhet, bageri, café, park och natur och legoarbete.

Underskottet för Arbetslivsnämnden är enligt nedanstående tabell de tre senaste åren:

- År 2016, 6 966 tkr
- År 2015, 5 025 tkr
- År 2014, 4 388 tkr

Ökning av underskotten de tre senaste åren beror enligt Arbetslivsnämnden främst på nya deltagare som har ett större omvårdnadsbehov.

Resultatet för daglig verksamhet Socialpsykiatri de tre senaste åren ser ut enligt följande:

- År 2016 överskott med 592 tkr
- År 2015 underskott med 7 tkr
- År 2014 underskott med 418 tkr

Deltagare inom LSS daglig verksamhet har de tre senaste åren varit enligt nedanstående:

- 2016, 301 st
- 2015, 308 st
- 2014, 315 st

Antalet deltagare inom socialpsykiatri har varit c:a 200st de tre senaste åren.

Sociala omsorgsnämnden gör för daglig verksamhet LSS ett underskott om 4 150 tkr. En del av orsaken till underskottet är att nämnden haft kostnader för daglig verksamhet i ärenden där Arbetslivsnämnden inte kunnat verkställa insatsen.

Organisationen av LSS daglig verksamhet kommer förändras genom ny nämndorganisation som träder i kraft 2017-01-01. Enligt beslut i Kommunfullmäktige 2016-03-17 kommer då utföransvaret för daglig verksamhet LSS och socialpsykiatri flyttas till Sociala omsorgsnämnden.

Fördjupade granskningar**Borås Stads flyktingmottagande**

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktingmottagningen. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen och Sociala omsorgsnämnden.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-06-07 med Arbetslivsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 8 kontrollmoment och riskanalysen 14 moment. Planen antogs 2016-02-16, Riskanalys och Intern kontrollplan 2016 för Arbetslivsnämnden. Sju av åtta kontrollmoment är avrapporterade till Arbetslivsnämnden 2017-02-20. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser. Åtgärder för att hantera identifierade risker saknas i uppföljningen avseende sex av sju identifierade risker. Två kontrollmoment som beslutats i internkontrollplan 2016 har inte genomförts. Arbetslivsnämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Arbetslivsnämnden har 2016-03-29 antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Arbetslivsnämnden har under året inte uppnått fyra av åtta av Kommunfullmäktiges indikatorer, ett avseende ekologisk hållbarhet lokalt och globalt, och tre avseende ekonomi och egen organisation. Åtgärder för att nå målen har vidtagits under året, och utfallet avseende indikatorerna ekonomi och egen organisation uppvisar trots att målvärdena inte nås på en förbättring jämfört med 2015. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger rimliga förklaringar till varför målen inte nås, samt redogör för vilka åtgärder som genomförts för att nå målen. Nämnden har under året genomfört båda de uppdrag från Kommunfullmäktige som man fått avseende 2016. Arbetslivsnämnden har antagit en egen indikator med målvärde för 2016. Nämnden har inte antagit några egna uppdrag till förvaltningen under året.

Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig. Nämnden har endast följt upp sju av åtta identifierade risker i den interna kontrollen. För sex av sju kontrollmoment saknas åtgärder för att hantera de identifierade riskerna, och i två fall har beslutade kontrollmoment inte genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 1 910 tkr. Stadrevisionen bedömer att förklaringar till överskottet inte fullt ut redovisas eller analyseras i årsredovisningen. Det är väsentligt att Arbetslivsnämnden analyserar och anger rimliga förklaringar till budgetavvikelser inom ramen för årsredovisningen.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig.

Stadsdelsnämnden Norr 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på totalt 2 008 tkr jämfört med budget. Stadsdelsverksamheten redovisar ett underskott på 853 tkr. Den kommungemensamma verksamheten redovisar ett överskott på 2 861 tkr. Stadsrevisionen noterar att buffert inte är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut för den Kommungemensamma verksamheten.

Bufferten har använts för att balansera upp äldreomsorgens underskott, åtgärder har skett för att minska kostnaderna.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Stadsdelsverksamhetens budgetram

- Gemensam administration redovisar ett överskott på 2 204 tkr jämfört med budget. Nämnden redovisar inte orsakerna till budgetavvikelsen
- Individ- och familjeomsorg redovisar ett överskott på 1 234 tkr jämfört med budget. Öppenvården överstiger kostnaderna i förhållande till budget medan vård på HVB understiger budgeterade kostnader. Sammantaget ger detta ett visst överskott i verksamheten
- Äldreomsorgen redovisar ett underskott på 16 974 tkr jämfört med budget. Underskottet har uppstått främst när det gäller köp av korttidsplatser, men även till följd av bostadsanpassningsbidrag, intern hemtjänst, köpta platser på vobo och löneökningar

Kommungemensam verksamhets budgetram

- Kommungemensam förskola/skola redovisar en positiv budgetavvikelse på 1 848 tkr. Avvikelsen beror främst på ej utbetalade vårdnadsbidrag i förhållande till ramtilldelning
- IFO Asyl redovisar en positiv budgetavvikelse på 5 284 tkr som beror på det stora antalet ensamkommande barn som anlänt till Borås. Avsättningar uppges ha genomförts i bokslutet avseende etableringskostnader för dessa barn kommande år
- Kommungemensam produktion Äldreomsorg redovisar en negativ budgetavvikelse på 4 558 tkr som främst kan härledas till låg beläggning och avveckling av Margaretagatan 5, samt låg beläggning pga intagningsstopp på Klibbskivlingen. Vidare uppges löneökningarna blivit högre än ramtilldelning

Nämnden uppger att de inte haft några investeringsprojekt under 2016.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

7 11 0 0 av 18 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdet för någon indikator.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Antal genomförda medborgardialoger**
Stadsdelsnämnden har deltagit i en medborgardialog om Borås Stads översiktsplan och arrangerat en dialog om Sjöbo, där nämndens representanter förde dialog med medborgarna om Sjöbos framtid och vad man önskar ska utvecklas i stadsdelen
- **Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde)**
För att försöka förbättra resultatet har hemtjänstgrupperna bildat mindre planeringsgrupper samt ett intensivt arbete tillsammans med HR för att förbättra ohälsotalen
- **Andel personer i äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än sex månader, %**
Det finns fortfarande handhavandefel av medarbetarna när uppgifterna dokumenteras in i verksamhetssystemet som påverkar resultatet något
- **Antal lägenheter som är trygghetsbostäder**
Verksamheten har inte nått ända fram till målet dock har Margaretagatan 5 som tidigare varit ett vård- och omsorgsboende med hemtjänst blivit ett trygghetsboende med 28 lägenheter från september 2016
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %**
Åtgärder som har genomförts för att förbättra resultatet var bl a inventering av aktiviteter i ett antal intervjuer med brukare inom vart och ett hemtjänstområde
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %**
Nämnden uppger att upplevelsen av delaktighet är svårt att definiera, så att alla har samma bild. I intervjuer som verksamheten genomfört så kopplade brukarna delaktighet till beslutet om hemtjänst, de var nöjda med insatserna men ville ha ytterligare insatser
- **Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %**
Varje förskola uppges arbeta aktivt för att skapa och vidareutveckla sina föräldrelationer. Förskolan informerar fortlöpande föräldrar om vad som sker på förskolan och vilka olika planer och rutiner som påverkar barn och föräldrar. Verksamheten har en gemensam rutin för hur föräldraråd kan utformas
- **Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %**
Sedan 2013 har andelen elever med behörighet att söka nationellt gymnasieprogram minskat från 90 % till 76 %. Huvudförklaringen till resultatförsämringen uppges vara det stora antalet nyanlända elever som kommit till Borås. Nämnden menar att de allra flesta som anländer till Sverige i högstadiet saknar förutsättningar för att nå de nationella målen och få gymnasiebehörighet. Sommarskolan innebar att resultatet förbättrats med tre procentenheter
- **Andel elever i åk 9 med minst godkänt i alla ämnen, %**
Sedan 2013 har andelen elever med godkänt i alla ämnen minskat från 81 % av samtliga elever till 70 %. Nämnden menar att resultatminskningen i stort kan härledas till nyanlända

- **Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9**
De genomsnittliga meritpoängen bland elever i årskurs 9 ökade från 2013 till de två följande åren för att sedan sjunka 2016. Orsakerna till försämringen uppges vara de samma som redovisats ovan. Nämnden menar att ett förhållande som behöver uppmärksammas är att den genomsnittliga meritpoängen skiljer sig på ett oroväckande sätt mellan pojkar och flickor och att det är mycket få pojkar bland de elever som har riktigt höga meritpoäng
- **Andel elever i grundskolan som upplever att lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, %**
Nämnden uppger att elevinflytande är ett område som skolorna prioriterat under en längre tid. Nämnden når inte upp till målvärdet
- **Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9, %**
Nämnden uppger att resultatet i skolklimatundersökningen visar att de trygghetsskapande åtgärderna inte är tillräckliga eftersom det finns elever som inte känner sig helt trygga
- **Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %**
Höga förväntningar är en välkänd framgångsfaktor i skolan. Resultatet på frågan i skolklimatundersökningen har kontinuerligt förbättrats. Sedan 2013 har resultatet förbättrats med 14 %. Resultatet närmar sig målvärdet
- **Andel elever i åk 8 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, % 2016 har resultatet försämrats med nästan 7 % till 85,5 %**
 Någon rimlig förklaring till resultatförsämringen kan inte ges eftersom lärarna på högstadiet, på samma sätt, som i lärarna i de lägre årskurserna arbetar med samma metod som grund. Nämnden uppger att en möjlig förklaring skulle kunna vara den förhållandevis låga svarsfrekvensen bland elever i högstadiet
- **Andel ekologiska livsmedel, %**
Stadsdelsnämnden har köpt 25 % ekologiska livsmedel under 2016 enligt beställnings- och bokföringsprogrammet. Informationsinsatser har genomförts till chefer och beställningsansvariga främst inom äldreboenden, asylboenden, bibliotek och fritidsgårdar. Genomförda stickprover visar på felkontering av fakturor. Felen har anmälts vidare till ansvariga chefer som informerat anställda om gällande rutiner
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Respektive LSG (Lokal samverkansgrupp) har arbetat med att minska sjukfrånvaron. Under 2015-2016 har stadsdelen arbetat med temat hälsofrämjande organisation, ledarskap och medarbetarskap tillsammans med alla chefer. Norrs chefer har fått uppgifter på träffarna att ta med sig till sina arbetsplatser och ha dialoger på arbetsplatsträffarna. Äldreomsorgen har ett nytt arbetssätt vilket har haft stor effekt på ohälsotalen och detta arbete kommer att fortsätta
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten**
Nämnden uppger att äldreomsorgen har haft en stor minskning av sina timavlönade under 2016. Stadsdelen har fortsatt att arbeta för att minska andelen timavlönade tillsammans med de fackliga organisationerna i samverkan. Förvaltningen ser tendenser i rätt riktning mycket tack vare införandet av heltider och ett bra arbete kring resursspassen
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Verksamheterna har under året arbetat tillsammans med de fackliga organisationerna för att skapa hälsofrämjande arbetsplatser. Förvaltningen har verksamheter där det är olämpligt att vara på arbetet när man är exempelvis förkyld vilket medverkat till att målet inte har kunnat uppnås

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått nio uppdrag, av dessa är ett uppdrag ej genomfört.

0 1 8 0 av 9 uppdrag

Det uppdrag som ej är genomfört är:

- **De administrativa rutinerna kring biståndsbedömningen ska ses över och förbättras.**
Under hela 2016 pågick ett arbete med att kvalitetssäkra myndighetsprocessen inom äldreomsorgen

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Kunskapsöverföring ny organisation

Stadsrevisionen har under 2016 följt arbetet med kunskapsöverföring från Stadsdelarna till de nya facknämnderna. De tre stadsdelarna har haft en gemensam handlingsplan delas avseende förberedelse av de nya nämnderna och dels angående avslut av de gamla nämnderna. Planerna har bl.a innefattat information och kunskapsöverföringsfrågor och syftat till att avsluta de gamla nämnderna och ge så goda förutsättningar för de nya som möjligt. Kunskapsöverföring i den nya förvaltningsorganisationen underlättas i viss mån genom samlokalisering inom förvaltningsövergripande verksamhetsområden, så kallade kluster.

Vitesföreläggande förskola

Skolinspektionen beslutade den 16 oktober 2014 om föreläggande med vite på 600 000 kr för att ansvariga i Borås Stad skyndsamt ska rätta till allvarliga brister i den kommunala förskolan. Efter överklagande sänktes vitet till 400 000 kr. Efter uppföljningsbesök ansåg Skolinspektionen att Borås kommun vidtagit sådana åtgärder att de påtalade bristerna var avhjälpta och beslutade den 4 juli 2016 att avsluta tillsynen. Stadsrevisionen har under året granskat kvaliteten i förskola och pedagogisk omsorg, resultatet av granskningen presenteras under rubrik *Fördjupade granskningar*.

Vitesföreläggande grundskola

Skolinspektionen har under 2016 genomfört ett stort antal granskningar avseende Borås Stads grundskolor. En majoritet av de granskade skolorna har fått förelägganden.

Ett gott liv var dag

Stadsrevisionen har granskat styrning, ledning och uppföljning av äldreomsorgsverksamheten i kommunen, vilket visade att det finns skillnader i kvalitet och effektivitet. Detta ledde fram till projektet ”Ett gott liv var dag” som är en genomlysning av äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten som Stadskansliet genomfört. Det övergripande målet med projektet är alla som behöver stöd bemöts med respekt och målet är att varje individ ska kunna leva ett tryggt liv och känna välbefinnande, samt att det ska vara kvalitet i varje möte med den enskilde.

Projektet ledde fram till en handlingsplan med 47 förbättringsförslag, som delvis verkställdes under 2016. Därefter har projektet lämnats vidare till Sociala omsorgsnämnden samt nya Vård- och äldrenämnden.

Äldreomsorgens kostnader

Ett av förbättringsförslagen i ”Ett gott liv var dag” ovan var att ”Göra en översyn av äldreomsorgens

kostnader samt förslag till fördelnings- och uppföljningssystem”. Även i granskningen av Borås Stads årsredovisning 2015 uppmärksammades det stora negativa underskottet inom verksamheten äldreomsorg av Stadsrevisionen. Översynen presenterades för Kommunstyrelsen och har presenterats för Revisorsgruppen och innehåller sex stycken förbättringsområden:

- HSL, där Borås Stad ligger lågt när det gäller patienttid för den legitimerade personalen och har mycket delegerade insatser
- Brukartid, den del av tiden som omvårdnadspersonalen är hos den enskilde brukaren har minskat till 53 % år 2016. Rekommendationen från Rådet för Kommunala Analyser (RKA) att 75-80 % av den tillgängliga tiden är med brukaren.
- Minska variationer mellan olika hemtjänstgrupper
- Verksamhetsmått Vård- och omsorgsboende, att räkna fram relevanta nyckeltal som fångar upp boendets verksamhet och hur många personaltimmar som arbetas på boendet
- Verksamhetsmått hemtjänst, brukartid, kostnad per hemtjänsttimme samt korta besök hos brukarna
- Tidsbegrepp, begrepp avseende arbetad tid, tillgänglig tid, planerad tid och utförd tid föreslås ingå i brukartidsmallen

Modersmålsundervisning

CFL ansvarar för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Verksamheten har cirka 2 300 grundskoleelever och 500 gymnasieelever. Respektive skolas rektor avgör om eleven har rätt att söka modersmålsundervisning, och modersmåls läraren avgör om eleven har de grundläggande kunskaperna i språket. Antal elever har ökat med cirka 1 000 elever de senaste två åren. Undervisningen sker på 32 språk varav de flesta studerar arabiska, somaliska och dari. CFL:s bedömning är att de i regel hittar lämpliga lärare, men att det kan vara svårt i enstaka språk. Ansvaret för modersmålsundervisningens kvalitet uppges vara delad, CFL:s rektor ansvarar för att rekrytera lämpliga lärare, svarar för det pedagogiska ledarskapet, samt för kompetensutveckling. Skolans rektor svarar för att underlätta för undervisningen genom att skapa goda förutsättningar för modersmåls läraren, samt att tillhandahålla lämpliga lokaler.

Inom ramen för den regelbundna tillsynen i Borås Stad prövar Skolinspektionen om ledningsstruktur och organisering av utbildningen inom CFL är förenlig med författningarnas krav (se Skolinspektionens dnr. 2016:4673).

Revidering av utvecklingsplan, Bildningsstaden Borås

Kommunfullmäktige reviderade Strategin bildningsstaden Borås i februari 2016. Dokumentet gäller för Stadsdelsnämnderna och Utbildningsnämnden till och med 2019, varpå dokumentet ska revideras. Stadsdelsförvaltningarna har fastställt två gemensamma utvecklingsplaner för 2016, en för förskola och en för grundskola. Varje enhet ska därefter ta fram en egen utvecklingsplan där de förhåller sig till förvaltningsgemensamma utvecklingsområden. I Stadrevisionens granskningar av Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg/förskoleklass och fritidshem framgår att Bildningsstaden Borås inte fullt ut bryts ner på enheterna men att enheterna arbetar i varierande grad med de utvecklingsområden som identifierats i Bildningsstaden Borås och Utvecklingsplan 2016.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Elevdokumentation

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Elevdokumentation i grundskolan. Stadsdelsnämnderna har granskats. Granskningen har varit inriktad på förekomsten av dokumentation kring elever med utgångspunkt från vad lagar, regler, allmänna råd och riktlinjer

kräver. I granskningen framkommer brister avseende elevdokumentation och dokumenthantering inom samtliga granskade områden förutom betygskodokumentation. Den sammanfattande bedömningen presenteras under stycket bedömning.

Kvaliteteten i förskolan och pedagogisk omsorg

Stadsrevisionen har under året granskat om Stadsdelsnämnderna i Borås Stad lever upp till lokala och nationella beslut utifrån styrning, ledning och tillsyn. I granskningen framkommer att nämndernas uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet till största delen bygger på självskattning. Vidare framkommer det i granskningen att resurserna fördelas olika i Stadsdelarna, och att resurser till fristående inte fördelas i enlighet med gällande författningar. Slutligen konstateras det i granskningen att ingen Stadsdel når upp till Borås Stads målsättning om 70 % förskollärare, och trenden är att andelen sjunker. Det finns idag förskoleavdelningar utan förskollärare. Den sammanfattande bedömningen presenteras under stycket bedömning.

Kvaliteteten i förskoleklass och fritidshem

Stadsrevisionen har granskat om Stadsdelsnämnderna i Borås Stad lever upp till lokala och nationella beslut om styrning, ledning och tillsyn. Granskningen har genomförts parallellt och med likartade revisionsfrågor som granskningen av Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg. I granskningen framkommer att nämndernas uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet till största delen bygger på självskattning, mest framträdande är bristen på elevinflytande i fritidshemmen, det framkommer också att en relativt låg andel barn är inskrivna på fritidshem i Borås. Vidare framkommer det i granskningen att resurserna fördelas olika i Stadsdelarna, och att resurser till fristående inte fördelas i enlighet med gällande författningar. Trenden är att andelen behörig personal sjunker i bägge verksamheterna. Det är svårt att rekrytera förskollärare och annan utbildad personal då det är bristyrken. Den sammanfattande bedömningen presenteras under stycket bedömning.

Borås Stads flyktningmottagande

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktningmottagningen. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Sociala omsorgsnämnden.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 10 kontrollmoment, riskanalysen 26 identifierade risker. Nio av tio kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 22 februari 2017. Nämnden har en saklig motivering till varför ett kontrollmoment inte följts upp. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-09-13 med nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för någon av Kommunfullmäktiges indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för indikatorerna. Flera av indikatorerna avseende Kommunfullmäktiges mål: Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga, går åt fel håll. Ett av nio uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Avseende elevdokumentation bedömer Stadsrevisionen att grundskolans elevdokumentation har betydande brister, både när det gäller att uppfylla dokumentationskrav och när det gäller förvaring och hantering av dokument. Systemstöd finns men används inte optimalt. Uppföljning av följsamheten mot lagstiftningens krav och lokala beslut är otillräcklig.

Granskningarna avseende kvalitet i förskola och pedagogisk omsorg, samt förskoleklass och fritidshem visar att Borås Stad behöver säkerställa att resurser till kommunala såväl som fristående verksamheter fördelas i enlighet med gällande författningar och Kommunfullmäktiges intentioner. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas avseende kvantitativa nyckeltal. Vidare behöver Borås Stad vidta åtgärder för att rekrytera och behålla utbildad personal. Därutöver bör det genomföras en analys av förhållandet att Borås Stad har en lägre andel barn i fritidshem än jämförbara kommuner.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Stadsdelsnämnden Väster 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på totalt 2 004 tkr jämfört med budget. Stadsdelsverksamheten redovisar ett överskott på 1 872 tkr. Nämndens har begärt reglering av det ackumulerade resultatet för stadsdelsverksamheten som avser upparbetade kostnader för sociala investeringsprojekt på 1 721 tkr. Den kommungemensamma verksamheten redovisar ett överskott på 132 tkr.

Kommunfullmäktiges budget fastslår att nämnderna ska ha buffertar för oförutsedda utgifter och händelser. Innan denna buffert får användas ska alla andra åtgärder ha prövats, och en åtgärdsplan ska ha upprättats. I granskningen noteras att nämnden har beslutat om en handlingsplan för att uppnå budgetbalans (2015-11-24). Stadsrevisionen noterar att buffert inte är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut för den Kommungemensamma verksamheten.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Stadsdelsverksamhetens budgettram

- Förskoleverksamheten redovisar ett underskott på 2 292 tkr i jämförelse med budget. Budgetavvikelserna beror bl.a. på fler barn i behov av särskilt stöd samt kompletterande inköp av inventarier på några förskolor
- Äldreomsorgsverksamheten redovisar ett överskott på 3 374 tkr i jämförelse med budget. Nämnden har vidtagit åtgärder i enlighet med handlingsplanen och beslutat att omfördela stadsdelsens buffert på 9 800 tkr till äldreomsorgen för år 2016

Kommungemensam verksamhets budgettram

- Verksamheten för IFO Barn och Familj redovisar ett överskott på 2 548 tkr. Avvikelsen består av att fältverksamheten under större delen av året inte varit verksam samt att en tjänst som verksamhetsutvecklare kring våld i nära relation inte lyckades tillsättas
- Den kommungemensamma verksamheten avseende produktion inom äldreomsorgen redovisar ett underskott på 2 151 tkr jämfört med budget. Avvikelsen beror på en felperiodisering avseende upphandling av Byttorpsklint

Investeringsredovisning

Investeringarna under år 2016 uppgår till totalt 798 tkr gällande investeringar på förskolan och en trapphiss på förskolan Norrbygården.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

2 ■ 14 ◆ 2 ● 0 ■ av 18 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för 16 av de 18 indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde).**
Stadsdelsnämnden har inte uppnått målvärdet. Hemtjänstgrupperna kommer fortsättningsvis att aktivt arbeta med planering så att färre antal personal knyts till varje arbetsschema
- **Andel personer i äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än sex månader, %.**
Nämnden ger ingen rimlig förklaring till att målvärdet inte nås
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %.**
Verksamheten kommer att kvalitetssäkra att alla erbjuds en personal som har extra kontakt med den enskilde, en så kallad socialt omsorgsansvarig
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %.**
Nämnden framhåller att det är av vikt att biståndshandläggaren följer upp biståndsbeslutet för att säkerställa att det överensstämmer med vad som utförs och hemtjänsttagarens behov
- **Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.**
Arbetet som har genomförts kring förbättrad kommunikation på förskolorna har de senaste åren ökat andelen föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan. Nämndens målvärde för perioden är inte uppnått men fortsatt arbete kommer att ske för att nå stadens målvärde
- **Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %.**
Jämfört med 2015 har gymnasiebehörigheten försämrats med drygt 4 procentenheter. Insatser som genomförs är bland annat digital utveckling, satsningar på ökad stolthet i våra skolor, fler förstelärare, särskilda insatser från Utvecklingsenheten på några skolor, projekten Hela Väster och En kommun fri från våld
- **Andel elever i åk 9 med minst godkänt i alla ämnen, %.**
Jämfört med 2015 har resultatet i snitt försämrats med 9,5 procentenheter. Nämnden redovisar samma förklaringar som målvärdet "Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram"
- **Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.**
Meritvärdet har minskat med drygt 18 poäng jämfört med 2015. Nämnden redovisar samma förklaringar som målvärdet "Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram"
- **Andel elever i grundskolan som upplever att lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, %.**
Resultatet är drygt 4 procentenheter lägre än målet. En insats som genomförts på många av skolorna i Väster är att rektor genomfört strukturerade intervjuer med elever från alla klasser, med syfte att bland annat få synpunkter om undervisning och skolmiljö direkt från eleverna

- **Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9, %.**
Resultatet är 2,6 procentenheter bättre än 2015. Insatser som genomförs på skolorna handlar om främjande, förebyggande och åtgärdande arbete, och finns inom ram för värdegrunds- och likabehandlingsarbetet på skolorna
- **Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.**
Resultatet ligger ungefär på samma nivå som förra året. Åtgärder som vidtagits är utvecklingsarbetet bedömning för lärande, BFL, samt arbetet för att alla vuxna i skolan ska visa att man tror på varje elevs förmåga och vilja
- **Andel elever i åk 8 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.**
Resultatet är sämre än 2015. Nämnden redovisar samma förklaringar som målvärdet "Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %."
- **Andel ekologiska livsmedel, %.**
En prisökning under hösten har inneburit att verksamheterna varit något mer återhållsamma med de ekologiska inköpen
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Förvaltningens personalfunktion har tagit fram en hälsoplan för att ge verksamhetens chefer ytterligare stöd i arbetet med att skapa friskare arbetsplatser. De statsbidrag som kommit skola, förskola och äldreomsorg till del har inneburit en ökad bemanning i flera verksamheter och bedöms vara en av anledningarna till den minskade sjukfrånvaron
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
En av förklaringarna till att målvärdet inte nås är att Byttorpsklints sommarvikarier är en del av statistiken
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.**
Nämnden har påbörjat ett arbete med friskronder och inventering av friskfaktorer i syfte att arbeta mer hälsofrämjande. Nämndens strategi för att minska sjukfrånvaron och förbättra hälsotalen är att öka medarbetarnas möjlighet till delaktighet och att skapa förutsättningar för cheferna att utöva sitt ledarskap

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått tio uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är två uppdrag ej genomförda.

1 ■ 1 ◆ 8 ● 0 ■ av 10 uppdrag

De uppdrag som ej är genomförda är:

- De administrativa rutinerna kring biståndsbedömningen ska ses över och förbättras. Enligt nämnden har det under hela 2016 pågått ett arbete med att kvalitetssäkra myndighetsprocessen inom äldreomsorgen
- Värdegrund/toleransarbetet Bra kompis ska återinföras i Borås Stads grundskolor. Nämnden uppger att planering har pågått i en gemensam process för hela grundskolan i Borås Stad

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Kunskapsöverföring ny organisation

Stadsrevisionen har under 2016 följt arbetet med kunskapsöverföring från Stadsdelarna till de nya facknämnderna. De tre stadsdelarna har haft en gemensam handlingsplan delas avseende förberedelse av de nya nämnderna och dels angående avslut av de gamla nämnderna. Planerna har b.l.a innefattat information och kunskapsöverföringsfrågor och syftat till att avsluta de gamla nämnderna och ge så goda förutsättningar för de nya som möjligt. Kunskapsöverföring i den nya förvaltningsorganisationen underlättas i viss mån genom samlokalisering inom förvaltningsövergripande verksamhetsområden, så kallade kluster.

Vitesföreläggande förskola

Skolinspektionen beslutade den 16 oktober 2014 om föreläggande med vite på 600 000 kr för att ansvariga i Borås Stad skyndsamt ska rätta till allvarliga brister i den kommunala förskolan. Efter överklagande sänktes vitet till 400 000 kr. Efter uppföljningsbesök ansåg Skolinspektionen att Borås kommun vidtagit sådana åtgärder att de påtalade bristerna var avhjälpta och beslutade den 4 juli 2016 att avsluta tillsynen. Stadsrevisionen har under året granskat kvaliteten i förskola och pedagogisk omsorg, resultatet av granskningen presenteras under rubrik Fördjupade granskningar.

Vitesföreläggande grundskola

Skolinspektionen har under 2016 genomfört ett stort antal granskningar avseende Borås Stads grundskolor. En majoritet av de granskade skolorna har fått förelägganden. Stadsrevisionen kommer särskilt granska kvaliteten i grundskolan 2017.

Ett gott liv var dag

Stadsrevisionen har granskat styrning, ledning och uppföljning av äldreomsorgsverksamheten i kommunen år 2013, granskningen visade att det finns skillnader i kvalitet och effektivitet. Detta ledde fram till projektet ”Ett gott liv var dag” som är en genomlysning av äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten som Stadskansliet genomfört. Det övergripande målet med projektet är alla som behöver stöd bemöts med respekt och målet är att varje individ ska kunna leva ett tryggt liv och känna välbefinnande, samt att det ska vara kvalitet i varje möte med den enskilde.

Projektet ledde fram till en handlingsplan med 47 förbättringsförslag, som delvis verkstälts under 2016. Därefter har projektet lämnats vidare till Sociala omsorgsnämnden samt nya Vård- och äldreomsorgsnämnden.

Äldreomsorgens kostnader

Ett av förbättringsförslagen i ”Ett gott liv var dag” ovan var att ”Göra en översyn av äldreomsorgens kostnader samt förslag till fördelnings- och uppföljningssystem”. Även i granskningen av Borås Stads årsredovisning 2015 uppmärksammades det stora negativa underskottet inom verksamheten äldreomsorg av Stadsrevisionen. Översynen presenterades för Kommunstyrelsen och har presenterats för Revisorsgruppen och innehåller sex stycken förbättringsområden:

- HSL, där Borås Stad ligger lågt när det gäller patienttid för den legitimerade personalen och har mycket delegerade insatser
- Brukartid, den del av tiden som omvårdnadspersonalen är hos den enskilde brukaren har minskat till 53 % år 2016. Rekommendationen från Rådet för Kommunala Analyser (RKA) att 75-80 % av den tillgängliga tiden är med brukaren.
- Minska variationer mellan olika hemtjänstgrupper
- Verksamhetsmått Vård- och omsorgsboende, att räkna fram relevanta nyckeltal som fångar upp boendets verksamhet och hur många personaltimmar som arbetas på boendet
- Verksamhetsmått hemtjänst, brukartid, kostnad per hemtjänststimme samt korta besök hos brukarna
- Tidsbegrepp, begrepp avseende arbetad tid, tillgänglig tid, planerad tid och utförd tid föreslås ingå i brukartidsmallen

Modersmålsundervisning

CFL ansvarar för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Verksamheten har cirka 2 300 grundskoleelever och 500 gymnasieelever. Respektive skolas rektor avgör om eleven har rätt att söka modersmålsundervisning, och modersmåls läraren avgör om eleven har de grundläggande kunskaperna i språket. Antal elever har ökat med cirka 1 000 de senaste två åren. Undervisningen sker på 32 språk varav de flesta studerar arabiska, somaliska och dari. CFL:s bedömning är att de i regel hittar lämpliga lärare, men att det kan vara svårt i enstaka språk. Ansvaret för modersmålsundervisningens kvalitet uppges vara delad, CFL:s rektor ansvarar för att rekrytera lämpliga lärare, svarar för det pedagogiska ledarskapet, samt för kompetensutveckling. Skolans rektor svarar för att underlätta för undervisningen genom att skapa goda förutsättningar för modersmåls läraren, samt att tillhandahålla lämpliga lokaler.

Inom ramen för den regelbundna tillsynen i Borås Stad prövar Skolinspektionen om ledningsstruktur och organisering av utbildningen inom CFL är förenlig med författningarnas krav (se Skolinspektionens dnr. 2016:4673).

Revidering av utvecklingsplan, Bildningsstaden Borås

Kommunfullmäktige reviderade Strategin bildningsstaden Borås i februari 2016. Dokumentet gäller för Stadsdelsnämnderna och Utbildningsnämnden till och med 2019, varpå dokumentet ska revideras. Stadsdelsförvaltningarna har fastställt två gemensamma utvecklingsplaner för 2016, en för förskola och en för grundskola. Varje enhet ska därefter ta fram en egen utvecklingsplan där de förhåller sig till förvaltningsgemensamma utvecklingsområden. I Stadsrevisionens granskningar av Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg/förskoleklass och fritidshem framgår att Bildningsstaden Borås inte fullt ut bryts ner på enheterna men att enheterna arbetar i varierande grad med de utvecklingsområden som identifierats i Bildningsstaden Borås och Utvecklingsplan 2016.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Elevdokumentation

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Elevdokumentation i grundskolan. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Kvaliteteten i förskolan och pedagogisk omsorg

Stadsrevisionen har granskat kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Kvaliteteten i förskoleklass- och fritidshemsverksamhet

Stadsrevisionen har granskat kvaliteten i förskoleklass och fritidshem. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Borås Stads flyktingmottagande

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktingmottagningen. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Sociala omsorgsnämnden.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 13 kontrollmoment, riskanalysen 31 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 22 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Presidie möte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-10-19 med nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Nämnden har under året inte uppnått målvärdena för 16 av 18 indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Flera av indikatorerna avseende Kommunfullmäktiges mål: Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga, går åt fel håll. Två av tio uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. Riskanalysen innehåller verksamhetsprocesser och administrativa kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Stadsdelsnämnd Öster 2016

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprovning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 17 250 tkr för Stadsdelsverksamheten, samtidigt som man redovisar ett underskott på 1 513 tkr för den Kommungemensamma verksamheten. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna. Stadsrevisionen noterar att buffert inte är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut för den Kommungemensamma verksamheten. Nämnden har inte beslutat om åtgärdsplan gällande underskott på den kommungemensamma verksamheten.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Stadsdelsverksamhets budgetram

Intäkter i form av statsbidrag från Migrationsverket har ökat kraftigt gentemot budget, särskilt till skolverksamheten.

- Förskolan redovisar ett överskott på 5 846 tkr. Överskottet beror främst på köpta/sålda platser, barn i behov av särskilt stöd samt en under året nystartad förskola med 1 400 tkr
- Grundskolan redovisar ett överskott på 4 300 tkr. Överskottet beror bland annat på intäkter från Migrationsverket samt vakanser inom elevhälsans verksamhet
- Individ- och familjeomsorg redovisar ett överskott på 5 512 tkr, som främst beror på få placeringar på institution/HVB
- Äldreomsorgen redovisar ett underskott på 8 132 tkr. Underskottet beror främst på hemtjänst och hemsjukvård, beroende bland annat på att det krävs att personalen utför 65% av sin arbetstid hos brukarna, där snittet för året är 52%. Gällande hemsjukvården beror underskottet främst på att man under året hyrt in en hög andel bemanningssjuksköterskor till stora kostnader.

Kommungemensam verksamhets budgetram

Orsaken till de negativa avvikelserna är den låga beläggningen på stadsdelsnämndens korttidsenheter och på vissa vård- och omsorgsboenden. Verksamhet på Dalsjövägen har intagningsstopp för att omdana boendena till trygghetsboende vilket har lett till ett intäktsbortfall på närmare 2 200 tkr. Arbetet med optimerad bemanning har enligt nämnden gett resultat.

Investeringsredovisning

Investeringarna under år 2016 uppgår till totalt 4 904 tkr. Budgeterade medel uppgick till 2 500 tkr, vilket innebär ett underskott med 2 404 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag enligt nedanstående.

9 8 1 0 av 18 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för 17 av de 18 indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

De indikatorer för vilka målvärdena inte har nåtts är:

- **Antal genomförda medborgardialoger**
Under året har tre medborgardialoger och en brukardialog (inga medverkande politiker, varför det inte räknas som medborgardialog) genomförts; kring utveckling av det gamla stationsområdet i Gånghester, Kransmossens friluftsområde, Träffpunkt Simonsland med temat bostäder för äldre samt nybyggnation på Hulda torg.
- **Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar**
Hemtjänstgrupperna kommer arbeta med planering så att ett färre antal personal knyts till varje arbetsschema. Målvärdet har även påverkats av att ett större antal vikarier varit inne i verksamheten
- **Andel personer i äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än sex månader**
Anledning till att målet inte nåtts är dels ett handhavandefel i verksamhetssystemet VIVA och dels att planerna inte blivit uppdaterade inom sex månader. Förslag till åtgärder ska diskuteras på områdesledning under våren
- **Antal lägenheter som är trygghetsbostäder**
Under 2016 har ett antal lägenheter Bokvämtcertifierats och omdanats till Trygghetsbostäder
- **Antal hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %**
Hemtjänstgrupperna kommer att arbeta med välkomstsamtal med nya hemtjänsttagare och kvalitetssäkra så att varje hemtjänsttagare har en kontaktperson
- **Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %**
Förskolorna arbetar för att ge barn och föräldrar en god introduktion och möjlighet till delaktighet i verksamheten
- **Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram**
Resultatet kan delvis förklaras med den ökade andelen nyanlända elever under senare år samt att verksamheterna inte alltid kunnat sätta in adekvata åtgärder till elever som är i behov av särskilt stöd
- **Andel elever i åk 9 med minst godkänt i alla ämnen**
Andel nyanlända, socioekonomiska faktorer samt elever i behov av särskilt stöd med olika svårigheter att tillägna sig alla ämnen med olika svårigheter förklarar varför man inte når målvärdet
- **Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9**
Differensen analyseras vara stor mellan olika skolor. Intensivträning i svenska och matematik har införts som en insats under året
- **Antal elever i grundskolan som upplever att lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, %**
Eleverna får göra planering tillsammans med läraren för att öka elevinflytandet

- **Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9, %**
Samtliga skolor har likabehandlingsplan och man genomför trygghetsvandringar på skolorna. Trånga skolmiljöer och i de mer utsatta områdena bidrar till otrygghet i skolorna
- **Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %**
Samtliga skolor arbetar med bedömning för lärande (BFL), de skolenheter som arbetat längst med det uppvisar en högre förväntansgrad
- **Andel elever i åk 8 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %**
Skolorna har tagit emot många nyanlända på kort tid vilket påverkat måluppfyllelsen
- **Andel ekologiska livsmedel, %**
Målet har ej varit möjligt att uppnå då verksamheten, främst äldreomsorgen, arbetat för att minska sitt ekonomiska underskott och ekologiska livsmedel fortfarande är dyrare än konventionella
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Nämnden har inte uppnått målvärdet och trenden går åt fel håll i jämförelse med föregående år. Kartläggning av sjukfrånvaron samt systematiskt hälsoplansarbete inom varje verksamhetsområde har genomförts. Arbetsplatser med hög sjukfrånvaro arbetar med åtgärdsplaner för att minska både kort- och långtidssjukfrånvaro
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten**
Nämnden har inte uppnått målvärdet men utfallet är en förbättring jämfört med tidigare år. På grund av sjukfrånvaro och vakanser är det nödvändigt med en viss användning av timavlönade
- **Hälsa, 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %**
Nämnden har inte uppnått målvärdet men utfallet är en förbättring jämfört med tidigare år. Ett långsiktigt arbete med att skapa organisatoriska förutsättningar för hälsofrämjande arbetsmiljö har påbörjats inom stadsdelsförvaltningen, men det kan ta tid innan man ser effekter på sjukfrånvaron

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit nio egna indikatorer med målvärden, vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående

1 ■ 0 ◆ 8 ● 0 ■ av 9 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2016 fått 14 uppdrag från Kommunfullmäktige, av dessa är tre uppdrag ej genomförda.

0 ■ 3 ◆ 11 ● 0 ■ av 14 uppdrag

De uppdrag som ej är genomförda är:

- **Olika typer av boenden ska finnas, från trygghetsboenden till vård- och omsorgsboenden. Kommunen har en viktig roll i att stimulera tillkomsten av sådana boenden och en plan som bland annat fastställer hur detta arbete ska bedrivas ska finnas klar under 2016**
Nämndens kartläggning samt en delrapport med en åtgärdsplan avseende bostäder för äldre har överlämnats till Vård- och äldrenämnden
- **Stadsdelsnämnderna uppdras tillämpa SkolFam-modellen**
Nämndens (SDN Väster) utredning om stärkt familjehemsvård med tillämpning av modellen lämnades till Kommunstyrelsen i oktober för ställningstagande

- **Värdegrund/toleransarbetet bra kompis ska återinföras i Borås Stads grundskolor**
En projektledare har anställts på deltid för att ta fram en plan för hur konceptet ska återinföras i Borås Stads grundskolor. Hitintills har projektgruppen arbetat fram ett förslag på olika aktiviteter.

Nämndens uppdrag med målvärden

Nämnden har avseende 2016 antagit sex egna uppdrag, av dessa är fyra uppdrag ej genomförda.

0 4 2 0 av 6 nämndens uppdrag

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Kunskapsöverföring ny organisation

Stadsrevisionen har under 2016 följt arbetet med kunskapsöverföring från Stadsdelarna till de nya facknämnderna. De tre stadsdelarna har haft en gemensam handlingsplan delas avseende förberedelse av de nya nämnderna och dels angående avslut av de gamla nämnderna. Planerna har bl.a innefattat information och kunskapsöverföringsfrågor och syftat till att avsluta de gamla nämnderna och ge så goda förutsättningar för de nya som möjligt. Kunskapsöverföring i den nya förvaltningsorganisationen underlättas i viss mån genom samlokalisering inom förvaltningsövergripande verksamhetsområden, så kallade kluster.

Vitesföreläggande förskola

Skolinspektionen beslutade den 16 oktober 2014 om föreläggande med vite på 600 000 kr för att ansvariga i Borås Stad skyndsamt ska rätta till allvarliga brister i den kommunala förskolan. Efter överklagande sänktes vitet till 400 000 kr. Efter uppföljningsbesök ansåg Skolinspektionen att Borås kommun vidtagit sådana åtgärder att de påtalade bristerna var avhjälpta och beslutade den 4 juli 2016 att avsluta tillsynen. Stadsrevisionen har under året granskat kvaliteten i förskola och pedagogisk omsorg, resultatet av granskningen presenteras under rubrik *Fördjupade granskningar*.

Vitesföreläggande grundskola

Skolinspektionen har under 2016 genomfört ett stort antal granskningar avseende Borås Stads grundskolor. En majoritet av de granskade skolorna har fått förelägganden.

Ett gott liv var dag

Stadsrevisionen har granskat styrning, ledning och uppföljning av äldreomsorgsverksamheten i kommunen, vilket visade att det finns skillnader i kvalitet och effektivitet. Detta ledde fram till projektet "Ett gott liv var dag" som är en genomlysning av äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten som Stadskansliet genomfört. Det övergripande målet med projektet är alla som behöver stöd bemöts med respekt och målet är att varje individ ska kunna leva ett tryggt liv och känna välbefinnande, samt att det ska vara kvalitet i varje möte med den enskilde.

Projektet ledde fram till en handlingsplan med 47 förbättringsförslag, som delvis verkställdes under 2016. Därefter har projektet lämnats vidare till Sociala omsorgsnämnden samt nya Vård- och äldrenämnden.

Äldreomsorgens kostnader

Ett av förbättringsförslagen i "Ett gott liv var dag" ovan var att "Göra en översyn av äldreomsorgens kostnader samt förslag till fördelnings- och uppföljningssystem". Även i granskningen av Borås Stads årsredovisning 2015 uppmärksammades det stora negativa underskottet inom verksamheten äldreomsorg av Stadsrevisionen. Översynen presenterades som en slutrapport 2017-01-17 för Kommunstyrelsen och har även presenterats för Revisorsgruppen. Slutrapporten innehåller sex stycken förbättringsområden:

- HSL, där Borås Stad ligger lågt när det gäller patienttid för den legitimerade personalen och har mycket delegerade insatser
- Brukartid, den del av tiden som omvårdnadspersonalen är hos den enskilde brukaren har minskat till 53 % år 2016. Rekommendationen från Rådet för Kommunala Analyser (RKA) att 75-80 % av den tillgängliga tiden är med brukaren.
- Minska variationer i brukartid mellan olika hemtjänstgrupper
- Verksamhetsmätt Vård- och omsorgsboende, att räkna fram relevanta nyckeltal som fångar upp boendets verksamhet och hur många personaltimmar som arbetas på boendet
- Förtydligande av verksamhetsmätt hemtjänst, brukartid, kostnad per hemtjänsttimme samt korta besök hos brukarna
- Tidsbegrepp, begrepp avseende arbetad tid, tillgänglig tid, planerad tid och utförd tid föreslås ingå i brukartidsmallen för hemtjänsten

Modersmålsundervisning

CFL ansvarar för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Verksamheten har cirka 2 300 grundskoleelever och 500 gymnasieelever. Respektive skolas rektor avgör om eleven har rätt att söka modersmålsundervisning, och modersmålsläraren avgör om eleven har de grundläggande kunskaperna i språket. Antal elever har ökat med cirka 1 000 de senaste två åren. Undervisningen sker på 32 språk varav de flesta studerar arabiska, somaliska och dari. CFL:s bedömning är att de i regel hittar lämpliga lärare, men att det kan vara svårt i enstaka språk. Ansvaret för modersmålsundervisningens kvalitet uppges vara delad, CFL:s rektor ansvarar för att rekrytera lämpliga lärare, svarar för det pedagogiska ledarskapet, samt för kompetensutveckling. Skolans rektor svarar för att underlätta för undervisningen genom att skapa goda förutsättningar för modersmålsläraren, samt att tillhandahålla lämpliga lokaler.

Inom ramen för den regelbundna tillsynen i Borås Stad prövar Skolinspektionen om ledningsstruktur och organisering av utbildningen inom CFL är förenlig med författningarnas krav (se Skolinspektionen dnr. 2016:4673).

Revidering av utvecklingsplan, Bildningsstaden Borås

Kommunfullmäktige reviderade Strategin bildningsstaden Borås i februari 2016. Dokumentet gäller för Stadsdelsnämnderna och Utbildningsnämnden till och med 2019, varpå dokumentet ska revideras. Stadsdelsförvaltningarna har fastställt två gemensamma utvecklingsplaner för 2016, en för förskola och en för grundskola. Varje enhet ska därefter ta fram en egen utvecklingsplan där de förhåller sig till förvaltningsgemensamma utvecklingsområden. I Stadrevisionens granskningar av Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg/förskoleklass och fritidshem framgår att Bildningsstaden Borås inte fullt ut bryts ner på enheterna men att enheterna arbetar i varierande grad med de utvecklingsområden som identifierats i Bildningsstaden Borås och Utvecklingsplan 2016.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Elevdokumentation

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Elevdokumentation i grundskolan. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Kvaliteteten i förskolan och pedagogisk omsorg

Stadsrevisionen har granskat kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Kvaliteteten i förskoleklass- och fritidshemsverksamhet

Stadsrevisionen har granskat kvaliteten i förskoleklass och fritidshem. Stadsdelsnämnderna har granskats. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Stadsdelsnämnd Norr.

Borås Stads flyktningmottagande

Stadsrevisionen har under året genomfört en fördjupad granskning av Kommunstyrelsens, nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter som berör flyktningmottagningen. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Hemlöshet och boendelösningar i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat om Borås Stads verksamhet med boendelösningar för hemlösa är ändamålsenlig. Resultatet av granskningen och Stadsrevisionens bedömningar redovisas i revisionsredogörelsen för Sociala omsorgsnämnden.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser och upprätta planer för intern kontroll. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll omfattar 28 kontrollmoment. Riskanalysen omfattar 46 identifierade risker där en risk inte är bedömd. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Stadsdelsnämnden Öster den 9 februari 2017. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har gjort en egen riskanalys. Stadsdelsnämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes 2016-09-08 med Stadsdelsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Stadsdelsnämnd Östers årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från redovisningen i Stratsys en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom fullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag, och att nämnden anger åtgärder som kan leda till att målen nås.

Stadsdelsnämnd Öster har under året inte uppnått målvärdena för 17 av 18 indikatorer. Åtgärder för att nå målen har vidtagits under året. Tre av totalt 14 uppdrag har genomförts. Stadrevisionen bedömer att stadsdelsnämnden anger rimliga förklaringar till varför uppdragen inte har genomförts, samt anger rimliga åtgärder som kan leda till att uppdragen kan genomföras.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Granskning av Borås Stads årsredovisning 2016

Inledning

Enligt kommunallagen ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsbokslutet är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige beslutat.

Kommunstyrelsen har ansvar för att upprätta en årsredovisning för Borås Stad enligt lagen om kommunal redovisning (KRL), rekommendationerna från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och God Redovisningssed. Stadsrevisionen har granskat årsredovisning för Borås Stad 2016. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag för revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande prövning av ansvarsfrihet. Följande revisionsfrågor har besvarats:

- **Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning, gällande rekommendationer och god redovisningssed?**
- **Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)**
- **Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?**
- **Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för kommunen?**
- **Har balanskravet uppfyllts?**
- **Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Kommunfullmäktiges beslutade finansiella mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?**

Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt God revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig säkerhet för bedömning. Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 8 kap kommunallagen, d v s att årsbokslut och årsredovisning upprättats
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser
- Att årsredovisningen även omfattar en sammanställd redovisning
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed
- Att redovisningen följt lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser Borås Stad)
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret)

Övriga delar har granskats översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats. Stadsrevisionen har speciellt granskat följande:

- Särskild avtalspension och visstidspension (RKR 2.2)
- Skatteintäkter (RKR 4.2)
- Redovisning av bidrag till infrastrukturella investeringar (RKR 6.2)
- Upplysningar om och värdering av pensionsmedel och pensionsförpliktelser (RKR 7.1 och 17.1)
- Sammanställd redovisning (RKR 8.2)
- Avsättningar och ansvarsförbindelser (RKR 10.2)
- Materiella anläggningstillgångar och komponentavskrivning (RKR 11.4) samt skriften Komponentavskrivningar (K3)
- Redovisning av hyres/leasingavtal (RKR 13.2)
- Kassaflöden (RKR 16.2)
- Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar (RKR 18.1)
- Nedskrivningar (RKR 19)

Ansvarig nämnd/styrelse

Kommunstyrelsen i Borås Stad är ansvarig.

Metod

Granskningen har grundats på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen har innefattat att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapsammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentrerats till områden där risken för väsentliga fel är störst. Bedömning av om årsredovisningen är rättvisande, dvs att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande, har genomförts. Granskningen är genomförd med kontrollmålsmetodik och med ett kvalitetssäkrat systemstöd¹.

Stickprov av nämndernas specifikationer har genomförts.

Projektorganisation

Anna Duong är granskningsledare och Anna Sandström är granskningsmedarbetare.

¹ Revisionskontoret i Borås, Revisionskontoren i Norrköping, Linköping, Gävle och Revisionskontoret i Sörmlands läns landsting använder ett gemensamt systemstöd för granskning av årsredovisning

Granskningsresultat

Omfattning

Granskningen av årsredovisningen/externredovisningen omfattar

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Sammanställd redovisning/koncernredovisning
- Noter till resultat- och balansräkning, finansieringsanalys och specifikationer till bokslutets olika delar.

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god. Stadsrevisionen bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av koncernen Borås Stads verksamhet, upplysning om ekonomi och ställning, händelser av väsentlig betydelse, förväntad utveckling samt andra förhållanden av vikt.

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning” enligt 8 kap 5 § kommunallagen, och sedan 1 januari 2013 enligt 8 kap 1 § kommunallagen föreligger krav på att ”Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Stadsrevisionen noterar att Kommunfullmäktiges budget och årsredovisningen har en skrivning om god ekonomisk hushållning, men Kommunfullmäktige har inte beslutat om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Måluppföljning

Lagstiftningen fokuserar på god ekonomisk hushållning och på att öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen. Lagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Uppföljning av dessa mål ska göras i delårsrapport och årsredovisning. Kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2016 innefattar Vision 2025 och strategiska målområden. I beredningen av budgeten har Kommunstyrelsen kopplat indikatorer med målvärden till målområdena. Budget och redovisning av mål ska hanteras inom styr- och ledningssystemet.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts i enlighet med kommunallagen. Stadsrevisionen konstaterar att förvaltningsberättelsen i Borås Stads årsredovisning innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv.

Stadsrevisionens bedömning av måluppfyllelsen grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål och uppdrag som inte är helt genomförda inte kan bedömas med revisionell säkerhet.

Stadsrevisionen konstaterar att Borås Stads nämnder inte har uppnått målvärdet för 36 av 47 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt, vilket motsvarar 77 %. För två indikatorer anges inget utfall.

När det gäller uppdragen bedöms de uppdrag som gäller för 2016, vilket innebär att tidigare uppdrag inte tas med i ansvarsprovningen. Av 58 uppdrag som Kommunfullmäktige givit nämnder och styrelsen 2016 har 22 inte genomförts, vilket motsvarar 38 %. Kommunstyrelsen har i uppföljningen

av uppdragen föreslagit att tio uppdrag som inte är genomförda ska avslutas. Tre av dessa uppdrag anses ingå i det löpande arbetet. Stadsrevisionen bedömer att detta sätt att hantera uppdragen medför en risk för att Kommunfullmäktiges budgetbeslut inte följs.

Stadsrevisionen konstaterar att målpuffyllelsen är bristfällig och att orsakerna till att målvärdena inte nås och att uppdragen inte har genomförts inte analyseras.

Avstämning av balanskravet

Stadsrevisionen noterar att den presenterade balanskravsutredningen, som anger ett balanskravsresultat för 2016 på 102,3 mnkr, följer 4 kap 3a § lagen om kommunal redovisning när det gäller struktur och innehåll. Stadsrevisionen noterar att resultatutjämningsreserven är oförändrad från föregående år och uppgår till 250 mnkr i bokslutet.

Finansiella mål

Stadsrevisionen bedömer att finansieringsanalysen redovisar Borås Stads finansiering och investeringar under räkenskapsåret på ett rättvisande sätt.

Borås Stads övergripande finansiella mål enligt Kommunfullmäktiges budget 2016 är att soliditeten ska uppgå till 80 %, självfinansiering av tillgångsökningen ska uppgå till 80-100 % och att årets resultat ska vara 2-3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Stadsrevisionen konstaterar att det långsiktiga målet om soliditeten samt självfinansiering av tillgångsökningen inte uppnås, men bedömer att målet om årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag uppnås.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med 4 kap 1§ 1a KRL gällande lång- och korttidsfrånvaro och fördelning på män och kvinnor. Enligt 4 kap 1§ 1a punkt 3 KRL, ska därutöver uppgift lämnas om sjukfrånvaro, i procent, för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år samt 50 år eller äldre. Förvaltningsberättelsen innehåller inte den senare informationen.

Resultaträkning

Stadsrevisionen bedömer att resultaträkningen redovisar samtliga intäkter och kostnader och ger en rättvisande bild av årets resultat samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret.

Driftredovisning

Stadsrevisionen noterar att några nämnder har fått utökat kommunbidrag i förhållande till Kommunfullmäktiges budget under år 2016 utan formella beslut i Kommunstyrelse eller Kommunfullmäktige.

Nedskrivning

I årets bokslut har nedskrivningar gjorts med totalt 52 mnkr, varav 33 mnkr avser anläggningslån genom ändrad redovisningsprincip, 17 mnkr avser ombyggnad av Bodaskolan, våning 4, och 2 mnkr finansiella tillgångar/ långfristig utlåning. Bedömningen är att nedskrivningarna är i enlighet med RKR 19.

Leasing

Enligt RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Borås Stad redovisar inte sina leasade objekt som en anläggningstillgång i balansräkningen utan endast som en leasingkostnad i resultaträkningen.

Upplysningar ska lämnas om finansiella leasingavtal överstigande tre år. I Borås Stads årsredovisning har samtliga hyres-/leasingavtal betraktats som operationella och bokförts direkt som kostnader,

och finansiella leasingavtal finns inte redovisade i balansräkningen. En sammanställning av externa hyreskostnader för objekt över 500 tkr görs under rubriken ”tillämpade redovisningsprinciper”. Bedömningen är att Borås Stad inte följer RKR:s rekommendation (13.2) fullt ut.

Balansräkning

Stadsrevisionen bedömer att balansräkningen i sammandrag redovisar stadens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen. Även övriga ansvarsförbindelser tas upp inom linjen.

Stadsrevisionen noterar att Balansräkningen inte är uppställd i enlighet med 5 kap 2 § lagen om kommunal redovisning. Poster som Övriga materiella anläggningstillgångar, Bidrag till infrastruktur, Resultatutjämningsreserv och Övrigt eget kapital saknas i Balansräkningen. Stadsrevisionen konstaterar att uppgifterna finns i noterna till Balansräkningen med undantag för bidrag till infrastruktur som inte redovisas.

Nya avsättningar har gjorts under året uppgående till 28 mnkr (exklusive avsättning för pensioner) vilka bedöms vara i överensstämmelse med RKR 10.2.

Enligt RKR 10.2 avsättningar och ansvarsförbindelse, ska upplysningar lämnas för varje avsättning. Årsredovisningen lämnar upplysningar för avsättningarna enligt första delen i RKR 10.2 (a – e), men inte enligt andra delen (a – c).

Pensioner

Enligt RKR:s rekommendation 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser, ska det framgå av förvaltningsberättelsen vilka tillgångsslag som förvaltrade pensionsmedel placerats i och vilken avkastning som uppnått. Förvaltningsberättelsen i Borås Stads årsredovisning innehåller inte den informationen, eftersom ingen finansiell placering för pensionsändamål görs.

Borås Stad har under ett antal år gjort extra avsättningar avseende pensioner intjänade före år 1997. För år 2016 görs en avsättning på 72 mnkr, och den utgående avsättningen är 400 mnkr. Denna avsättning utgör en del av den pensionsskuld som enligt lagen om kommunal redovisning ska redovisas som ansvarsförbindelse (den s k blandmodellen). Blandmodellen har varit omdiskuterad, och det har blivit vanligt att kommuner gör extra avsättningar. Förfarandet överensstämmer med vedertagen redovisningspraxis i andra verksamheter, men går alltså emot gällande lagstiftning för kommunal redovisning. Stadsrevisionen noterar att avsättningens storlek på 72 mnkr inte motiveras i underlaget för specifikationen.

Komponentavskrivningar

Enligt skriften Komponentavskrivningar RKR ska byggnader, gator och vägar skrivas av genom komponentavskrivning. I RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar, uttrycks ett krav på tillämpning av komponentavskrivning. I redovisningsprinciperna ska upplysas om vilka avvägningar och prioriteringar som har gjorts och hur långt man har kommit i processen att gå över till komponentavskrivning. Av praktiska skäl anser RKR att övergången till komponentavskrivning bör vara framåtriktad, varför bokfört värde vid senast föregående bokslut i normalfallet utgör utgångspunkten för fördelning på olika komponenter.

I årsredovisningens avsnitt om Tillämpade redovisningsprinciper framgår att man från och med år 2014 har tillämpat komponentavskrivning för nya fastigheter och anläggningar. Från och med år 2017 kommer komponentavskrivning att tillämpas för samtliga fastigheter i Borås Stad. För gator och vägar är samtliga nya objekt införda med komponentavskrivning (K3). För äldre objekt tillämpas komponentavskrivning ännu inte.

Stadsrevisionen noterar att Kommunstyrelsen och nämnderna genomför en process för komponentavskrivning. Detta är i enlighet med RKR:s rekommendationer gällande övergång till komponentavskrivning.

Exploateringsredovisning

Exploateringsredovisningen av Viared Västra har granskats av en extern konsult. Granskningen visar att det finns utarbetade kalkylunderlag och beslutsunderlag. Av underlagen framgår det vad som ingår i respektive delmoment av projektet samt kostnaderna för de olika delmomenten. Prissättningen för försäljningen av tomterna för området Viared Västra har fastställts av Kommunfullmäktige. Granskningen visar att exploateringsredovisningen för Viared Västra sker i enlighet med god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Sammanställd redovisning/koncernredovisning

Bedömningen är att årets sammanställda redovisning har upprättats på ett korrekt sätt innebärande att interna poster har eliminerats. Underlaget till koncernredovisningen är tillfredsställande och konsolideringen har gjorts med sådan noggrannhet att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning per balansdagen.

Stadsrevisionen vill framhålla vikten av att den finansiella informationen till Kommunfullmäktige med utgångspunkt från koncernredovisningen ger en rättvisande bild av Borås Stads riskexponering. Internbanken gör all upplåning för kommunkoncernen och eftersträvar att låna ut till kommunens bolag till marknadsmässig räntesats. Internbankens upplåning sker genom externupplåning som består av emissioner av certifikat och obligationer på kapitalmarknaden samt finansiering hos Kommuninvest.

Stadsrevisionen vill framhålla att Borås Stad som koncern har en betydande skuldsättning, och som ägare av de kommunala företagen är det givetvis ytterst Borås Stad som tar riskerna vid lånefinansiering av investeringar. Kommunens långfristiga skulder uppgår till 24 mnkr medan koncernens långfristiga skulder uppgår till 3 696 mnkr. Internbankens totala utlåning till bolagen uppgick 2016-12-31 till 5 790 mnkr.

Enligt RKR 8.2 Sammanställd redovisning, ska den gemensamma förvaltningsberättelsen upplysa om väsentliga personalförhållanden i kommunkoncernen. Stadsrevisionen bedömning är att upplysningar om bolagens personalförhållanden saknas i Borås Stads årsredovisning.

Stadsrevisionen noterar att den finansiella analysen i årsredovisningen har utvecklats när det gäller den sammanställda redovisningen och koncernens resultat och finansiella ställning.

Investeringsredovisning

Investeringsredovisningen ger en god information om godkänd utgift, förbrukade medel vid årets början och slut samt återstående medel.

Övriga iakttagelser

I årsredovisningen framhålls att denna i första hand är ett analyserande beslutsunderlag för Kommunfullmäktige, men att årsredovisningen successivt ska utvecklas för att kunna ge information till en vidare målgrupp. En tydligare struktur, analys och ökad tillgänglighet ska eftersträvas. Stadsrevisionen bedömer att denna utvecklingsprocess är väsentlig. De analytiska delarna av årsredovisningen behöver utvecklas. Genomarbetning till ett mindre omfång med en tydligare struktur och en pedagogisk utformning behöver prioriteras om det ska vara möjligt att nå ut till en vidare målgrupp. Med dagens utformning och omfattning kan inte årsredovisningen bedömas vara tillgänglig för boråsarna eller andra målgrupper. Utöver en utveckling av huvuddokumentet bör en kortfattad pedagogisk version av årsredovisningen som kommuniceras genom stadens hemsida också upprättas.

Stadsrevisionen bedömer att den personalekonomiska redovisningen bör utvecklas genom analyser av orsakssamband och förändringar över tid. Redovisningen av personalförhållanden är i allt väsentligt beskrivande och innehåller ingen analys om hur Staden ska hantera centrala problem som hög sjukfrånvaro och kompetensförsörjning. Stadsrevisionen har i fördjupade granskningar 2016 och 2015 bedömt att Kommunstyrelse, nämnder och bolag inte når upp till det personalpolitiska programmets målsättningar om konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Orsaken till dessa förhållanden analyseras inte i personalredovisningen och åtgärder anvisas inte.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis bedömer Stadsrevisionen att Borås Stads årsredovisning i huvudsak är upprättad enligt God redovisningssed, lagen om kommunal redovisning, kommunallagen och RKR:s rekommendationer. Resultat och ekonomisk ställning redovisas på ett rättvisande sätt.

Stadsrevisionen bedömer att årsredovisningen gör avsteg från delar av RKR:s rekommendationer avseende RKR 13.2 redovisning av finansiella hyres-/leasingavtalen, RKR 10.2 avsättningar och ansvarsförbindelse, 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser, RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar och RKR 8.2 Sammanställd redovisning.

Stadsrevisionen noterar att Borås Stad inte har upprättat riktlinjer för god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunallagen. Vidare konstaterar Stadsrevisionen att upplysningar avseende sjukfrånvaro i procent, för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år samt 50 år eller äldre saknas i förvaltningsberättelsen enligt lagen om kommunal redovisning.

Stadsrevisionen noterar att Balansräkningen inte är uppställd i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Poster som Övriga materiella anläggningstillgångar, Bidrag till infrastruktur, Resultatutjämningsreserv och Övrigt eget kapital saknas i Balansräkningen. Stadsrevisionen konstaterar att uppgifterna finns i noterna till Balansräkningen med undantag för bidrag till infrastruktur som inte redovisas.

Stadsrevisionen konstaterar att det föreligger brister i måluppfyllelse när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer och i genomförandet av Kommunfullmäktiges uppdrag till styrelsen/nämnderna. Stadsrevisionen bedömer att analysen av avvikelserna när det gäller indikatorer och uppdrag är otillräcklig.

Bedömning av delårsrapport jan-aug 2016

Bakgrund

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Kommunstyrelsens ansvar att i delårsrapporten och årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Enligt lagen om kommunal redovisning ska kommunen upprätta en delårsrapport där en årsprognos ska ingå. Rapporten bör ha samma struktur som en årsredovisning, d v s innehålla en förvaltningsberättelse, balansräkning och resultaträkning. I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. En sammanställd redovisning (koncernredovisning) bör också finnas med enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Enligt bestämmelserna i Kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige beslutat om. Ett viktigt underlag för revisorerna är Kommunstyrelsens analys i förvaltningsberättelsen. Kommunallagen ställer inte samma krav på granskning av en delårsrapport som på en årsredovisning. Vår bedömning baseras på en genomgång av Kommunstyrelsens redovisning och analys i delårsrapporten, och på en översiktlig granskning av kommunens bokslut och den sammanställda redovisningen.

Kommunstyrelsens delårsrapport och revisorernas bedömning ska behandlas av Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten under året, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas.

Beslutade mål

Revisorernas uppdrag är att bedöma om delårsrapportens ekonomiska resultat är förenligt med Kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål.

Kommunfullmäktige fastställde i budget för 2016 följande finansiella mål för kommunen:

- Årets resultat ska uppgå till minst 2-3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag
- Soliditeten ska ligga på ca 80 % (I tabell anges 68,6 %)
- Självfinansieringen av tillgångsökningen ska vara 80-100 %

I Kommunfullmäktiges budget för år 2016 har målvärden formulerats för 47 indikatorer kopplade till 8 strategiska målområden som ingår i Borås Vision 2025. Kommunfullmäktige har därutöver formulerat 101 särskilda uppdrag till nämnderna enligt delårsrapporten.

Bedömningar

Första revisorsgruppen konstaterar att Kommunfullmäktige utifrån god ekonomisk hushållning har fastställt dels finansiella mål, dels ett antal indikatorer med målvärden.

Kommunstyrelsen har upprättat en sammanställd resultat- och balansräkning för hela kommunkoncernen inkluderande Borås Stad, de kommunala bolagen och kommunens andel i Sjuhärads kommunalförbund och Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund.

För hela kommunkoncernen redovisas ett resultat per 2016-08-31 på + 745 mnkr (+199 mnkr för delåret 2015) efter finansnetto. I resultatet ingår en jämförelsestörande intäkt på 348 mnkr avseende

AB Bostäder i Borås reavinst vid avyttring av delar av lägenhetsbeståndet. Prognosen för helåret är + 672 mnkr (+ 207 mnkr för delåret 2015). Borås Stad redovisar ett resultat per augusti på + 228 mnkr (+ 65 mnkr för delåret 2015).

Balans- och resultaträkningar är upprättade i enlighet med Lagen om kommunal redovisning. Två noter kopplade till verksamhetens intäkter och kostnader finns i resultaträkningen.

Det finansiella målet för Borås Stad är att resultatet bör uppgå till lägst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet uppgår 6,0 % till delårsboks slutet. Det finansiella målet uppnås därmed i delårsboks slutet. Borås Stad prognostiserar ett resultat på 2,7 % av skatter och generella statsbidrag för helåret.

När det gäller det finansiella målet soliditet anges i texten i budget för 2016 ett mål på ca 80 %, och i tabell ett soliditetsmål för år 2016 på 68,6 %. Utfallet anges inte i delårsrapporten. En beräkning med utgångspunkt från föreliggande balansräkning ger utfallet 41 % för kommunen och 44 % för koncernen (koncernens soliditet uppgick till 40 % i delårsrapporten för år 2015).

För kommunen prognostiseras en självfinansieringsgrad för investeringarna på 95 % för 2016.

Balanskravsresultatet för 2016 beräknas till 143 mnkr.

Resultatet i nämndernas driftredovisning prognostiseras till -11 mnkr för helåret, vilket är en betydande förbättring jämfört med föregående år.

31 av 47 indikatorer avseende Kommunfullmäktiges mål har följts upp efter tertial två, varav fyra indikatorers utfall avser 2015 års utfall. En redovisning och uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag görs också i delårsrapporten. Sex av totalt 31 målvärden för indikatorerna har uppnåtts efter tertial två. 27 av totalt 101 uppdrag bedöms som genomförda.

Sammanfattningsvis bedömer Första revisorsgruppen att den av Kommunstyrelsen upprättade delårsrapporten uppfyller lagstiftarens formella krav och Rådet för kommunal redovisningsrekommendationer avseende innehåll och utformning.

Första revisorsgruppen konstaterar att Kommunfullmäktige behandlar delårsrapporten i november månad. Detta medför att tiden för att vidta eventuella åtgärder före årets slut blir mycket kort. Brorström, m fl framhåller att delårsrapporter som utarbetas per augusti månad - med behandling i Kommunfullmäktige i oktober – inte kan bidra till att förstärka styrningen. Risken är att dessa delårsrapporter endast uppfyller lagstiftarens formella krav, men inte dennes intentioner.^[1]

Första revisorsgruppen bedömer att perioden för delårsrapporten och dess behandling (november) i Kommunfullmäktige ligger för sent för att kunna utgöra ett underlag för styrning. De brister i måluppfyllelse avseende verksamhet som identifierats i denna rapport, är svåra att hinna åtgärda under 2016.

Borås den 24 oktober 2016

FÖRSTA REVISORSGRUPPEN

Nils-Gunnar Blanc

Ingwer Kliche

Bill Johansson

Bo-Lennart Bäcklund

Olle Hermansson

Lennart Krok

^[1] Björn Brorström, Ola Eriksson, Anders Haglund. Kommunal redovisningslag – beskrivning och tolkning. 7 uppl. Lund: Studentlitteratur, 2014 s 113

Stadsrevisionens årsberättelse 2016

Inledning

Stadsrevisionen arbetar för att främja en effektiv och ändamålsenlig kommunal verksamhet utifrån ett helhetsperspektiv. Stadsrevisionen är samtidigt medborgarnas förlängda arm för att kontrollera att kommunala beslut och aktuell lagstiftning följs. Revisionen skall också följa god revisions sed. Revisorernas uttalande i revisionsberättelser ligger till grund för ansvarsprövning. Revisorerna prövar

- om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- om räkenskaperna är rättvisande
- om den interna kontrollen som görs är tillräcklig

Revisionsplanen för revisionsåret har i allt väsentligt kunnat fullföljas. Granskningarnas resultat redovisas genom fortlöpande kommunikation med Kommunfullmäktige, berörda nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag. Bedömningar, slutsatser och rekommendationer kommuniceras med berörd nämnd eller styrelse.

Nämndens verksamhet

Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Statsbidrag	0	0	0	0	0
Avgifter och övriga intäkter	819	543	219	426	207
Summa intäkter	819	543	219	426	207
Personal	-4 306	-3 915	-4 475	-4 487	-12
Lokaler	-277	-286	-293	-293	0
Övrigt	-837	-818	-601	-753	-152
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-5 420	-5 019	-5 369	-5 533	-164
Buffert (endast i budget)					
Nettokostnad	-4 601	-4 476	-5 150	-4 450	43
Kommunbidrag	4 300	4 350	4 450	4 450	0
Resultat efter kommunbidrag	-301	-126	-700	-657	43
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	600	750	700	700	0
Resultat jfr med tillgängliga medel	299	624	0	43	43
Ackumulerat resultat	1 757	1 631	931	974	43

Resultatanalys

Intäkterna är högre än budgeterat på grund av ökad debitering mot bolagen för lekmanrevision samt fördjupade granskningar. Personalkostnaderna är högre än budgeterat beroende på feldebiterade förtroendevaldas arvoden som utfallit år 2016 som tillhört år 2015. Tjänstekostnaderna är högre än budgeterat beroende på en upphandlad granskning som utfördes av PWC samt högre kostnader än budgeterat för inköp och implementering av dataprogrammet Hogia Audit.

Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Revision	-4 601	-4 476	-5 150	-5 107	-43
Summa	-4 601	-4 476	-5 150	-5 107	-43

Verksamhetsanalys

Organisation

De 12 förtroendevalda revisorerna är uppdelade i två grupper med olika revisionsområden. Revisorerna har bevakningsansvar för specifika nämnder. För varje revisorsgrupp utses Kommunfullmäktige en ordförande och en vice ordförande, ur den gruppen utses även lekmanarevisorer för de kommunala bolagen. Ordförandena och vice ordförandena från revisorsgrupperna utgör Revisorskollegiet. Kommunfullmäktige väljer bland Revisorskollegiets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Dessa utgör revisorskollegiets presidium. Revisorskollegiet fullgör Stadsrevisionens samtliga nämnduppgifter, medan revisorsgrupperna hanterar granskningsfrågorna.

Personalstyrkan vid revisionskontoret har under större delen av året uppgått till fem personer. Revisionskontorets personal utgörs av tre män och två kvinnor. Stadsrevisionen kompletterar den egna personalen med externa konsulter.

Verksamhetsmål

Revisionens mål är även att granska i en omfattning som följer lagstiftning och God revisions sed, vilket bl.a. innebär:

- att revisionsverksamhetens omfattning, inriktning och prioritering utgår från en risk- och väsentlighetsanalys och specificeras i revisionsplaner för Första och Andra revisorsgrupperna
- att nämnderna granskas med avseende på om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt att den interna kontrollen av verksamheten är tillräcklig
- att granska om redovisningen har utförts enligt god redovisningssed, d v s om de löpande och årliga räkenskaperna är rättvisande
- att löpande rapportera granskningsresultat till Kommunfullmäktige, styrelser och nämnder
- att lämna revisionsberättelse och förslag när det gäller ansvarsprövning till varje nämnd och till Kommunstyrelsen

att lämna granskningsrapporter till Kommunfullmäktige avseende lekmanarevisorernas granskning av de kommunala bolagen.

Verksamhetsutveckling, samverkan och kvalitetssäkring

Stadsrevisionen i Borås deltar i samarbetet inom Starev – ett samarbetsorgan för kommuner med egna revisionskontor. Förtroendevalda och tjänstemän har regelbundet ett utbyte av erfarenheter inom Starev; bl a genom konferenser.

Stadsrevisionen prioriterar kontinuerlig kompetensutveckling och såväl förtroendevalda som tjänstemännen på Revisionskontoret deltar regelbundet i utbildningar och seminarier.

Revisionskontorets personal samarbetar med kontoren inom Starevnätverket när det gäller verksamhetsutveckling och kompetensutveckling. Yrkesrevisorerna är också medlemmar i Skyrev (Sveriges Kommunala yrkesrevisorer) och tre av kontorets fem yrkesrevisorer är av Skyrev certifierade kommunala yrkesrevisorer.

Stadsrevisionen i Borås samverkar med revisorerna i Västra Götalandsregionen och med Stadsrevisionen i Göteborg. De tre revisionskontoren har regelbunden gemensam kompetensutveckling och nätverksaktiviteter.

BORÅS
STAD

Stadsrevisionen

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 54 **e-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/revisionskontoret